

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav románských studií

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. Ema Hubáčková

ŽIVOT A DÍLO CAROLINY CORONADO

Vedoucí diplomové práce: doc. Juan Antonio Sánchez Fernández, Ph.D.

Praha 2019

PODĚKOVÁNÍ:

Ráda bych poděkovala doc. Juanu Sánchezovi, vedoucímu této diplomové práce, za jeho ochotu, čas a cenné rady, které mi poskytl při jejím zpracování.

PROHLÁŠENÍ:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 29. července 2019

Podpis autorky:

Abstrakt

Carolina Coronado někdy bývá srovnávána s Rosaliou de Castro či dokonce s Gustavem Adolfem Bécquerem a pravdou je, že právě sám Bécquer v této autorce hledal inspiraci. Skutečnost, že se jí v českém prostředí nikdo doposud nevěnoval, byla pro mě motivem k tomu, abych svou diplomovou práci zasvětila právě Carolině Coronado. Velkou komplikací pro mě byl fakt, že v České republice neexistuje žádná literatura, která by se autorce věnovala, proto jsem si veškerou literaturu musela opatřit ve Španělsku. Cílem této práce je představit autorku a analyzovat její život a dílo v závislosti na romantických tendencích té doby tak, aby práce sloužila jako základ pro budoucí zkoumání. Budeme se věnovat jejímu dětství a vnějším podnětům, které budou mít později vliv na její tvorbu. Zjistíme kdy, a proč v autorce zakořenilo první liberální a feministické myšlení. Seznámíme se s originálním způsobem tvorby veršů, s prvními básněmi a publikací. Budeme analyzovat celý její život v závislosti na politicko-sociální situaci ve Španělsku a představíme autorku jako průkopnici španělského feminismu. Uvědomíme si, že všechny tyto aspekty její tvorby přímo závisí na romantických tendencích té doby a porovnáním s jinými romantickými autory zjistíme, že Carolininy náměty a vyjadřovací formy nebyly novinkou. Na závěr shrneme veškeré její dílo a provedeme analýzu její poezie. V této práci budu hledat odpovědi na následující otázky: jakým způsobem autorka tvořila, kdy, kde a proč se v ní zrodil takový cit pro poezii, co ji přimělo prostřednictvím literatury bojovat za ženská práva, jak se v její tvorbě promítl romantismus, zda se dá její tvorba srovnat či porovnat s dalšími romantickými spisovateli a především, proč byla zapomenuta.

Abstract

Carolina Coronado is often being compared to Rosalía de Castro or even Gustavo Adolfo Bécquer and the truth is that even Bécquer found his inspiration in her. The fact that in the Czech Republic nobody has ever studied this author before made me choose her as the subject of my thesis. Writing this work was complicated, since there is no literature available in the Czech Republic, so I was constrained to find an appropriate literature in Spain. The goal of this thesis is to present the author and analyze her life and work depending on the romantic tendencies in order to lay the foundations for future study. We are going to study her childhood and outer impulses that had later influence on her work, just as her first liberal and feminist thinking. Then we will familiarize ourselves with a very original way of composing verses, the very first poetry and publication. We are going to analyze her life together with the political and social situation in Spain and we will present the author as a feminist pioneer. We

will find out that all those aspects depended on the romantic tendencies of those times and comparing the author with other romantic authors we will understand that her themes and expressive forms were not novelty. Finally we are going to summarize all of her work and analyze her poetry. In this thesis I am going to answer the following questions: how was her process of creation, when, where and why did she gain such sensibility for poetry, what did she make her fight for women's rights, how was Romanticism reflected in her work, if is it possible to compare her work with and to other romantic authors and, primarily, why was she forgotten.

Klíčová slova: Coronado, žena, příroda, romantismus, feminismus, španělská literatura

Key words: Coronado, woman, nature, feminism, Romanticism, Spanish literature

Obsah

1	DĚTSTVÍ CAROLINY CORONADO	10
1.1	ALMENDRALEJO	10
1.2	BADAJOZ.....	13
1.3	VÝCHOVA.....	13
2	MLADÁ BÁSNÍŘKA	16
2.1	PRVNÍ LIBERÁLNÍ PROJEVY	19
2.2	ROZJÍMÁNÍ JAKO NÁSTROJ KE SKLÁDÁNÍ VERŠŮ	21
2.3	ROMANTICKÁ PŘÍRODA	22
2.4	OBRAZ KVĚTINY A HRDLIČKY	24
3	NOVÁ ETAPA	27
3.1	BÁSEŇ A <i>LA PALMA</i>	27
3.2	KORESPONDENCE S JUANEM EUGENIEM HARTZENBUSCHEM	30
3.3	PRVNÍ PUBLIKACE.....	31
3.4	CAROLINA ZEMŘELA.....	32
3.5	NÁVRAT	35
3.6	Z ANDALUZIE PŘES MADRID AŽ DO PAŘÍŽE	38
4	CAROLINA CORONADO DE PERRY	42
4.1	POSLEDNÍ ANTOLOGIE	43
4.2	PORTUGALSKO	44
5	ROMANTISMUS.....	48
5.1	CHARAKTERISTIKY ROMANTISMU – SROVNÁNÍ CORONADO S DALŠÍMI ROMANTIKY.....	49
6	ŠPANĚLSKÁ ROMANTICKÁ POEZIE	52
6.1	TENDENCE ROMANTICKÝCH AUTORŮ	54
6.2	NOVÉ VYJADŘOVACÍ FORMY.....	56
7	FEMINISMUS, CAROLINA JAKO HLAS ŽEN	58
7.1	HERMANDAD LÍRICA	60
7.2	ROSALÍA DE CASTRO, FERNÁN CABALLERO, GERTRUDIS GÓMEZ DE AVELLANEDA.....	63
8	DÍLO JAKO VÝSLEDEK ROMANTISMU	65
8.1	PRÓZA.....	65
8.2	POEZIE	66
8.3	METRIKA CAROLININY POEZIE	67
8.4	CAROLININ IMAGINÁRNÍ SVĚT	69
9	ZÁVĚR.....	73

10 RESUMÉ.....	76
11 RESUMEN	80
12 BIBLIOGRAFIE	85
13 PŘÍLOHY.....	88

Úvod

Victoria Carolina Coronado y Romero de Tejada byla žena, jež stála po boku největších romantických spisovatelů své doby, žena, která začala psát poezii již v osmi letech a které věnoval verše i sám José de Espronceda. I přes veškerou slávu, které se jí dostalo v 19. století, byla ve 20. století uvržena do zapomnění. V literatuře dohledáme jen velmi málo informací o její osobnosti a tvorbě, bohužel se setkáme i s četnými chybami, které jsou zřejmě dány právě nedostačujícími zdroji. V historii španělské literatury se čas od času setkáme s nedostatečnými či chybnými informacemi, které ve čtenáři probouzí vlnu pochybností, a tak je autor postupně přehlížen či docela zapomenut. Přesně tento osud potkal Carolinu Coronado. Její poezie překypuje metrickými polymorfismy, synestéziemi a originálními adjektivy, které dohromady tvoří zajímavé verše, jež si zaslouží znovu nabýt zapomenuté slávy. Próza byla v autorčině životě až druhořadá, ale i přesto je pro nás velmi důležitá z pohledu investigativní a kritické literatury. Coronado byla po celé dekády středem pozornosti, pravidelně se objevovala v tisku, především v prvních španělských feministických časopisech. Ačkoliv její bohatá tvorba čítá bezpočet básní, románů a novinových článků, svým básniřským uměním se rovná největším romantickým spisovatelům, byla ústřední postavou španělského feminismu a jednou z nejznámějších osobností španělské kultury, z nějakého důvodu bývá v současnosti na přednáškách literatury opomíjena a v českém prostředí se jí doposud nikdo nevěnoval tak intenzivně, jako jiným romantickým autorům. V českém prostředí neexistuje žádná literatura, která by se věnovala konkrétně této spisovatelce, nejsou zde k dispozici překlady, ani originály její tvorby a doposud o ní nebyla napsána žádná závěrečná ani vědecká práce. Na základě zahraniční literatury, kterou jsem si opatřila ve Španělsku, korespondence Caroliny Coronado, odborných článků a spolupráce s Národní knihovnou Španělska představím v této diplomové práci život Caroliny Coronado a její tvorbu, kterou následně porovnáám s tendencemi španělského romantismu a srovnám ji s tvorbou jiných romantických autorů. Ráda bych tak položila základ k dalšímu zkoumání autorky českými filology.

1 DĚTSTVÍ CAROLINY CORONADO

Dovolím si tvrdit, že je v naší práci více než nezbytné zabývat se životem a především dětstvím Caroliny Coronado, neboť právě její dětství nám pomůže porozumět imaginárnímu světu, který si autorka pro sebe vytvořila a který se stal stěžejním tématem její tvorby. Tak ostatně tvrdí i Jean-Paul Weber: „Řekněme, že vzpomínka na tematické dětství je jako alfa a omega výzkumu. Z analytického hlediska se promítá naprosto v celé autorově tvorbě.“¹ Tato kapitola nám poslouží jako teoretický úvod do dětství Caroliny Coronado, avšak analýzou jejího života se budeme dále zabývat i v dalších kapitolách této práce.

1.1 ALMENDRALEJO

V samém srdci provincie Badajoz se nachází vesnice Almendralejo známá svými bílými zdmi, chlebem, olivami a vínem. Zde se v prosinci roku 1820² na náměstí Abastos narodila Carolina Coronado a měla zde prožít dětství. Toto místo mělo navždy ovlivnit její vnímání okolního světa a touhu popsat své okolí skrze své pocity a pero. Devět let před ní se v Almendraleju v paláci Monsalud narodil José de Espronceda a další autor, Juan Meléndez Valdés zde prožil dětství. To ovlivnilo básníkův charakter a rozvinulo v něm obrovský smysl pro sensualismus. Jakoby právě toto místo bylo ideálním prostředím pro psaní poezie. Samotná Carolina Coronado popsala jedno obyčejné ráno v Almendraleju v básni, která oslavuje narození Josého de Esproncedy:

Rompió el divino sol por Oriente,
engalanado en nuevos resplandores,
hervía el prado en olorosas flores,
rebotaba en perfumes el ambiente,
trinaba el ruiseñor más dulcemente,
acrecentaba el agua sus rumores,
de nuestro pueblo humilde el pavimento

¹ („Disons que le souvenir d'enfance thématique est l'alpha ou l'oméga de la recherche, analytique, que s'il s'aperçoit clairement à travers la quasi-totalité de oeuvres.“) – Weber, J. P. (1963). *Domaines Thématiques*. Paříž: Editions Gallimard, str. 14.

² Někteří autoři uvádějí rok narození 1823. Avšak legitimní fotokopie archivu farnosti, ve které byla Carolina Coronado pokřtěna, dokazuje, že se narodila 12. prosince roku 1920. - Porpetta, A., & Jimenez, L. F. (1983). *Carolina Coronado (Apunte biográfico y Antología)*. Madrid: Ediciones Torremozas, str. 15 - poznámka pod čarou.

Fotokopie archivu farnosti je uložena v archivu Národní knihovny Španělska, Madrid. Signatura: MS/12971/95

retemblaba aguardando algún portentoso.

(...)

¡Salve campiña floreciente y leda,
que diste aromas al solemne día,
raza de aves que en la patria mía
cantaron la venida de Espronceda!
¡Salve morada que tapiz de seda
prestaste al niño huésped que nacía!
¡Salve dueña feliz de la morada
donde tan gran memoria está guardada!³

(Přenádherne slunce vyšlo na východě,
zdobené neotřelou září,
louka planula vonnými květy,
a ve vzduchu se prolínaly nejrůznější vůně,
slavík sladce cvrlikal,
a šum vody rostl,
dlažba z naší skromné vesničky
se, očekávajíc zázraky dne, chvěla.

[...]

Buď zdráva, radostně kvetoucí krajino,
ty, cos provoněla onen slavnostní den,
kdy ptáci v mé vlasti
opěvovali příchod Esproncedy!
Buď zdrávo, obydlí, jež jsi zapůjčilo hedvábný gobelín
malému děťátku na cestě, tvému budoucímu hostu!
Buď zdráva, šťastná paní domu,
ve kterém již navždy zůstane uložena tato grandiózní vzpomínka!⁴

Bohužel již v raném věku začala Carolina přicházet na to, co je to bolest způsobená tehdejší

---

³ Coronado, C. (1852). *Poesías [Apuntes biográficos de la señorita Carolina Coronado por Ángel Fernández de los Ríos; prólogo de Eugenio Fernández Hartzenbusch]*. Alicante: Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes, str. 91.

⁴ Volný překlad autorky

politicko-občanskou situací. Její dědeček Fermín Coronado, politický liberál, zemřel a její otec Nicolás Coronado byl politickým vězněm a dlouhou dobu byl pronásledován.⁵ Carolina byla velmi citlivé, všímavé dítě a tyto tragické události v ní již navždy zanechaly rány, které se jí nikdy nezahejily. Právě v tomto období si mladá budoucí autorka začala uvědomovat podstatu svobody, kterou po zbytek života svými činy a svou poezií tak urputně chránila. Svě city z raného dětství básnířka promítla do své básně *Quintanovi (A Quintana)*:

...Tú la llamaste flor en tus cantares;
¡en la tierra y los mares
cuánta sangre costó! ¿Y eso son flores?
¡Hoy por lo solitaria
Será la pasionaria
o la viuda negra y sin olores!

Negra e inodora fue para los míos
cuyos años sombríos
vagando tras sus pétalos tronchados,
con pertinaz constancia,
las horas de mi infancia
y triste juventud han amargado...⁶

(...Ty jsi je ve svých písních nazval květinou:
na zemi a na moři
kolik krve si vyžádaly! A to mají být květiny?
Dnes budou pro své samotářství
mučenkou či černou vdovou bez vůně!

Černá a bez vůně byla pro nás
jejichž temné roky
toulaly se po zlomených okvětních lístcích
s umíněnou vytrvalostí,
hodiny mého dětství
a smutné mládí otrávil...)⁷

---

⁵ Castilla, A. (1987). *Carolina Coronado de Perry: biografía, poesía e historia en la España del siglo XIX*. Madrid: Ediciones Beramar, S.A., str. 5.

⁶ Coronado, C. (1852). *Poesías [Apuntes biográficos de la señorita Carolina Coronado por Ángel Fernández de los Ríos; prólogo de Eugenio Fernández Hartzembusch]*. Alicante: Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes, str. 91.

1.2 BADAJOZ

Okolo roku 1823 se vzhledem k povolání otce rodina přesunula do hlavního města provincie. Od dob středověku a existence arabského dvora v 16. století se Badajoz prakticky nezměnil. Žilo v něm přibližně 15 000 obyvatel, městu dominovala katedrála a čtyři farní kostely neboli *parroquias*. Ve městě se mísila arabská a mudéjarská architektura v čele s věží Espantaperros, jednou z nejkrásnějších památek muslimské kultury. Když se sem rodina Coronado přestěhovala, bylo už město markantně poznamenáno válkou. Carolina od malička slýchávala výpovědi těch, kteří válku přežili, a je možné, že právě zde se zrodila její nevraživost vůči Angličanům. Ta se často promítá i v její pozdější tvorbě. William Napier a F.S. Larpent, britští historici a přeživší španělské války za nezávislost, popsali destrukci obyvatelstva Badajozu anglickými tropami tak, jak to slýchávala mladá Carolina Coronado:⁸

Todas las versiones confirman que lo ocurrido en Badajoz, el día de nuestra entrada fue espantoso, en todos los aspectos; muertos y heridos por doquier y embriaguez y pillaje en todas partes. Incluso el propio lord Wellington, con su Estado Mayor, iba seguido por las calles por grupos de soldados borrachos disparando sus armas sin cuidarse de la dirección de sus disparos.⁹

(Všechny verze potvrzují, že to, co se událo v Badajozu v den našeho příjezdu, bylo opravdu hrozné a to ve všech možných aspektech; všude mrtví a zranění a opilí vojáci plenili okolí. Dokonce sám lord Wellington byl spolu se svými muži pronásledován opilými vojáky, kteří kolem sebe stříleli bez ohledu, kde skončí jejich střely.)¹⁰

Badajoz se tedy stal jedním z nejvíce poznamenaných měst válkou. Další výpovědi tvrdí, že se ve městě objevovaly nejružnější projevy krutosti, kterou mnozí přirovnávali k žízni po smrti.

1.3 VÝCHOVA

Zbytek dětství měla tedy Carolina prožít v Badajozu. Právě v těchto prvních rocích života se ji její maminka María Antonia Romero snažila ušetřit od bolestivých ran, a tak se rozhodla, že

---

⁷ Volný překlad autorky

⁸ Castilla, A. (1987). *Carolina Coronado de Perry: biografía, poesía e historia en la España del siglo XIX*. Madrid: Ediciones Beramar, S.A., str. 18.

⁹ Larpent, F. (1853). *Private Journal*. Londýn, str. 151.

¹⁰ Volný překlad autorky

jí dopřeje výchovy, která byla v té době adekvátní ženám. Stejně jako její matka, jež pocházela z rodiny bankéřů, vyrůstala i Carolina v konzervativním světě ustálených zásad a předsudků, které se promítaly v tradičním křesťanském modelu výchovy. Role žen a mužů byly jasně dané a dívkám nebylo umožněno vzdělávat se stejným způsobem jako chlapcům. Vzdělání dívek, pokud se vůbec jednalo o vzdělání, si dávalo za cíl jediné – připravit dívku na život doma a na mateřství. Carolina byla třetí z osmi sourozenců (nejstarší Fermín, Matilde, Pedro, Julia, Virginia, Angel a Emilio) a ze všech dětí se nejvíce podobala své matce. Pomáhala jí se všemi domácími pracemi, zejména pak vynikala v šití.¹¹ Carolina vzpomíná na toto období v jednom ze svých pozdějších dopisů z roku 1909 takto: „Mé učení bylo velmi lehké, jelikož jediné, co jsem se mohla učit, byla věda zadního stehu, výšivky a extremeňské krajky, která je bezpochyby stejně tak zamotaná, jako latinský kodex, ve kterém není bodu bez uzlíku.“¹² Carolina se však lišila od svých vrstevnic a zároveň s učením domácích prací a umů objevovala kouzlo veršů a knih. Přes den navštěvovala školu, ve které se s ostatními děvčaty učila základy gramatiky a vedení domácnosti.¹³ Odpoledne pak trávila v obývacím pokoji, kde se sama po sluchu naučila hrát na piano. Také velmi dobře hrála na harfu a učila se i malbě. V této době zároveň započala své studium cizích jazyků a naučila se tak italštinu, portugalštinu, angličtinu a francouzštinu. Dostalo se jí i duchovního vzdělání tak, jak bylo zvykem. Matka vedla své děti k oddanosti k Panně z Bótoa (*Virgen de Bótoa*), za kterou každoročně v dubnu podnikali pouť do kapličky Panny z Bótoa. Při pouti se jim odkrývala místní idylická krajina, ve které se snoubila krásná příroda s duchovní atmosférou kaple. Duchovní cestu doprovázelo i pohoštění ve formě vína a jídla. Poutníci tancovali a hráli nejrůznější hry za doprovodu kytary. V okolí kaple se nacházela pole plná vlčího máku a rozmarýnu.¹⁴ Toto místo se oprávněně stalo dalším důležitým zdrojem inspirace pro Carolininu poezii. Právě zde se naučila soužití s přírodou a mnohokrát se sem v dospělosti vrátila. Carolina dychtila po vědění a sama tak své tehdejší studium považovala za „jednoduché“. Naprosto však přesahovalo úroveň vzdělání, kterého se v té době mohlo ženám

---

¹¹ Castilla, A. (1987). *Carolina Coronado de Perry: biografía, poesía e historia en la España del siglo XIX*. Madrid: Ediciones Beramar, S.A., str. 19.

¹² (Mis estudios fueron todos ligeros, porque nada estudié sino las ciencias del pespunte y el bordado y del encaje extremeño, que, sin duda, es tan enredoso como el Código latino, donde no hay un punto que no ofrezca un enredo.) – Fragment z dopisu Caroliny Coronado z roku 1909, citováno z Serna, R. G. (1956). *Mi tía Carolina, Obras Completas*. Barcelona, str. 1182.

¹³ Porpetta, A., & Jimenez, L. F. (1983). *Carolina Coronado (Apunte biográfico y Antología)*. Madrid: Ediciones Torremozas, str. 15.

¹⁴ Castilla, A. (1987). *Carolina Coronado de Perry: biografía, poesía e historia en la España del siglo XIX*. Madrid: Ediciones Beramar, S.A., str. 20.

(a pravděpodobně i mužům) dostat. Juan Eugenio Hartzenbusch¹⁵, Carolinin první prologista, tvrdil, že vzdělání, kterého Carolina docílila, bylo brilantnější, než co mohl stát nabídnout.¹⁶

---

¹⁵ Narozen roku 1806 v Madridu. Španělský filolog, spisovatel, překladatel, literární kritik, dramaturg a novinář německého původu. Bývalý člen *Real Academia Española* (Španělské královské akademie). Zemřel roku 1880 též v Madridu.

¹⁶ (La educación más brillante que el país permitía.)

2 MLADÁ BÁSNÍŘKA

V předešlé kapitole jsme odhalili Carolininy první zdroje inspirace – příroda v Almendraleju a v Badajozu. Způsob, jakým se příroda odráží v její poezii, budeme analyzovat v podkapitole 2.3 a v kapitole 8. V průběhu práce zároveň zjistíme, zda tento způsob inkorporace přírody do poetické tvorby byl originální, nebo zda se jednalo o běžný romantický trend. Žila v prostředí, které bylo jako stvořené pro poezii. Díky tomu se Carolina naučila soužití s přírodou a stalo se z ní velmi vnímavé a citlivé dítě. Vytvořila si svůj vlastní interní svět, přičemž největší váhu přikládala přírodě a rodině. Již od útlého věku se v ní projevovala láska k poezii a přirozený talent, zhruba v osmém roce života už skládala verše a diktovala je svým bratrům. Její vášeň pro literaturu potvrzovala i skutečnost, že již od šesti let četla. Horlivě bádala v knihách všech různých žánrů – od historie a geografie přes cestovatelské spisy až po duchovní texty. Četla literaturu zabývající se španělskou historií a poezii Meléndeze Valdése, Dionisia Alvareze Cienfugose a Manuela Josého Quintany. Carolina měla obzvláště v oblibě tvorbu Santy Teresy de Jesús, Fraye Luis de Leóna, Garcilasa de la Vegy, a San Juana de la Cruz. Právě z jejich tvorby čerpala inspiraci ke skládání veršů a imitovala jejich rýmy a způsoby, které následně uplatnila při tvorbě první básně.¹⁷

Když bylo Carolině přibližně deset let, našla venku mrtvou hrdličku.¹⁸ Zabalila ji do papíru, který popsal verši o ptácích, přírodě a také o smrti. Takto ji pohřbila u nedalekého dubu. V básni Carolina promlouvá k hrdličce jako k symbolu lásky, který využívali již středověcí klasici (viz podkapitola 2.4). Tato elegická báseň je první doložená báseň Caroliny Coronado a nese název *Hrdlička (A una tórtola)*.:

Tórtola, que misteriosa
querella de amores cantas,
dolorida,
azorada, temblorosa,
como la lluvia en las plantas
conmovida;

(...)

---

¹⁷ Castilla, A. (1987). *Carolina Coronado de Perry: biografía, poesía e historia en la España del siglo XIX*. Madrid: Ediciones Beramar, S.A., str. 22.

¹⁸ González, M. I. (1986). *Carolina Coronado: etopeya de una mujer*. Badajoz: Departamento de Publicaciones, str. 24.

Tórtola tímida y bella,
melancólica vecina
de los valles,
nunca tu blanda querella,
tu cántiga peregrina,
muda acalles:

Lleva a el aura ese ruido
que en las soledades mueven
tus acentos:
los ecos de tu gemido
siempre amorosos se eleven
a los vientos.

Canta, canta dulcemente
con la tierna compañera
tus amores:
verás tu arrullo inocente
dar más vida a la pradera
y a las flores.¹⁹

(Hrdličko, o jaké záhadné
bolesti zpíváš,
ublížená,
znervóznělá, rozechvělá,
jako kapky deště na rostlinách
otřesená;

[...]

Hrdličko nesmělá a krásná,
melancholická sousedko
všech údolí,
tvá jemná sténání,

---

¹⁹ Nebrera, G. T. (1986). *CAROLINA CORONADO: Treinta y nueve poemas y una prosa (antología poética, 1840-1904)*. Valladolid: Editora Regional de Extremadura, str. 103.

tvá podivná píseň,
nikdy neutíší tvé volání:

Odnáší s sebou do závoje tajemství onen šum
který se samotou nese
a který vydává tvůj let:
ozvěna tvého nářku
vždy milostně se nese
vzduchem směrem k nebi.

Zpívej, zpívej sladce
křehká společnice
o tvé radosti:
uvidíš, jak tvá nevinná ukolébavka
dá život loukám
a kvítím.)²⁰

Již tak mladá Carolina se začala vzdělávat v literární tvorbě, četla a skládala verše. Podařilo se jí najít si v Badajozu učitele literatury, pana Tejada, o kterém se zmiňuje v jednom ze svých pozdějších dopisů.²¹ Jako samouk četla vše, co jí přišlo pod ruku, a to ve dne v noci. To brzy zapříčinilo, že jí matka číst zakázala. Prý se dostatečně nevěnovala domácím pracím. Situace se zhoršovala, mladá básnířka se setkávala čím dál více s odmítavým postojem svého okolí, její záliba v literatuře prý nebyla vhodná pro dívku. Carolina tedy četla potají pouze v noci, když už měla domácí práce vykonané.²² V té době už byla naprosto přesvědčená o tom, že jejím posláním je být básnířkou. Obětovala tedy své zálibě veškerý volný čas a své verše se přes den učila nazpaměť, aby je pak v noci přepisovala na papír. Dokonale poeticky dokázala popsat svou touhu po psaní v jednom z dopisů, který ve svých čtrnácti letech napsala své kamarádce. V něm popisuje, jak moc by si přála nalézt adekvátní vyjádření svých „vnitřních hlasů“. Uveďme si příklad básně z dopisu:

Yo me siento violenta y comprimida
como el niño que hablar quiere y no sabe;

---

²⁰ Volný překlad autorky

²¹ Carta de Carolina Coronado a Hartzzenbusch, z 3. prosince roku 1842, Biblioteca Nacional, Madrid. Ms. 20.806-228.

²² Castilla, A. (1987). *Carolina Coronado de Perry: biografía, poesía e historia en la España del siglo XIX*. Madrid: Ediciones Beramar, S.A., str. 22.

una cosa en mi alma está escondida...
vivo abrumada por su peso grave...

Un concierto suave
escucho en mis sentidos,
como si dentro de mí hubiera sonidos.²³

(Je mi nepříjemně, jako bych byla zahrána do kouta
jako dítě, co se chce vyjádřit, ale mluvit neumí;
něco v mé duši dřímá...
a trápí mě velká tíha...

Líbezný koncert
slýchám ve svých smyslech,
jako by v mém nitru zvuků bylo slyšet.)²⁴

2.1 PRVNÍ LIBERÁLNÍ PROJEVY

Carolina Coronado četla první tvorbu Manuela Josého Quintany, který měl stejně jako ona kořeny v Extremaduře. Právě jeho raná tvorba obsahovala extremadurské náměty. Její otec ke Quintanovi vždy choval obrovský obdiv a respekt, protože sám utrpěl rány následkem tehdejšího režimu. Quintana byl liberálem a v roce 1814 byl odvezen do pevnosti v Pamploně, kde byl držen po dobu šesti let. Inkvizice ho nutila, aby se zřekl některých svých básní a aby se vzdal liberálního myšlení. I po osvobození roku 1823 byl znovu pronásledován.²⁵ Carolina k tomuto básníkovi a jeho rané tvorbě chovala velký obdiv a chtěla pokračovat v jeho šlépějích.²⁶ A tak svou budoucí tvorbu formovala za přesvědčení, že nejdůležitějším posláním básníka je odsuzovat špatnosti a opěvovat dobrotu.²⁷

---

²³ Dopis Caroliny Coronado kamarádce. - Porpetta, A., & Jimenez, L. F. (1983). *Carolina Coronado (Apunte biográfico y Antología)*. Madrid: Ediciones Torremozas, str. 17.

²⁴ Volný překlad autorky

²⁵ Castilla, A. (1987). *Carolina Coronado de Perry: biografía, poesía e historia en la España del siglo XIX*. Madrid: Ediciones Beramar, S.A., str. 22.

²⁶ Yo, Señor, que heredé de mis abuelos
un libro de consuelos
obra de tu lozana fantasía,
cuando eras mozo o niño,
tengo mucho cariño
al buen cantor de la comarca mía.
(...)

Španělsko bylo díky absolutismu oproti zbytku Evropy ekonomicky a kulturně zaostalé a situace se neustále zhoršovala. Již tak mladá Carolina chápala souvislosti a od malička v ní rostl cit pro demokracii a liberální myšlení. V roce 1829 Marie Kristýna Neapolsko-Sicilská²⁸, čtvrtá manželka Ferdinanda VII., udělila otci Caroliny amnestii a ta se jí za nějaký čas rozhodla poděkovat prostřednictvím básně.²⁹ Ferdinand VII. Španělský měl jediného následovníka, a tím byla dívka, malá Izabela. A tak ještě před svou smrtí král zrušil salický zákon, který zakazoval vládnout ženám. V roce 1833 byla tedy Izabela prohlášena princeznou asturijskou a po smrti Ferdinanda byla královna Kristýna prohlášena regentkou. Ferdinandovo rozhodnutí však sklidilo neúspěch u absolutistických stran a tak se rozpoutaly tzv. Karlistické války, ve kterých stoupenci Karla Maria Isidora Bourbonského, Ferdinandova bratra, usilovali o jeho nástup na trůn a zachování španělské politické tradice (legitimismus a katolicismus), zatímco stoupenci Kristýny usilovali o vládu královny regentky a její dcery Izabely II. Nejednalo se však o pouhý boj o trůn. V Karlistických válkách proti sobě stály dvě zcela odlišné ideologie; na jedné straně liberalismus se smyslem pro pokrok a s vidinou konstituční a parlamentní monarchie a na druhé straně tradiční monarchie, která bránila práva církve a aristokratů. Tato válka si vyžádala mnoho obětí a nejvíce se podepsala na venkově, který se ještě nestačil zotavit z předešlé války za nezávislost.

¿Por qué en el aprender ¡ay! soy tan ruda
que, aun cuando ansiosa acuda,
en la ciencia a estudiar de tus escritos
las brillantes lecciones,
no logro en mis canciones
remedar tus acentos infinitos?

- Báseň *Quintanovi (A Quintana)*, Carolina Coronado

²⁷ Si para entrar en tan difícil vía
el aliento a mi numen no faltara,
ya de la patria nuestra lamentara
los males en tristísima elegía.

Ya la virtud, ya el genio cantaría,
ya el vicio a deprimir me consagrara;
pero mi voz de niña desmayara
y desmayara endeble el harpa mía.

- Báseň *A mi tío Pedro Romero (Mémo strýci Pedru Romerovi)* - Coronado, C. (1852). *Poesías [Apuntes biográficos de la señorita Carolina Coronado por Ángel Fernández de los Ríos; prólogo de Eugenio Fernández Hartzzenbusch]*. Alicante: Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes, str. 14.

²⁸ María Cristina de Borbón-Dos Sicilias. Narodena v dubnu roku 1806 v Itálii, španělská královna, dcera Františka I. Neapolsko-Sicilského a Marie Izabely Španělské.

²⁹ *A S.M. La reina madre doña María Cristina de Borbón (Královně Marii Kristýně Neapolsko-Sicilské, 1852)* - *poesi.as.* (nedatováno). Načteno z Poesía en español: <http://poesia.as/cac1130.htm>

V tomto prostředí zmítaném válkou vyrůstala Carolina. Útlak absolutistů postihl i její rodinu, a tak v ní od počátku rostla idea demokracie a touha po svobodě. Dokonce se podílela na tvorbě praporu pro dobrovolnickou skupinu *crístinos*³⁰, na který pracně vyšila emblém a předvedla tak své vyšívací schopnosti.³¹ Generálovi Esperterovi, velkému liberálovi a válečnému ministrovi, pak vyjádřila svou obrovskou náklonost a uznání prostřednictvím veršů, ve kterých oslavuje jeho život a činy.

2.2 ROZJÍMÁNÍ JAKO NÁSTROJ KE SKLÁDÁNÍ VERŠŮ

Jak jsme již podotkli, Carolina byla zvyklá učit se své verše nazpaměť, a tak postupně ovládla techniku, která jí umožňovala kreativně a systematicky tvořit. Každé ráno se věnovala hodinu meditaci, která, dle jejích slov, umocňovala její kreativní kapacitu a koncentraci. Nejen verše, ale i prózu se pak učila nazpaměť bez pomoci psaní. Jak sama tvrdila, poezie byla pro ni metoda jak zhmotnit a zviditelnit hlasy a zvuky, které vycházejí z jejího nitra. Autorka perfektně pracovala s melodií, intonací, rytmem a rýmem. Tyto prostředky jí napomáhaly k tomu, aby si zafixovala svou tvorbu. K tomu jí dopomohlo i nadstandartní hudební nadání. Tento neobvyklý způsob tvorby se brzy stal hlavním znakem autorky a proslavil se jak ve Španělsku, tak v zahraničí. *Graham's magazine* o básnířce tvrdí, že se pravděpodobně jedná o jedinou autorku, která takto ovládla umění práce s pamětí.³² Eugenio Hartzenbusch ve svém prologu zase píše následující:

Solo quien haya probado a componer de memoria es capaz de comprender la fuerza de atención que requiere este penoso trabajo del entendimiento. El poeta que compone escribiendo, descansa en el papel del cuidado de conservar lo que crea, y no piensa más que en seguir creando; el que compone de memoria tiene que despenenar por sí la doble tarea de crear y retener.³³

(Pouze ten, kdo sám zkusil tvořit z paměti, je schopen pochopit, jaké neuvěřitelné soustředěnosti a síly je k tomu zapotřebí. Básník, který zapisuje své verše na papír, může v průběhu procesu tvoření odpočívat, jelikož ví, že to, co už napsal, nikam nezmizí. Naopak

---

³⁰ Stoupenec královny regentky

³¹ Muñoz, J. C. (1911). Carolina Coronado, su vida y su obra. *La España Moderna*, str. 45.

³² (Seguramente Miss Coronado es la única poeta dotada de ese extraordinario don que le permitió componer versos de memoria.) - (12. prosinec 1851). *Graham's Magazine*. New York, str. 362.

³³ Prolog Juana Eugenia Hartzenbusche v Coronado, C. (1852). *Poesías*. Madrid, str. 6.

básník, který tvoří bez tužky a papíru a z paměti, má dvojitou práci – tvořit a zároveň udržet předešlé verše v paměti.)³⁴

2.3 ROMANTICKÁ PŘÍRODA

Carolina milovala svou zemi a prostředí, ve kterém vyrůstala. Extremadura se svou přírodou a zvyky se tak stala její primární inspirací ke skládání veršů v tomto období jejího života. Opěvovala krásu, kterou v tomto malebném prostředí nacházela a vnímala zcela obyčejné úkazy, jako je západ slunce či zpěv ptáků. Toto prostředí jí dalo možnost rozvinout již tak nadprůměrně vyvinutou citlivost a empatii. V její poezii se odráží přírodní rovnováha, přenáší na nás atmosféru extremadurských pastýřů a zdejší přírody. Carolina si u některých básní dávala záležet na tom, aby do nich nepronikl ani paprsek okolního civilizovaného světa, snažila se zachytit zejména ty nejjednodušší přírodní úkazy. Verše ve čtenáři mají vzbudit pocit harmonie s místní přírodou a potřebu ji obdivovat. V jiných případech zase naopak obraz krajiny sloužil jako způsob objevování vlastní kultury a národní identity. Jednu báseň Carolina věnovala v té době smutnému a opuštěnému městu Méridě a opěvovala jeho minulost, kdy byla Mérida vzkvétajícím římským velkoměstem. Carolina také často pracovala s efektem zvukomalby, aby tak mohla čtenáři zprostředkovat ty nejjemnější zvuky přírody, větru, vody, ptáků. Na základě zvukomalby také dodala básním iluzi rytmu a pohybu. V básni věnovanou Cádizu dokázala rytmicky popsat pocity moře:

No es sueño, es la verdad ¡oh mar! te veo...
no es sueño, es la verdad, ¡estoy contigo!...
no es sueño, es la verdad, tus ondas sigo
y sacio en contemplarte mi deseo...³⁵

(Není to sen, je to pravda, ó moře, vidím tě...
není to sen, je to pravda, jsem s tebou!...
není to sen, je to pravda, následují vlny tvé...
a umírám touhou sdělit ti přání mé...)³⁶

---

³⁴ Volný překlad autorky

³⁵ Coronado, C. (1852). *Poesías [Apuntes biográficos de la señorita Carolina Coronado por Ángel Fernández de los Ríos; prólogo de Eugenio Fernández Hartzembusch]*. Alicante: Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes, str. 80.

³⁶ Volný překlad autorky

Protože vyrůstala na hranici mezi venkovem a městem, milovala Carolina přírodu. Městský život si zakládá na chamtivém materialismu, proto je podle ní opravdový život právě ten venkovský. Mohli bychom si dovolit tvrdit, že Carolina byla ten typ člověka, kterému se snáze komunikovalo spíše s rostlinou než s lidským tvorem. Tímto myšlením se přibližovala k tzv. „venkovskému romantismu“ (*romanticismo rural*), který byl opakem k „městskému romantismu“ (*romanticismo urbano*).³⁷ V prvním typu našli kromě Caroliny zalíbení umělci jako Beethoven (který mimo jiné tvrdil, že má více v lásce stromy, než lidi), Byron a angličtí Jezerní básníci. V tom druhém se pak setkáme se jmény jako Mariano José de Larra, Frédéric Chopin či Charles Baudelaire. Carolina jakožto mladá představitelka romantismu chtěla zažít něco neobvyklého, ale fakt, že byla ženou, jí v tom neustále bránil. Bývala by se nechala naverbovat do osvobozené armády, jen aby se dostala z každodenní rutiny, ke které byla jako žena odsouzená.³⁸ Zároveň nemohla projevovat něhu žádnému muži, protože to bylo nepřípustné. Proto jí nezbývalo nic jiného, než vložit veškerou svou mladou romantickou duši a vášně do psaní a zasvětit ji přírodě, která jí neustále a věrně obklopovala. Jediný stálý citlivý vztah mohla udržovat pouze s ní, což se odráželo právě v jejích verších. V básni *Mémo bratrovi Emiliovi* (*A mi hermano Emilio*) popisuje, jak se zamilovala do jednoho nádherného tulipánu a jak moc plakala, když postupně chřadl. Také se prý zamilovala do vlaštovky, která jednoho dne emigrovala. Příroda se Carolině stala nejlepším přítelem, láskou a oporou. Avšak svou láskou k přírodě se liší od jiných tehdejších romantiků, kteří přírodu vnímají jako bouřlivou a neklidnou, vyjadřující i stejně tak neklidnou a bouřlivou duši básníka. Carolina vnímá přírodu jako klidnou a smířenou, pomalu plynoucí a přála by si, aby i její nitro bylo takové. Velmi precizně si tedy vybírala přírodní motivy, ve kterých se měla odrážet melancholie a velmi osobní a citlivá poezie, která byla pro Carolinu tak charakteristická. Federico Carlos Sainz de Robles³⁹ tvrdil, že kdybychom chtěli Carolinu Coronado srovnat s nějakým dalším tehdejším básníkem, měl by to být Bécquer v ženském provedení. Stejně jako tvorba Gustavo Adolfo Bécquer je prý i její poezie velmi jemná, čistá a líbezná a odráží se v ní melancholie. Stejně tak je prý Gertrudis Gómez de Avellaneda ženskou verzí Esproncedy.⁴⁰

---

³⁷ González, M. I. (1986). *Carolina Coronado: etopeya de una mujer*. Badajoz: Departamento de Publicaciones, str. 40.

³⁸ González, M. I. (1986). *Carolina Coronado: etopeya de una mujer*. Badajoz: Departamento de Publicaciones, str. 41.

³⁹ Federico Carlos Sainz de Robles (3. 9. 1898 – 27. 11. 1982, Madrid) – španělský spisovatel, dramaturg, historik, lexikograf, literární kritik, esejista a folklorista.

⁴⁰ (Si fuera necesario comparar a esta poetisa con algún poeta de su época, afirmaríamos que era el Bécquer femenino. Sí; y la Avellaneda, el Espronceda femenino. La Coronado, como Bécquer, no sabe sino de suavidades, de ternuras limpias y recónditas, de melancolías iluminadas, de compresiones fervorosas. Como

2.4 OBRAZ KVĚTINY A HRDLIČKY

Tato mladá básnířka tvořila na základě estetických a poetických úkazů. Popisovala, jak sama tvrdila, hlasy vycházející z jejího nitra⁴¹, což bylo zároveň hlavním rysem tehdejších romantiků. Carolina se rozhodla pokračovat v tradici klasiků, konkrétně Francisca de Riojy, barokního básníka, jenž pracoval s obrazem květiny jako hlavní představitelkou poezie, které přisuzoval mytické schopnosti. Jak se později dozvíme, romantičtí autoři rádi čerpali inspiraci ze španělských klasiků. Carolina autorovu tvorbu velmi dobře znala a rozhodla se pokračovat v jeho šlépějích. Tuto oddanost popisuje v básni *Riojovi (A Rioja)*:

Rioja vive en ellas,
Rioja en esas flores,
que brillan a mis ojos aún más bellas
porque son de Rioja los amores.

(...)

Por eso amo a las flores,
porque vives en ellas;
porque fueron, Rioja, tus amores,
son esas flores a mis ojos bellas.⁴²

(Rioja v nich žije,
Rioja v těchto květech,
jejich zář v mých očích je ještě krásnější
protože jsou láskou Riojy.

[...]

Proto miluji květiny,
protože žiješ v nich;
protože byly, Riojo, tvou láskou,

Bécquer, es la Coronado un lírico de piano, de penumbra, de bellezas pálidas.) - González, M. I. (1986). *Carolina Coronado: etopeya de una mujer*. Badajoz: Departamento de Publicaciones, str. 43.

⁴¹ Dopis Caroliny Coronado kamarádce. - Porpetta, A., & Jimenez, L. F. (1983). *Carolina Coronado (Apunte biográfico y Antología)*. Madrid: Ediciones Torremozas, str. 17.

⁴² Nebrera, G. T. (1986). *CAROLINA CORONADO: Treinta y nueve poemas y una prosa (antología poética, 1840-1904)*. Valladolid: Editora Regional de Extremadura, str. 155.

jsou i pro mne stvořením krásy.)⁴³

Carolina si pro svou tvorbu vybírala ty nejobyčejnější divoké květiny, jejichž symbolické vlastnosti reprezentovaly určité pocity. Fialová se pojila se symbolem moci, vlčí mák s pomíjivým potěšením, hyacint reprezentoval zapomnění a beznaděj a pomněnky zase vzpomínky na něco či někoho milovaného. V některých případech květina měnila svůj význam dle pocitů básničky. Ta se přímo odrážela v symbolu květiny a odkrývala nám tak své nitro. Nejčastějšími pocity pak byla samota, melancholie a záhada. Podobnou techniku přenášení básníkových pocitů na květinu za účelem odkrýetí vlastního nitra najdeme i u tehdejšího spisovatele Enriqueho Gila y Carrasca. Podívejme se na příklad z jeho básně *Fialka (La Violeta)*:

Flor deliciosa en la memoria mía,
Ven mi triste laúd a coronar,
Y volverán las trovas de alegría
En sus ecos tal vez a resonar.

(...)

Porque eras melancólica y perdida,
Y era perdido y lúgubre mi amor,
Y en ti miré el emblema de mi vida
Y mi destino, solitaria flor.⁴⁴

(Květino líbezná z mysli mé,
pojď zahrát na mou loutnu smutnicí.
Tak se vrátí veselé *trovy*
a ve své ozvěně možná budou znít.

[...]

Protože jsi byla melancholická a ztracená
a má láska byla ztracená a pochmurná
a v tobě jsem viděl symbol mého života

---

⁴³ Volný překlad autorky

⁴⁴ Carrasco, E. G. (1954). *La Violeta*. V *Obras completas: Biblioteca de autores españoles*. Madrid: Ediciones Atlas, str. 22.

a mého osudu, květino osamělá.)⁴⁵

Již víme, že Carolinina údajně první báseň byla věnována hrdličce. Hrdlička se však hojně objevovala i v jiných básních. Setkáme se s hrdličkou cestovatelkou, s ovdovělou hrdličkou, se zpívající hrdličkou. Právě obraz hrdličky byl oblíbený u básníků zlatého věku (*Siglo de Oro*), mezi které patřil např. Luis de Góngora či Francisco de Quevedo. Carolina hrdličky důkladně pozorovala. Obdivovala způsob, jakým létají, jak vrkají, jejich jemnou a tichou přítomnost a naprostou vzájemnou věrnost jedna druhé. Již jsme citovali Carolininu báseň *Hrdlička*, ve které popsala smutek a nářek jedné ovdověné hrdličky, která se skrývala mezi větvemi stromu. Popis bolestného smutku hrdličky se postupně mění v Carolininu vlastní pocity melancholie a samoty a Carolina splyne s hrdličkou.

Mis suspiros lastimados,
tus arrullos gemidores
mezclaremos,
tú, sentidos, yo, soñados,
entrambas canto de amores
murmuremos.⁴⁶

(Můj bolestný povzdech,
a tvůj nářek
v jedno spojíme,
ty, pocity, já, zasněné,
obě o lásce zpívat budeme
šeptejme.)⁴⁷

---

⁴⁵ Volný překlad autorky

⁴⁶ Nebrera, G. T. (1986). *CAROLINA CORONADO: Treinta y nueve poemas y una prosa (antología poética, 1840-1904)*. Valladolid: Editora Regional de Extremadura, str. 103.

⁴⁷ Volný překlad autorky

3 NOVÁ ETAPA

3.1 BÁSEŇ A LA PALMA

Je 22. listopadu, píše se rok 1839, Carolině je osmnáct let a v madridském časopise *El Piloto* se objevuje Carolinina první otištěná báseň. O její publikaci se postaral Donoso Cortés, rodák z Extremadury stejně jako Carolina a Antonio Alcalá Galiano. Óda nese název *Palmě (A la palma)* a udává počátek Carolininy kariéry básničky. Díky této básni se Carolině otevrou dveře literárního světa a kvalita její básně přitáhne pozornost k další autorčině tvorbě. Nebyla to jen hodnota její práce, co vzbudilo zájem v literárních kruzích. Byl to i fakt, že se jednalo o ženu a že jí bylo teprve osmnáct let. Zároveň se hovořilo o její kráse, ušlechtilých romantických mravech a černých kudrnatých vlasech po ramena. Vydavatelé tenkrát prozradili, že se k nim do redakce báseň dostala omylem a tak moc se jim zalíbila, že nemohli odolat a rozhodli se k její publikaci, „aby mohli čtenáře informovat o tom, že v Extremaduře roste jemná a skromná květina, která Slunci krade polední paprsky hrající ve všech možných magických barvách a že dokáže provonět vzduch vzácnými vůněmi.“⁴⁸ Samotná báseň je napsaná alegoricky a oslavuje krásu, výjimečnost a odvalu palmy pohybující se ladně ve větru. Nazývá jí dcerou hořící země, která poskytuje stín žíznivému a unavenému poutníkovi a z jejichž listů se vytváří koruna básníkům a hrdinům. Báseň je tak plná krásných obrazů, které si okamžitě získaly čtenáře, kteří vyžadovali další poezii z pera mladé Caroliny. Hluboké myšlenky, jež báseň obsahuje, svědčí o vyspělosti, kterou se Coronado lišila od svých vrstevníků. Básně si nemohl nepovšimnout i José de Espronceda, který se rovněž narodil v Almendraleju a v té době byl již známým a uznávaným básníkem. Ten byl v okamžiku uchvácen Carolininy mimořádným nadáním a rozhodl se jej zvelebit v básni, kterou jí věnoval. V ní mimo jiné zmiňuje jejich společný původ a lituje, že si této „krásné květiny“ nevšiml již dříve, když se narodili ve stejném údolí. Oslavuje krásu jejich veršů a mluví o ní jako o hudbě nevinnosti. Báseň zakončuje slovy, že on je hmyz a ona je květina.⁴⁹

V první strofě jsme svědky alegorické oslavy krásy, důstojnosti, majestátnosti a statečnosti palmy, do které se neustále opírá vítr a ona přeci stojí dál:

---

⁴⁸ Volný překlad autorky

(...anunciar al público que en Extremadura crece la flor suave y modesta que roba al sol del Mediodía tan mágicos colores, y que ebalsama el viento con tan regalados perfumes.) - (22. listopad 1839). *El Piloto*. Madrid.

⁴⁹ Porpetta, A., & Jimenez, L. F. (1983). *Carolina Coronado (Apunte biográfico y Antología)*. Madrid: Ediciones Torremozas, str. 19.

Alza gallarda tu elevada frente,
hija del suelo ardiente,
y al recio soplo de aquilón mecida,
de mil hojas dorada,
de majestad ornada,
descuella ufana sobre el tallo erguida.⁵⁰

(Chrabře se tyčíš s bradou vysoko,
dcero planoucí země,
v prudkém severním větru se kolébáš
s tisíci listy pozlacenými,
vznešeností nazdobenými,
vynikáš pyšně nad malým výhonkem.)⁵¹

V další strofě Carolina vzdává hold chrabré palmě, která odolává nejen větru, ale i prudkému pouštnímu slunci, a tak poskytuje ochranu žíznivému a unavenému Arabovi:

Y arrojando tu sombra allá a lo lejos,
del sol a los reflejos,
al árabe sediento y fatigado,
desdeñosa levanta
tu bendecida planta
en el desierto triste y abrasado.⁵²

(Tvůj stín dosahuje daleko,
až za paprsky sluneční,
až k Arabovi žíznivému a znavenému,
a tak pohrdavě stojí
tvá blažená rostlina
v poušti plné smutku a sežehnutí.)⁵³

V šesté strofě básnička oslavuje její listy, které slouží k výrobě koruny pro básníky a hrdiny:

---

⁵⁰ Coronado, C. (1852). *Poesías [Apuntes biográficos de la señorita Carolina Coronado por Ángel Fernández de los Ríos; prólogo de Eugenio Fernández Hartzembusch]*. Alicante: Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes, str. 8.

⁵¹ Volný překlad autorky

⁵² Coronado, C. (1852). *Poesías [Apuntes biográficos de la señorita Carolina Coronado por Ángel Fernández de los Ríos; prólogo de Eugenio Fernández Hartzembusch]*. Alicante: Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes, str. 8.

⁵³ Volný překlad autorky

Tú, virgen sacrosanta y peregrina,
de las nubes vecina,
tú su signo le das a la victoria,
y corona esplendente
de tus hojas luciente
al héroe ciñes de radiante gloria.⁵⁴

(Ty, panno posvátná a potulná,
všech mraků sousedko,
ty jsi symbolem vítězství,
a zářící korunu
z tvých lesklých listů
pleteš pro hrdiny nejjasnějších úspěchů.)⁵⁵

Básniřka sama usiluje o takové ocenění, ale omlouvá se za vyslovení přání, které je podle ní nedosažitelné a tak se ve čtrnácté strofě opět vrátí k oslavování chvályhodné palmy:

Guarda tus ramos, virgen soberana,
bella y noble africana,
formando airosos tu lucido manto;
y el ave pasajera
besando tu cimera
te deje un eco de su dulce canto.

(Schovej si své větve, panno svrchovaná,
krásná a urozená Afričanko,
jenž vytváříš tak nádherný plášť;
a stěhovavý pták pak políbí tvou korunu
a sladkou píseň zazpívá tvému osudu.)⁵⁶

---

⁵⁴ Coronado, C. (1852). *Poesías [Apuntes biográficos de la señorita Carolina Coronado por Ángel Fernández de los Ríos; prólogo de Eugenio Fernández Hartzembusch]*. Alicante: Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes, str. 8.

⁵⁵ Volný překlad autorky

⁵⁶ Volný překlad autorky

3.2 KORESPONDENCE S JUANEM EUGENIEM HARTZENBUSCHEM

V roce 1840, rok po první publikaci její básně, započala epistolární korespondenci s Juanem Eugeniem Hartzenbuschem. Je pravděpodobné, že tohoto španělsko-německého filologa poznala díky svému strýci Pedru Romerovi, jelikož se o něm zmiňuje v jednom z dopisů: „Od svého strýce Pedra Romera vím, že jste byl tak laskav a nabídl se, že mi pomůžete s mou malou sbírkou veršů, a tak Vám urychleně zasílám mé nejvřelejší díky.“⁵⁷ Carolina našla v Hartzenbuschovi důležitou oporu a stal se jejím mentorem. Byl pravděpodobně nejdůležitějším faktorem, který měl vliv na její literární rozvoj. V různých dopisech si Carolina stěžovala na to, že je jako žena nucena vykonávat především domácí práce a nemůže se naplno věnovat literatuře. Líčí mu, že musela vyvinout obrovské úsilí a věnovat svému největšímu zájmu veškerý volný. Naučila se tak sama francouzsky a italsky, aby mohla začít číst Tassa, Lamartina a Petrarca. Prosila Hartzenbuscheo radu jak má dál pokračovat v samostudiu literatury, aby prohloubila své vzdělání. Ten jí s laskavostí vyhověl a jako správný mentor jí učil prostřednictvím časté korespondence. Zároveň ji uvedl do literárních kruhů jako mladou a nadějnou básnířku. Národní knihovna Španělska (Biblioteca Nacional de España) vlastní sbírku dvaatřiceti Carolininých dopisů Hartzenbuschovi. Bohužel se doposud nenašly filologovy odpovědi. První dopis je právě z roku 1840, poslední pak z roku 1849. tato korespondence nám umožňuje nahlédnout do niterního světa Caroliny a odhalit tak její pochybnosti, tužby a nepokoje spjaté nejen s literárním uměním, ale i s jejím osobním životem a se světem, který ji obklopoval. Právě tyto dopisy jsou bohatým zdrojem pro tvoření autorčiny biografie.

K Hartzenbuschovi se brzy přidali i další autoři, kteří Carolině vyjádřili svůj obdiv a nabídli pomoc. Byl to např. Martínez de la Rosa, Donoso Cortés nebo Bretón de los Herreros. Díky tomuto vřelému přijetí autorky v literárních kruzích byla Carolina přijata na instituce jako je Umělecké a literární lyceum v Madridu (*Liceo Artístico y Literario*).⁵⁸

---

⁵⁷ Volný překlad autorky

(He sabido por mi tío Pedro Romero que ha tenido usted la bondad de ofrecerse a poner su importante recomendación a mi pequeña colección de versos y me apresuro a enviar a V. mis más expresivas gracias.) – Dopis Hartzenbuschovi z 3. 12. 1842. - Národní knihovna Španělska. Signatura: MS/20.808/113-115.

⁵⁸ Castilla, A. (1987). *Carolina Coronado de Perry: biografía, poesía e historia en la España del siglo XIX*. Madrid: Ediciones Beramar, S.A., str. 37.

3.3 PRVNÍ PUBLIKACE

První úspěch v časopise *El Piloto* jí zajistil slávu a prostor pro další psaní. Nadále přetrvává v Badajozu, kde se mnohdy o samotě věnuje skládání veršů. Získává cenné kontakty a udržuje korespondenci s významnými literáty a umělci. V roce 1843 pak vyjde její první sbírka sedmatřiceti básní, které si pečlivě ukládala a ke které prolog sepsal sám Juan Eugenio Hartzenbusch, jež mladou básnířku charakterizoval třemi pojmy: novota, stručnost a krása.⁵⁹ Vyzdvihuje zároveň fakt, že se autorka vzdělává sama bez pomoci, bez předloh, bez papíru a ve velké časové tísní. Sběrka básní napsaných mezi jejím patnáctým a dvaadvacátým rokem života daleko přesahuje výkon začátečníka. Verše plné melancholie a jemnosti zachycují střípky z jejího života a nejkrásnější obrazy přírody, která obklopovala ji i jejího spícího bratra. Tato sbírka, pochvala od Esproncedy a Hartzenbuschův prolog Carolině dodají potřebné sebevědomí a slávu, jak sama uvádí v další vydané knize, a tak už jí nic nebrání v dosažení cíle, který si již jako malé dítě stanovila. Nyní se před Carolinou otevírá nová kapitola a její poezie se mění z výhradně niterní a osobní poezie na poezii pro všechny, čehož si všimneme na tématické jejích básní. Dříve psala především o přírodě, o samotě a o lásce, od teď však začíná psát více než před tím o tématech vlasti a politických tématech, např. *Hernánovi Cortésovi (A Hernán Cortés)*, *Ke zrušení otroctví na Kubě (A la abolición de la esclavitud de Cuba)*, nebo *Památce velkého Ariase Montana (A la memoria del sabio Arias Montano)*, dále se začíná věnovat tématu náboženství – *Křesťanská víra (La fe cristiana)*, apod. S touto první vydanou sbírkou umírá ta mladinká dospívající Carolina, jak jsme ji doposud znali.

Její články a poezie byly velmi žádané a její jméno se začalo pravidelně objevovat na stránkách literárních periodik ve Španělsku i v Americe. V Badajozu získala potřebné porozumění rodiny a matka jí začala podporovat v jejím nadšení pro literární umění a rozhodnutí stát se spisovatelkou. Přesto však musela i nadále vykonávat domácí práce, které náležely výhradně ženám, a tak byla nucena svůj čas dělit mezi domácí povinnosti a psaní. Její rodinný život byl velmi intenzivní. Brzy vstávala, aby mohla číst a psát a do jedenácti hodin ranních cvičila hru na piano. Poté se až do oběda věnovala domácím pracím. Odpoledne pomáhala bratrům s domácími úkoly, před spaním se pak opět soustředila na četbu a skládala verše. V literárních a kulturních kruzích rostla její prestiž a byla považována za

---

⁵⁹ Castilla, A. (1987). *Carolina Coronado de Perry: biografía, poesía e historia en la España del siglo XIX*. Madrid: Ediciones Beramar, S.A., str. 37.

jednu z nejdůležitějších osobností města. Avšak tak hektický život si brzy začal vybírat svou daň a podepsal se na její nervové soustavě.⁶⁰

3.4 CAROLINA ZEMŘELA

Jako kdyby sama básnička chtěla do světa zakřičet, že končí jedna dlouhá etapa jejího života, Carolina umírá jednoho dne roku 1844. Nezemřela ale doopravdy, jednalo se o tzv. kataleptický stav, při kterém byla několik dní nehybná. Stalo se tak krátce po jejích dvacátých třetích narozeninách, kdy v Almendraleju trávila vánoční svátky. Její rodina ji měla za mrtvou a bývali by jí pohřbili, kdyby do procesu nezasáhl místní lékař, který stanovil diagnózu a zachránil ji tak před jistou smrtí pohřbením zaživa. Zpráva o Carolinině smrti (i přesto, že byla falešná) se rozšířila velmi rychle a dostala se až do Madridu, kde hluboce zasáhla literární společnost. Jako první veřejně oznámila její smrt periodika *El Mundo* a *La Iberia Musical y Literaria*. Tato falešná zpráva vzbudila emoce a romantické cítění u nejednoho spisovatele. Někteří jako např. Ramón de Campoamor, Eulogio Florentino Sanz či Nicomedes Pastor Díaz jí věnovali srdceryvné verše oslavující její krátký život, přirovnávali ho ke květině, která ještě ani nestačila vzkvést. Ta krásná dívka už prý nezpívá, je mrtvá:

¡No canta ya!... de la doncella hermosa
sobre el sepulcro, al deshojar la palma,
no perturbéis ¡por compasión! la calma
de su tranquila losa...
El cuerpo virginal allí reposa,
y habita con los ángeles el alma.⁶¹

(Už nezpívá!... ta krásná dívka
nad hrobkou, pod otrhanými listy palm
nenarušujte, prosím vás, klid
jejího tichého náhrobního kamene...
Tam panenské tělo odpočívá,
a duše s anděly odlétá.)⁶²

---

⁶⁰ Castilla, A. (1987). *Carolina Coronado de Perry: biografía, poesía e historia en la España del siglo XIX*. Madrid: Ediciones Beramar, S.A., str. 38.

⁶¹ Sanz, E. F. (18. 1 1844). *A la memoria de la poetisa Carolina Coronado*. Načteno z Poesía castellana: <https://www.poesiacastellana.es/poema.php?id=A+LA+MEMORIA+DE+LA+POETISA+CAROLINA+CORONADO&peta=Coronado%2C+Carolina>

⁶² Volný překlad autorky

Ramón de Campoamor pak Nicomedesovi Pastoru Díazovi napsal následující:

Aun el pesar me asesina
de cuando aquí por muy cierto
se dijo de Carolina
que ¡Dios nos libre! había muerto...⁶³

(Ještě stále mě ubíjí tíha
kterou jsem pocítil, když s jistotou
ohlásili, že Carolina
je, Bože opatruj nás, mrtvá.)⁶⁴

Sama Carolina se rozhodla vyvrátit falešnou zprávu o její smrti je a učinila tak prostřednictvím dopisu, který zaslala periodiku *El Herald*. Do dopisu napsala báseň, která se symbolicky jmenovala *Zasloužená smrt (La muerte agradecida)*. Tu věnovala těm, kteří ji oplakali. Později popsala prostřednictvím eseje svou „smrt“ jako metamorfózu a očištění. Jejím životem ji i nadále doprovázely kataleptické stavy, především v momentech, kdy se z nějakého důvodu ocitla v těžké situaci a nervovém vypětí. Carolina byla velmi křehká a extrémně citlivá. Její dětství se ani zčásti nepodobalo dětství jejich vrstevníků. Zatímco si ostatní hráli, ona se oddávala poznávání světa, přírody a vlastní mysli. Její neobvykle vyspělá duše byla uvězněna v těle dítěte. Literatura, kterou četla, nebyla ani zčásti určena dětskému chápání. Byla frustrované dítě s touhou po poznání, na které ještě nebyla připravena. Podobně tomu bylo i u jiných romantických spisovatelů. To v nejlepším případě končí nerovnováhou, v horším případě pak bláznovstvím či smrtí. V Carolině postupně rostla hysterie, která roku 1844 vyvrcholila falešnou smrtí.⁶⁵

Carolina se proto rozhodla vrátit se do Bótoa, kde měli její rodiče statek hned vedle poutní kapličky, kde jako malá trávila spoustu času s rodinou. Toto místo milovala a z velkého smutku a nostalgie se rozhodla napsat *Vzpomínky na dětství (Memorias de la infancia)*. Verše věnovala svému malému bratru Emiliovi, který v básni figuruje jako němý posluchač a symbol dětství, které už se nikdy nevrátí. Vzpomíná na jejich nevinné dětské hry, jak milovala

---

⁶³ González, M. I. (1986). *Carolina Coronado: etopeya de una mujer*. Badajoz: Departamento de Publicaciones, str. 49.

⁶⁴ Volný překlad autorky

⁶⁵ González, M. I. (1986). *Carolina Coronado: etopeya de una mujer*. Badajoz: Departamento de Publicaciones, str. 51.

přírodu, květiny, bratra. Prý se uchylovala k nostalgii a vzpomínkám na minulost, jelikož přítomnost jí zcela pohltila a budoucnosti se bála.

Ya no es tan joven mi vida
que desde esta cima, hermano,
logre ver distinto el llano
donde quedó mi niñez.

(...)

Yo no sé lo que soñaba
mas recuerdo mis amores;
sé que amaba entre las flores
a un hermoso tulipán.

(...)

¡Pero si no me comprendes,
si aquella edad ha pasado
y yo ya tengo olvidado
el suave idioma infantil!⁶⁶

(Můj život už není tak mladý,
jelikož z tohoto vrcholku, bratříčku,
jsem spatřila úhel jiný,
kde skončilo mé dětství.

[...]

Nevím, o čem jsem snila,
však pamatuji si na své první lásky;
vím, že mezi květinami milovala jsem
tulipán tak krásný.

[...]

---

⁶⁶ Coronado, C. (1852). *Poesías [Apuntes biográficos de la señorita Carolina Coronado por Ángel Fernández de los Ríos; prólogo de Eugenio Fernández Hartzembusch]*. Alicante: Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes, str. 25.

Ale vždyť už mi nerozumíš,
již uplynul onen čas,
a já už jsem zapomněla
na ten dětský hlas.)⁶⁷

V té době také přemýšlí nad podstatou svobody, *libertad*, o které rovněž začne psát. Carolina v Bótoa stráví celý rok a líčí, jak ji každé ráno vzbouzí vlaštovky u okna. Věnovala se psaní, procházkám, přemýšlení. Na podzim je jí líto, že ptáci odlétají do jiných krajů a s odstupem světlých letních dnů na ní opět upadá stín smutku a beznaděje. Odmítá být svědkem „umírání“ přírody, a proto se téměř po roce vrací zpět do města.⁶⁸

3.5 NÁVRAT

Carolina se vrací do Badajozu, kde ji čeká opět velmi hektický a aktivní společenský život. Je středem pozornosti, pravidelně se má účastnit rozmluv v uměleckých salónech⁶⁹ a podílí se na uměleckém vzdělání v různých institucích. Ráda chodí do škol, kde učí a odměňuje žáky. Ángel Fernández de los Ríos⁷⁰ o Carolině prohlásil následující: „Její spolupráce velkým dílem přispěla k výbornému stavu, ve kterém se dnes nachází společnosti udržovaná dětská škola v Badajozu, která má zlepšit úroveň vzdělání občanů a které se Carolina oddaně věnovala.“⁷¹ Již tak mladá stála v popředí badajozké smetánky a byla pravděpodobně nejvlivnější osobností města.⁷² Do jejího života zároveň vstupuje muž, Alberto. Právě jemu věnuje v následujících dvou letech několik vášnivých a zamilovaných básní, které budou později v roce 1852 vydány pod společným názvem *Albertovi (A Alberto)*. O Albertovi bohužel neexistuje dostatek informací. Víme jen, že to byl pravděpodobně námořník a že zemřel při potopení lodi roku 1847. Tato tragická smrt Alberta Carolinu velmi zasáhla a ovlivnila její

---

⁶⁷ Volný překlad autorky

⁶⁸ González, M. I. (1986). *Carolina Coronado: etopeya de una mujer*. Badajoz: Departamento de Publicaciones, str. 55.

⁶⁹ *salones artísticos*

⁷⁰ Ángel Fernández de los Ríos (27. 7. 1821 – 18. 6. 1880) – španělský novinář, politik, editor, spisovatel, historik Generace 68 a urbanista.

⁷¹ Volný překlad autorky

(Su cooperación ha contribuido en gran parte al estado brillante en que se encuentra la escuela de párvulos de Badajoz, sostenida por una sociedad para mejorar la educación del pueblo, a la cual ha prestado servicios de mayor importancia.) - Coronado, C. (1852). *Poesías [Apuntes biográficos de la señorita Carolina Coronado por Ángel Fernández de los Ríos; prólogo de Eugenio Fernández Hartzzenbusch]*. Alicante: Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes, str. 4.

⁷² González, M. I. (1986). *Carolina Coronado: etopeya de una mujer*. Badajoz: Departamento de Publicaciones, str. 57.

poezii dvěma způsoby: opět se uchýlila ke spíše melancholické a bolestné poezii a Alberto měl navíc figurovat ve většině jejích pozdějších básní. Zároveň se ještě víc prohloubil její smysl a cit pro poezii. O existenci Alberta se často pochybovalo, k jeho pochybné existenci se vyjádřila i Isabel Fonseca, která ho přisuzovala romantické mysli mladé básnířky, jež touží po naplnění romantické lásky. Avšak i kdyby byl pouze výplodem Carolininy fantazie, není pochyb o tom, že přítomnost postavy Alberta navždy ovlivnila Carolininu poezii.⁷³

V tu samou dobu se básnířka rozhodla opustit mladou lyričnost a její poezie, doposud založená na popisu krajiny, přírody a květin, se změnila na hlas společnosti. Jako spisovatelka cítila povinnost využít svého hlasu k tomu, aby společnosti přispěla v otázkách politických a národních. Verše zasvětila tématu vlasti. Na počátku roku 1846 napsala báseň *Další rok (Un año más)*, ve které vyjadřuje lítost nad uplynulým rokem a vyjadřuje svou důvěru v následující rok.

¡Oh nuevo sol, tus rayos bienhechores
no a mí sola su ardor fecundo extiendan,
que a las criaturas todas hoy comprendan
sus vivílicos sacros resplandores!

Que alivien la miseria y los dolores
de la España infeliz, que al pobre atiendan
y no pase con nuevos desengaños
un año más, unido a tantos años!⁷⁴

(Ah nové slunce, které se svými dobročinnými paprsky
nejen ve mně zažehávají silný žár,
ať dnes každý rozumí každému,
proč v nich byl oheň zažehnut.

At' uleví od mizérie a od bolesti
nešťastnému Španělsku, ať chudému pomohou
a neuplyne jen další rok plný lží
další rok, rok se s rokem se nám zprotiví.)⁷⁵

---

⁷³ Porpetta, A., & Jimenez, L. F. (1983). *Carolina Coronado (Apunte biográfico y Antología)*. Madrid: Ediciones Torremozas, str. 23.

⁷⁴ Coronado, C. (1852). *Poesías [Apuntes biográficos de la señorita Carolina Coronado por Ángel Fernández de los Ríos; prólogo de Eugenio Fernández Hartzenbusch]*. Alicante: Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes, str. 102.

Ten samý rok se rozhodla napsat báseň *Španělské mládeži 19. století (A la juventud española del siglo XIX)*, kterou mínila oslovit mladou španělskou generaci. Psala o Španělsku jako o zarmoucené, chudé a nešťastné zemi, která sténá bolestí a prosila mladé, aby zemi vzkřísili. Prý všude kolem sebe vidí apatii a bídu a je pouze na jejich bedrech tuto situaci změnit.

No sentís nuestra sangre, hijos de España,
hervir con fuerza extraña,
correr desesperada por las venas
al mirar que logramos
en vez de lo que ansiamos
miseria, oscuridad, guerra y cadenas...?⁷⁶

(Necítíte snad naší krev, synové Španělska,
jak zvláštní silou vře,
koluje nám beznadějně žilou
když vidíme jen to, co získali jsme
a ne to po čem dychtí naše srdce
mizérie, tma, válka a otěže...?)⁷⁷

Během tohoto období procestovala Extremaduru a trávila čas v Almendraleju, kde se i nadále věnovala skládání básní o své vlasti, které věnovala svým proslulým krajanům Quintanovi a Esproncedovi. Také napsala rozsáhlou báseň Hernánu Cortésovi, ve které si stěžovala na nevděčnost španělského národa, který má tendenci zapomínat na své předchůdce a jejich úspěchy. Na jaře 1946 se vydala do Medellínu, rodného města Cortése, kde si všimla toho, že ve městě není jediná památka na toho „nejproslulejšího muže pod sluncem“. Tento fakt jí natolik pobouřil, že se rozhodla napsat báseň určenou hlavní komisi pro historické a umělecké památky v Badajozu a vyzvala ji, aby tuto situaci změnila.⁷⁸

No tendrá entre sus mármoles Castilla
una piedra sencilla
donde su ilustre nombre coloquemos?⁷⁹

---

⁷⁵ Volný překlad autorky

⁷⁶ Nebrera, G. T. (1986). *CAROLINA CORONADO: Treinta y nueve poemas y una prosa (antología poética, 1840-1904)*. Valladolid: Editora Regional de Extremadura, str. 140.

⁷⁷ Volný překlad autorky

⁷⁸ Castilla, A. (1987). *Carolina Coronado de Perry: biografía, poesía e historia en la España del siglo XIX*. Madrid: Ediciones Beramar, S.A., str. 44.

⁷⁹ Castilla, A. (1987). *Carolina Coronado de Perry: biografía, poesía e historia en la España del siglo XIX*. Madrid: Ediciones Beramar, S.A., str. 45.

(Nemá snad Kastilie z mramoru
jednoduchý kámen
na kterém by stálo jeho jméno slavné?)⁸⁰

V rámci této diplomové práce jsem se sama rozhodla Medellín navštívit a zjistila jsem, že Carolinin podnět možná opravdu zafungoval, jelikož na medellínském náměstí, které se dnes jmenuje Náměstí Hernána Cortése (Plaza de Hernán Cortés) opravdu stojí dobyvatelova socha, viz příloha č. 5.

3.6 Z ANDALUZIE PŘES MADRID AŽ DO PAŘÍŽE

I nadále Carolinu doprovázejí zdravotní problémy, a tak se následující rok rozhodne cestovat na jih Španělska, konkrétně do Sevilly a do Cádizu, kde se nějakou dobu zdrží. V Seville velmi rychle pronikne do uměleckých a intelektuálních kruhů, ve kterých si najde blízké přátele. S některými z nich bude později udržovat korespondenci podobně jako s Hartzzenbuschem. Zajímavostí je, že v sevillské katedrále složila slib cudnosti, údajně kvůli zklamání a bolesti z Albertovy smrti, což mělo mít později vliv na její budoucí manželství.⁸¹

Po návštěvě Andalusie, o dva roky později, se rozhodne cestovat do Madridu, kde má již vybudované jméno jako vynikající básnířka, jejíž publikace se pravidelně objevují v periodikách a časopisech po celém Španělsku, ve Spojených státech a na Kubě. Rovněž vstoupila do povědomí obyvatel Madridu jako velmi krásná, atraktivní a citlivá mladá žena. Umělecké a literární lyceum po příjezdu uspořádá oslavu, při které Carolina přečte svou kompozici *Miñ stín odejde, ale já zůstanu* (*Se va mi sombra, pero yo me quedo*, 1848), kterou věnuje „svým přátelům v Madridu“. ⁸² José Zorilla⁸³ jí k té příležitosti věnuje stříbrnou vavřínovou korunu, jak bylo zvykem a zároveň je zařazena na seznam literárních celebrit té doby, na kterém figurují jména jako: Quintana, Hartzzenbusch, Campoamor, Narciso Gallego, Martínez de la Rosa, Bretón de los Herreros, Mesonero Romanos, Ventura de la Vega,

---

⁸⁰ Volný překlad autorky

⁸¹ Porpetta, A., & Jimenez, L. F. (1983). *Carolina Coronado (Apunte biográfico y Antología)*. Madrid: Ediciones Torremozas, str. 25.

⁸² Porpetta, A., & Jimenez, L. F. (1983). *Carolina Coronado (Apunte biográfico y Antología)*. Madrid: Ediciones Torremozas, str. 26.

⁸³ José Zorilla (21. 2. 1817 – 23. 1. 1893) - španělský básník a dramaturg.

Patricio Escosura, Nicomedes Pastor, Rodríguez Rubí, García Tassara a další.⁸⁴ Ve stejné instituci bude mít později premiéru její divadelní hra *Obráz naděje* (*El cuadro de la esperanza*, 1846), Carolina v té době již psala kromě poezie i divadelní hry a povídky. Poezie je však i nadále jejím hlavním zájmem a v následujících třech letech v ní dosahuje maximálního úspěchu, který stvrzuje básní *Láska lásek* (*El amor de los amores*, 1849). Tato báseň sklidila takový úspěch, že by sama o sobě stačila na to, aby se její autorka dostala do popředí historie španělské literatury. Federico Carlos Sainz de Robles y Correa⁸⁵ se nechal slyšet, že tato báseň je tou nejkrásnější Carolininou básní, která již navždy bude klenotem španělských antologií.⁸⁶ Báseň s mystickou tematikou pojednává o pátrání po bohu v malebném prostředí, o pocitu odevzdání se bohu a bolesti plynoucí ze zoufalého a neúspěšného hledání. Jediná zbývající jiskra naděje je posmrtný život, ve kterém je snad možné se s bohem spojit. V básni se odráží vliv tradičních španělských mystiků - Svaté Terezie od Ježíše (Santa Teresa de Jesús) a Svatého Jana od Kříže (San Juan de la Cruz).

Již od své první publikace se Carolina chtěla přestěhovat do Madridu, avšak její rodina si to nepřála. Zklamaná Carolina si na tuto skutečnost stěžovala opět prostřednictvím korespondence Hartzzenbuschovi:

„Jsem připoutaná ke své početné rodině a tu nikdy neopustím. Jediná možnost, jak bych se mohla přestěhovat do mého vysněného světa, je učinit tak i s celou svou rodinou. To je však náročné a já jsem jako pták bez křídel, který touží vzlétnout, ale je předurčen k tomu, aby zůstal při zemi.“⁸⁷

Brzy na to byl však Carolinin otec nucen ze zdravotních důvodů opustit svou práci zastupitele v Badajozu a Carolina tak převzala jeho úděl živitele rodiny.⁸⁸ V té době již byla natolik známá a uznávaná osobnost literárního a kulturního světa, že se nakonec v roce 1850 celá rodina Coronado nadobro přestěhovala do Madridu, aby básnířku podpořila. Carolina tak mola být v centru kulturního dění a bylo jí umožněno se ještě intenzivněji věnovat povolání

---

⁸⁴ Castilla, A. (1987). *Carolina Coronado de Perry: biografía, poesía e historia en la España del siglo XIX*. Madrid: Ediciones Beramar, S.A., str. 79.

⁸⁵ Federico Carlos Sainz de Robles y Correa (3. 9. 1898 – 27. 11. 1982) - španělský spisovatel, folklorista, literární historik, bibliograf a esejista.

⁸⁶ (... el más bello poema de Carolina, el que perdurará en las antologías como una pieza culminante de la lírica castellana...) - Robles, F. C. (1963). *Enigmas de 50 mujeres inolvidables*. Madrid: Ediciones Daimon, str. 396.

⁸⁷ Volný překlad autorky

(unida a una numerosa familia que no dejaré nunca, solo una traslación de toda ella me llevaría a ese hermoso país de mis sueños. Esto es difícil y yo estoy como pájaro sin alas; mucha ansia de volar y precisada a permanecer fija...) - Dopis Hartzzenbuschovi z 20. 6. 1844. - Národní knihovna Španělska. Signatura: MS/20.806/113-115.

⁸⁸ Castilla, A. (1987). *Carolina Coronado de Perry: biografía, poesía e historia en la España del siglo XIX*. Madrid: Ediciones Beramar, S.A., str. 77.

spisovatelky. Extremadura však v jejím srdci a v její tvorbě již navždy zůstala jako její osobní nedotknutelné místo se svými krajinkami překypujícími květinami, ptactvem a především místem ponořeném v samotě, která byla pro mladinkou Carolinu prvotním impulsem k psaní poezie.

Carolina překypovala talentem a krásou, její sláva se rozšířila až na královský dvůr a tak brzy vzniklo pevné přátelství mezi Carolinou a španělskou královnou, které mladé básnířce mělo umožnit spoustu výhod a možností.⁸⁹ Poprvé v životě se cítila svobodná, a i když žila na královském dvoře, snažila se zachovat si svůj skromný styl život, který vedla v Extremaduře. Během prvních let na dvoře se ještě stále vracela do Almendraleja a do Badajozu, aby i nadále pomáhala ve škole, které přislíbila své služby. Zároveň čím dál více psala, ať už články, eseje⁹⁰, povídky, či fejetony. Psala vše, aby si udržela úroveň a mohla tak i nadále bez větších komplikací živit rodinu. Mezi rokem 1850 a 1851 vznikla pravděpodobně její nejlepší povídka, *Jarilla*. Brzy zatoužila poznat zbytek osvěcenské Evropy a tak přijala nabídku editora Ángela Fernándeze de los Ríos vycestovat a napsat články pro časopis *Španělské a americké osvícenství (La Ilustración Española y Americana)*. Odjela tedy do Francie, Anglie, Belgie a Německa. Francouzští spisovatelé o Carolinu při její cestě projevíli velký zájem, v Paříži se seznámila s Mussetem, Gautierem, Mériméem, Alphonsem Lamartinem. Velmi dobře znala Lamartinovu tvorbu, obdivovala jeho dílo *Méditations poétiques* (1820) a věnovala mu báseň. Také stihla navštívit Voltaireovo mauzoleum v Panteon, Notre Dame a dům Victora Huga. Rozhovor s Victorem Hugem později uveřejnila v časopise. Po svém návratu do Madridu napsala slibované články, většinu z nich věnovala Francii a pojala je jako dopisy svému bratrovi Emiliovi. Tyto dopisy byly plné svěžesti, neotřelosti, staly se absolutní novinkou a byly předmětem hojné literární kritiky, která velmi pozitivně hodnotila její pozorovací schopnosti. Nesly název *Procházka od řeky Tajo až k Rýnu při odpočinku u Skleněného paláce v Madridu (Un paseo desde el Tajo al Rhin, descansando en el Palacio de Cristal)* a v časopise byly zveřejněny v číslech z 27. září a 2. října roku 1851, dále v číslech z 3., 10. a 24. ledna 1852 a z 14. a 21. února téhož roku.⁹¹

Ani na svých cestách Carolina neunikla nemoci a potýkala se s obrovskými bolestmi. Po návratu tedy napsala další báseň, poslední ze svazku *Poezie (Poesías, 1852)*. Věnovala ji opět svému bratrovi Emiliovi a líčila v ní bolesti, které zažívala a příznaky tuberkulózy, kterým

---

⁸⁹ Porpetta, A., & Jimenez, L. F. (1983). *Carolina Coronado (Apunte biográfico y Antología)*. Madrid: Ediciones Torremozas, str. 27.

⁹⁰ nejznámější esej *Safo y Santa Teresa de Jesús*

⁹¹ Castilla, A. (1987). *Carolina Coronado de Perry: biografía, poesía e historia en la España del siglo XIX*. Madrid: Ediciones Beramar, S.A., str. 90-103.

téměř podlehla. Únava, apatie, horečka, kašel, dusivé pocity a bolest, nespavost, špatná snášlivost světla, úbytek váhy.

Pálida, insomne, lánguida, doliente,
sombra tan sólo de criatura humana
ya consumida por la fiebre ardiente
viene de las orillas del Guadiana.

(...)

Fatigaba la luz mi vista errante,
ahogaba el aire mi oprimido pecho
y aunque jamás abandonaba el lecho
dormir no me era dado un solo instante.⁹²

(Bledá, nevyspalá, skleslá a bolavá,
jen jako pouhý lidský stín si připadám
palčivou horečkou již poražena
pochází z břehů řeky Guadiana.

[...]

Světlo unavovalo můj chabý zrak,
mou hrud' rdousil vzduch,
a i přesto že lůžko nikdy neopustila jsem
byl pro mne spánek pouhým snem.)⁹³

Odkázána k absolutnímu klidu na lůžku byla svěřena doktoru Mateu Seonemu a v zimě roku 1851 se díky pokroku vědy a odevzdané práci doktora Matea vyléčila. Carolina na oplátku doktorovi nabídla, že napíše jeho biografii, ten skromně a s pokorou odmítl.⁹⁴

---

⁹² Coronado, C. (1852). *Poesías*. Madrid.

⁹³ Volný překlad autorky

⁹⁴ Castilla, A. (1987). *Carolina Coronado de Perry: biografía, poesía e historia en la España del siglo XIX*. Madrid: Ediciones Beramar, S.A., str. 90-102.

4 CAROLINA CORONADO DE PERRY

Rok po svém uzdravení oficiálně oznámila sňatek s prvním tajemníkem ambasády Spojených států amerických v Madridu, Horaciem Justo Perry Spragnem. Vzhledem k rozdílnosti víry (Horacio byl anglikán) musela svatba proběhnout na Gibraltar, kde byli k dispozici oddávající obou vyznání. Katolický kněz však odmítl pár oddat vzhledem ke slibu cudnosti, který Carolina složila v Seville. Byli tedy oddáni pouze anglikánským knězem a katolická svatba proběhla v Paříži za přítomnosti Carolininých rodičů, kteří v Seville nedali k dceřině slibu cudnosti souhlas a proto byl ve Francii tento slib anulován. Po návratu do Madridu se čerstvý manželský pár zabydlel v obrovském domě v ulici Alcalá, kde se měli konat vzrušující večírky a sešlosti, při kterých Carolina recitovala verše a hrála na piano. Tento sňatek sice přinesl Carolině na celých 40 let radost a klid, utlumil však z části Carolinin hlas. Básnířka už nikdy nepsala tak často a aktivně, jako dřív. Psala jednotlivé básně, které byly převážně politického či kulturního charakteru a nepočítala s tím, že by se ještě někdy vydala jejich sbírka. Básně se totiž od sebe tematicky často lišily. Ačkoliv omezila poetickou tvorbu, i nadále se věnovala próze ve formě povídek, esejí a novinových článků. Autorka jako kdyby předem věděla, že se po svatbě přestane aktivně věnovat poezii, ještě v ten samý rok svatby vydala druhý svazek básní, do kterého zahrнула i novější básně od roku 1944 až do roku publikace. Básně se v této sbírce neřadily chronologicky, nýbrž tematicky a to v následujícím pořadí: *Mému bratrovi Emiliovi (A mi hermano Emilio) Albertovi (A Alberto) Inspirace samoty (Inspiraciones de la Soledad) Romance (Romances) Pozdravy a loučení (Salutacoines y despedidas) Památka na hrdiny a na krále (Memoria a los héroes y a los reyes) Básnířkám (A las poetisas) Fantazie (Fantasías) V různých albech (En varios álbumes) Improvizované verše s různými motivy (Versos improvisados con varios motivos)*. Sbírkou autorka věnovala svému prvnímu učiteli Hartzenbuschovi a je jednou z nejdůležitějších publikací Caroliny Coronado, jelikož zahrnuje většinu jejích básní. Zároveň ještě před vydáním této sbírky vyšly *Biografické záznamy slečny Caroliny Coronado (Apuntes biográficos de la señorita doña Carolina Coronado, 1847)*, které napsal Ángel Fernández de los Ríos.⁹⁵

V roce 1854 Carolinu opět postihne ztráta milované osoby, a sice zemře její první syn Horacio. Slavný a vždy otevřený dům rodiny Perry se uzavře. Souběžně s jejich truchlením pro navždy ztraceného syna zemi zasáhnou početné politické konflikty, které se budou

---

⁹⁵ Porpetta, A., & Jimenez, L. F. (1983). *Carolina Coronado (Apunte biográfico y Antología)*. Madrid: Ediciones Torremozas, str. 29-30.

neustále zhoršovat. Intriky, změny zákonů, boje politických stran, pokusy o revoluci, státní převrat, sesazení z trůnu Izabely II. Španělské, obnovení Karlistických válek. Jakoby se měly všechny státní nepokoje 19. století odehrát právě za života Caroliny Coronado. Dům Perryových se otevře politickým uprchlíkům, jedním z nich je i Emilio Castelar, který je odsouzen k smrti a právě díky manželům Perryovým si zachrání život a může uprchnout do Paříže. Právě v tento moment Carolině přijde vhod její přátelství s královnou, díky její podpoře si může dovolit poskytnout pomoc všem těm, kteří ji potřebují.⁹⁶

4.1 POSLEDNÍ ANTOLOGIE

Carolině se narodí dvě dcery, Carolina a Matilde. Kvůli křehkému zdraví starší dcery se celá rodina přesune do menšího zámečku. Ten se nachází v ulici Lagasca a patří k němu i část pozemku se zahradou. Markýz ze Salamancy (marqués de Salamanca) jim tento zámeček i s pozemkem prodal pod nátlakem královny Izabely II. Španělské. Svůj nový domov manželé opět otevrou literární společnosti a budou se zde pořádat rozhovory, dýchánky, recitace a umělecká vystoupení. Na básnířku mají velký vliv její dcery, kterým je líto, že si nemohou nikde přečíst matčinu novější tvorbu. Ta se tedy rozhodne vydat v roce 1872 třetí a zároveň poslední edici antologie.⁹⁷ Sama autorka v úvodu uvádí důvody, kvůli kterým se rozhodla zanevřít na literaturu a zároveň vysvětluje, co jí vedlo k tomu opět sepsat a vydat své básně:

La mayor parte de mis composiciones en verso y prosa se han extraviado, hasta el extremo de tener que acudir a mi memoria y a las bibliotecas para poder formar una colección. La causa de esto es que estando tan desconectada de ellas, no tenía ánimo ni de reimprimir las publicadas, ni de publicar las inéditas. Mis primeros versos fueron creados en tan corta edad, que se resienten de graves incorrecciones, y tal vez por lo mismo hallaron gracia en los oídos del pueblo, que es más indulgente con los ingenuos que con los sabios. Pero ¡cosa extraña! Aun cuando aquellas obras desaparecieron y yo dedicada al cuidado de mis hijos, viví ajena a todo contacto literario, quedó el recuerdo del nombre, y yo me encontré años después con nombre y sin libros. Los periódicos seguían colocándome en su lista de colaboradores, y yo veía aquel nombre que jamás colaboraba, como una evocación de mis primeros años, como un fantasma de mí misma, como un mito. (...) La voz de mis niñas, cuando al apercibirse de que había sido yo escritora, se empeñaron en leer mis libros, y se quejaban de no poder hallarlos

---

⁹⁶ Porpetta, A., & Jimenez, L. F. (1983). *Carolina Coronado (Apunte biográfico y Antología)*. Madrid: Ediciones Torremozas, str. 32.

⁹⁷ Castilla, A. (1987). *Carolina Coronado de Perry: biografía, poesía e historia en la España del siglo XIX*. Madrid: Ediciones Beramar, S.A., str. 186.

en ninguna parte. Entonces se despertó en mí la idea de reunir las poesías dispersas que se habían publicado tantos años hace, y añadir las inéditas...⁹⁸

(Většina mé prozaické a veršované tvorby se ztratila z trhu a došlo to až do bodu, kdy jsem musela pátrat v paměti a procházet knihovny, abych opět dala dohromady sbírku. Důvodem, proč k tomuto vůbec došlo, byl fakt, že jsem se odloučila od vlastní tvorby a neměla jsem chuť znovu vydávat nejen starší tvorbu, ale ani tu novou. Svě verše jsem začala psát ve velmi útlém věku, nejsou proto nekorektní a nelidské a možná právě proto byly pro čtenáře vždy tak líbivé. Lid je vždy shovívavější spíš k naivitě než k učencům. Je to zvláštní, ale i když má tvorba vymizela a já se věnovala výchově dětí bez významnějšího kontaktu s literární společností, i tak na mne vzpomínali a místo knih mi nakonec zbylo jen to jméno. Periodika mě i nadále uváděla jako spolupracovníci, ale skutečnost byla taková, že já viděla jméno, co už se doopravdy na ničem nepodílí. Jako by to byla vzpomínka na mé začátky, jako bych byla pouhý mýtus či duch z minulosti.[...] Když už mé děti pochopily, že jsem spisovatelka, tak si začaly stěžovat, že nikde nejsou k dostání mé knihy, které by si velmi rády přečetly. To byl pro mě hlavní impuls k tomu, abych znovu shromáždila mé staré básně, přidala k nim ty nové a vytvořila novou antologii...)⁹⁹

4.2 PORTUGALSKO

O rok později se Carolina opět musela potýkat se smrtí, a sice zemřela její starší dcera Carolina. V den smrti dcery měla matka velmi silné tušení a pro jistotu zavolala domů lékaře. Carolina na minutu přesně předpověděla dceřinu smrt, ta totiž zemřela při příjezdu lékaře. Tato smrt zasáhla spisovatelku nejvíce. Odmítala odejít od jejího mrtvého těla, nad kterým si ostříhala všechny vlasy, prosila, aby ji pohřbili společně s dcerou a pokoušela se o sebevraždu skokem z balkonu. Nakonec jí zlomil další kataleptický stav, při kterém zůstala nehybná několik dní.¹⁰⁰ S vidinou úlevy a snad i za účelem úniku před politickou situací ve Španělsku Carolina požádala svého manžela, aby se přestěhovali do Lisabonu. A tak se manželé Perryovy s dcerou Matildou přesunuli do Portugalska a do Španělska už se nikdy nevrátili. V Lisabonu si našli menší palác, *Paço de Arcos*, s výhledem na moře a se zahradou, ve které symbolicky stála stará palma, která byla jako živoucí vzpomínka na Carolininu první publikaci, báseň *Palmě (A la palma)*. Příroda a klid Carolině navrátili chuť do života a vášeň pro literaturu, který v ní v dětství zažehla samota a nepřetržitý styk s přírodou. Do jejich

---

⁹⁸ Coronado, C. (1872). *Poesías*. Madrid, str. 19 – 22.

⁹⁹ Volný překlad autorky

¹⁰⁰ González, M. I. (1986). *Carolina Coronado: etopeya de una mujer*. Badajoz: Departamento de Publicaciones, str. 191.

nového domova začlo jezdit čím dál více známých a rodinných příslušníků a stejně jako v Madridu otevřeli svůj dům kultuře a dýchánkům. Carolina opět začala psát, i když už ne tak často.¹⁰¹ Napsala elegii ke smrti královny Mercedes, báseň *Básniřka 19. století básníkovy ze stejného období* (*Una poetisa del siglo XIX a un poeta del mismo siglo*), a báseň na sklonku roku *Poslednímu úplňku století* (*A la última luna del siglo*). Také oslavovala pokroky vědy, napsala báseň *K vynalezení balónu* (*A la invención del Globo*). Později se José Zorilla spolu s přáteli a obdivovateli Caroliny rozhodl uspořádat Carolině slavnost, při které jí chtěl vzdát hold a ocenit její celoživotní dílo. Ta však při již rozběhnutých přípravách odmítla. Nepřála si ani na den opustit své útočiště v Portugalsku. Napsala tak dojemný sonet, ve kterém místo ceněné koruny žádá pouze květiny.¹⁰²

Její manžel mezitím ztratil velkou částku peněz díky investicím do podmořského kabelu mezi Spojenými státy a Evropou, a tak byla rodina nucena opatřit si skromnější ubytování, které by však bylo stále hodno jejich společenského postavení. Měli se tedy přesunout do paláce v Mitře na druhém konci Portugalska. Ten už však měla obývat pouze Carolina. Horacio ve svých 75 letech 20. února 1891 umírá, ještě před přesunem do nového domova. Básniřka nechala svého manžela pohřbit stejně zvláštním způsobem, jako své děti, a jeho tělo bylo tak uloženo v kapličce nového domova, na kterou měla výhled z balkonu ložnice. Každou noc před spaním se tedy s manželem loučila.¹⁰³ Carolinin život byl vždy spjat se smrtí a někteří se domnívají, že se právě v tomto období začala považovat za nesmrtelnou.¹⁰⁴ Na nějakou dobu opustila svou již dospělou dceru Matildu, která jako jediná z rodiny Caroliny zůstala naživu, a Carolina se uchýlila do svého niterního světa plného nostalgie a smutku. Postupně následkem pokročilého věku přišla o přátele a začala pociťovat bídu. Palác už sice nebyl její, ale ve smlouvě stálo, že ho může obývat až do své smrti. Začne se obklopovat zvířaty, především hrdličkami a jiným ptactvem, která spolu s ní stárnou. I nadále zažívala kataleptické stavy, na které již byla zvyklá a začala se bát samoty, kterou v mládí tak milovala. Její strach se dostal do kritického bodu a v noci s ní musela v její ložnici spát již vdaná dcera Matilde. Odmítala mít doma elektřinu a již prakticky nikam nechodila, protože nechtěla cestovat tramvají. Nepodporovala automobilový průmysl, který dle jejího názoru „pouze znečišťuje prostředí a

---

¹⁰¹ Porpetta, A., & Jimenez, L. F. (1983). *Carolina Coronado (Apunte biográfico y Antología)*. Madrid: Ediciones Torremozas, str. 34-36.

¹⁰² Castilla, A. (1987). *Carolina Coronado de Perry: biografía, poesía e historia en la España del siglo XIX*. Madrid: Ediciones Beramar, S.A., str. 204.

¹⁰³ Castilla, A. (1987). *Carolina Coronado de Perry: biografía, poesía e historia en la España del siglo XIX*. Madrid: Ediciones Beramar, S.A., str. 206.

¹⁰⁴ Porpetta, A., & Jimenez, L. F. (1983). *Carolina Coronado (Apunte biográfico y Antología)*. Madrid: Ediciones Torremozas, str. 38.

vraždí lidi“ . Cítala se, jako by jí život jen protékal mezi prsty a ona nebyla schopná cokoliv ovlivnit.¹⁰⁵ Měla za sebou bujnou kariéru, které dosáhla ve velmi nízkém věku a rodinný život, který už se jí nikdy nevrátí. Měla však potřebu vyjádřit se k literárnímu hnutí nového století a tak byla v roce 1901 otištěna v regionálním časopise *Revista de Extremadura* její báseň *Núñezovi de Arce. Z hrobu Byron. (A Núñez de Arce. Byron desde la tumba.)*. Verše byly plné bolestného cynismu, tak typického pro romantické spisovatele, kteří se v tomto novém století snažili znovu si vydobýt své místo a uznání. A snad se jim to i zčásti podařilo, jelikož v roce 1902 byly převezeny ostatky Esproncedy a Larry do panteonu slavných Španělů 19. století a Núñez de Arce Carolinu požádal, aby za všechny vzdala úctu památce Esproncedy a věnovala mu báseň. Ten samý rok Juan Valera¹⁰⁶ zmínil básničku ve třetím svazku *Antologie kastilské poezie 19. století (Florilegio de Poesías Castellanas del Siglo XIX)*. Tvrdil, že španělská literatura zažila jen tři klenoty v podobě ženských spisovatelek: Svatou Terezu od Ježíše (Santa Teresa de Jesús), Carolinu Coronado a Gertrudis Gómez de Avellanedu. Srovnával Carolinu s Gertrudis a polemizoval o tom, která z nich přinesla španělskému romantismu více. Carolina je prý upřímnější, spontánnější, originálnější a navíc se nikdy nesnaží rovnat mužům, je hrdá na to, že je žena a její literatura je tedy neotřelá a ženská.¹⁰⁷

Do povědomí mladé generace nového století vstoupil modernismus v čele s Rubénem Dariem, ke kterému se básnička odmítla vyjádřit, neboť se jí nelíbil způsob, jakým si dovoluje „kazit“ jazyk.¹⁰⁸ Postupně už si nikdo pořádně nevzpomněl na Carolinino jméno, které tak s láskou drželi při životě alespoň v rodné Extremaduře. Její život se chýlil ke konci, a tak se rozhodla v roce 1910 napsat svou poslední báseň, která symbolicky nenese žádný název, jen tečky ohraničené vykřičníkem *¡...!*, a kterou zřejmě nedopsala ona sama, dle čar, které v rukopise oddělují jednu část od druhé. Možná právě takový název dokonale shrnuje život Caroliny a všech ostatních lidí a tvorů. 8. ledna roku 1911 napsala své neteři dopis, ve kterém tvrdí, že je velmi slabá, ale alespoň už dokázala po dlouhé době opustit lůžko, na kterém velmi trpěla, a je teď schopná chodit. Prý jí pozdravuje a posílá vřelé objetí.¹⁰⁹ Několik dní poté umírá ve svém domě v Mitře. Přesné datum smrti se v různých literaturách liší. Alberto

¹⁰⁵ Porpetta, A., & Jimenez, L. F. (1983). *Carolina Coronado (Apunte biográfico y Antología)*. Madrid: Ediciones Torremozas, str. 59.

¹⁰⁶ Juan Valera y Alcalá-Galiano (18. 10. 1824 – 18. 4. 1905) – španělský spisovatel, diplomat a politik.

¹⁰⁷ Anotace v díle Valera, J. (1902). *Florilegio de Poesías Castellanas del Siglo XIX*. Madrid: Librería de Fernando Fé.

¹⁰⁸ González, M. I. (1986). *Carolina Coronado: etopeya de una mujer*. Badajoz: Departamento de Publicaciones, str. 222.

¹⁰⁹ González, M. I. (1986). *Carolina Coronado: etopeya de una mujer*. Badajoz: Departamento de Publicaciones, str. 226.

Casilla a Isabel María Pérez González tvrdí, že zemřela 12. ledna, Antonio Porpetta spolu s Luzmaríou Jiménez Faro se domnívají, že zemřela později, konkrétně 15. ledna, Fernando Manso Amarillo naopak tvrdí, že skonala 18. ledna. Carolininy a Horaciovy ostatky pak byly převezeny do rodného Badajozu za doprovodu dcery Matilde, kde se s ní rozloučilo celé město.

5 ROMANTISMUS

První projevy romantismu pochází z konce 18. století z Anglie a z Německa. Až v první třetině 19. století se rozšířil i do Francie, Itálie a Španělska. Na počátku se jednalo o hnutí výhradně literárního rázu, brzy však romantismus pronikl i do jiných umění, jako např. do hudby či malby. Přinesl s sebou zcela novou senzitivitu a odlišný pohled na svět. I když se romantismus do Španělska dostal až později oproti zbytku Evropy a trval kratší dobu, byl i přesto velmi intenzivní a v poslední třetině 19. století koexistoval zároveň s realismem. Právě v poslední třetině 19. století se romantismus mění na post romantismus, který zahrnuje např. parnasismus a symbolismus.¹¹⁰ V této kapitole tedy představíme hlavní znaky romantismu a dokážeme, že Carolina Coronado byla opravdu romantickou spisovatelkou, která se držela romantických trendů a standardů. Zajímavá je definice romantismu Rubéna Daría v jeho básni *Zpěv borovic (Canción de los pinos)*:

Románticos somos... ¿Quién que Es, no es romántico?

Aquel que no sienta ni amor ni dolor,
aquel que no sepa de beso y de cántico,
que se ahorque de un pino: será lo mejor...

Yo, no. Yo persisto. Pretéritas normas
confirman mi anhelo, mi ser, mi existir.
¡Yo soy el amante de ensueños y formas
que viene de lejos y va al porvenir!¹¹¹

(Všichni jsme romantici... Kdo Je, ale není romantik?)

Ten kdo necítí lásku ani bolest,
ten kdo nezná polibek a chvalozpěv,
ať se radši oběsí na borovici, udělá líp.

Já ne. Já vytrvám. Předchozí pravidla
stvrzují mou touhu, mou existenci, mé bytí.
Já jsem milovník snů a způsobů

---

¹¹⁰ Mancho, R. R. (2018). *Conductas en el aula: Ilustración y Romanticismo en la literatura española*. Valencia: Universitat de València.

¹¹¹ Darío, R. (1977). Ruben Darío, sus mejores poemas. V *Pensamiento de América* (str. 125). Uruguay: Ediciones de la Banda Oriental.

přicházím z daleka a zůstanu, leč nemám zbylí.)¹¹²

5.1 CHARAKTERISTIKY ROMANTISMU – SROVNÁNÍ CORONADO S DALŠÍMI ROMANTIKY

Prvním znakem romantismu je osobní svoboda a možnost projevu poetického „já“. Typický romantický spisovatel vede neustálý boj sám se sebou, se světem a se svým osudem. Umělcovo „já“ stojí na vrcholu jeho zájmu, a tak píše ze svého pohledu o věcech, které ho přímo trápí a týkají se jeho života. Pohání ho nespokojenost se situací, ve které se nachází a protestuje proti ní. To může dojít až do bodu naprosté izolace či vyhledávání samoty. Jeho snažení někdy spadá až do utopie, snaží se dosáhnout perfektního stavu, kterého však nikdy dosáhnout nemůže. Friedrich Schlegel se domnívá, že základem romantické poezie je neustálá nespokojenost.¹¹³ Konflikt s okolním světem a touha po svobodě a štěstí pak donutí umělce ke vzpouře vůči pravidlům, které mu nedovolují dosáhnout jeho vysněné reality.¹¹⁴ Zároveň bojuje se svým osudem, stejně jako Don Álvaro v *Don Álvaro neboli síla hříchu* (*Don Álvaro o la fuerza del sino*, Duque de Rivas, 1835) a někdy se setkáme i s náznaky satanismu, např. *Student ze Salamancy* (*El estudiante de Salamanca*, José de Espronceda, 1840) či titanismu, jako v *Odpoutaném Prométheovi* Percy Bysshe Shelleyho (*Prometheus Unbound*, Percy Bysshe Shelley, 1820). Můžeme si pak u romantických spisovatelů všimnout, že toto smýšlení většinou vyústí do dvou možných scénářů. Prvním scénářem je, že se spisovatel rozhodne za svobodu a za své názory bojovat, jako např. Espronceda, který bojoval v Únorové revoluci v Paříži, Lord Byron, jenž zemřel při tažení za nezávislost v Řecku, či právě Carolina Coronado, která pravidelně poskytovala azyl politickým uprchlíkům. Druhým scénářem je rezignace, kdy umělec ztrácí víru v lepší svět a uchyluje se k izolaci či úplné rezignaci.

Pokud prvním znakem romantismu je osobní svoboda, pak druhým znakem je svoboda estetická. Romantičtí umělci již netvoří na základě neoklasických zásad a řecko-latinských modelů. Na řadu přichází zásady svobody a přirozenosti. Dává se prostor kreativitě, fantazii a mnohdy iracionalitě. Dochází k rozšíření žánrů, jako např. o historický román, drama,

---

¹¹² Volný překlad autorky

¹¹³ Hernández, J. D. (2009). Lo romántico y el romanticismo en Schlegel, Hegel y Heine. Un debate de cultura política sobre el arte y su tiempo. *Revista de Estudios Sociales*.

¹¹⁴ Mancho, R. R. (2018). *Conductas en el aula: Ilustración y Romanticismo en la literatura española*. Valencia: Universitat de València.

filozofickou poezii, veršové vyprávění, apod. Žánry se také mohou prolínat, dochází k míšení prozaického a veršovaného textu, vážnosti a groteskosti, spisovného jazyka s nespisovným, atd. Také se opouští od typické imitace, *imitatio*, a přechází se k originalitě projevu. Na vrcholu stojí umělec jako individuum, jenž tvoří na základě své vlastní představivosti a svých vlastních pocitů. Romantická sensibilita nahradí osvícenecký rozum a didaktičnost. Umělci se také uchylují k přehnané expresivitě.¹¹⁵ Převažuje hodnotící a konotační lexikum a sémantické pole obsahuje především výrazy emocí, smrti a iluze. Na řadu přichází archaismy a kultismy a umělec hledá nové způsoby vyjádření svých „vnitřních hlasů“, stejně tak, jak tvrdí Carolina Coronado. Romantici se věnují rozboru svých vlastních pocitů a duchovnosti a mnoho z nich experimentuje i s jiným uměním ve snaze nalézt nejlepší možnost pro vyjádření těchto pocitů. Jistě si vzpomeneme na první kapitoly této práce, kdy jsme se dozvěděli, že se Carolina aktivně věnovala i hře na piano a obecně se zajímala o jiná umění. Dává se prostor záhadám a fantazii. Jak v poezii, tak v próze Caroliny Coronado najdeme obrazy nadpřirozena, jedná se zejména o básně *Dub z Bótoa (La encina de Bótoa)*¹¹⁶, *Červený duch (El fantasma rojo)*¹¹⁷, *Arktický úsvyt (La aurora boreal)*¹¹⁸, *Meditace (Meditación)*¹¹⁹ a o romány *Jarilla*¹²⁰ a *Sigea*¹²¹. Stejně tak Bécquerovy *Legendy (Leyendas, 1858)* jsou založeny na autorově fantazii a nadpřirozenu. Stejná tematika se pak promítá v poezii Getrudis Gómez de Avellanedy, vynikajícím příkladem je báseň *Nespavá noc a úsvit. Fantazie (La noche de insomnio y el alba. Fantasía)*¹²².

Na řadu také přichází nové pojetí přírody založené na silném subjektivismu. Obraz přírody se v tvorbě romantického umělce mění v závislosti na jeho náladě. Většinou se v jeho tvorbě promítá divoká příroda, která odpovídá divokému srdci umělce, skrytá místa jako zahrady, záhadné lesy, hory, moře, bystřiny a neobydlená místa, a také se často objevuje obraz noci, který je kontrastem ke světlu osvícenství a zároveň nabízí prostor k nadpřirozeným představám. Některé konkrétní přírodní úkazy, jako bouře či květiny, se mohou stát

---

¹¹⁵ Mancho, R. R. (2018). *Conductas en el aula: Ilustración y Romanticismo en la literatura española*. Valencia: Universitat de València.

¹¹⁶ Coronado, C. (1852). *La encina de Bótoa. Poesías*. Madrid, str. 105.

¹¹⁷ Coronado, C. (1884). *El fantasma rojo. Diccionario de extremeños ilustres*, str. 40.

¹¹⁸ Coronado, C. (1852). *La aurora boreal. Poesías*. Madrid, str. 62.

¹¹⁹ Coronado, C. (1840). *Meditación. Semanario Pintoresco Español*, str. 40.

¹²⁰ Coronado, C. (1873). *Jarilla*, str. 277.

¹²¹ Coronado, C. (1854). *La Sigea*, str. 38

¹²² Avellaneda, G. G. (nedatováno). *Antología poética. Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes*, http://www.cervantesvirtual.com/obra-visor/antologia-poetica--11/html/ff187710-82b1-11df-acc7-002185ce6064_2.html.

symbolem romantických umělců.¹²³ Opět se vraťme k druhé kapitole, ve které jsme popisovali symbolický obraz květiny a hrdličky v tvorbě Caroliny Coronado. Stejně jako Carolina i Gustavo Adolfo Bécquer využíval symbolických úkazů přírody, viz *Měsíční paprsek (El rayo de la luna)*¹²⁴ či *Růže vášně (La rosa de Pasión)*¹²⁵. Gertrudis Gómez de Avellanedy pak využívá obrazu slunce, oblohy a stromu k oslavě Guernici v básni *Stromu v Guernice (Al árbol de Guernica)*¹²⁶. Další romantická spisovatelka Rosalía de Castro měla podobně pevné pouto s přírodou, jako Carolina. Marina Mayoral Díaz tvrdí, že obraz přírody v její poezii závisí na autorčině náladě, což perfektně odpovídá charakteristice romantismu. Někdy je příroda velmi vzdálená a chladná, jindy je zase přívětivá.¹²⁷

Dalším společným rysem romantických spisovatelů je zájem o vlastenecké národní hodnoty a opěvování národní historie. Hledají znaky, které spojují národ – jazyk, národní historie a legendy, folklór, národní tradice a zvyky. Národní hodnoty se pojí se středověkým charakterem, *medievalismo*, neboť v období středověku teprve docházelo ke tvoření národů, které navíc nebyly tak moc ovlivněné vnějšími vlivy. Romantismus se tedy v každé zemi vyvíjel osobitým způsobem, opěvoval své vlastní národní hodnoty a hledal ojedinělost národa. Vzpomeňme si, jak často se Carolina vyjadřovala k vlasteneckým a politickým otázkám a že velmi uznávala klasiky zlatého věku a mystiky.

V neposlední řadě je pak řešení filosofických otázek, jako je smrt, smysl života a osud. Stejnými tématy se zabývala i Carolina Coronado. Polemizovala o osudu žen té doby a celý život se potýkala se smrtí. Hovořila o smyslu svého života, kterým byl podle ní osud spisovatelky. U Bécquera se také často setkáme se symbolem smrti. V *Rima* č. 73 píše o samotě mrtvých. Také ho trápil strach z krátkého života a sám přiznal, že často přemýšlí o smrti a tak cítí potřebu skládat verše, skrze které může svůj strach vyjádřit. Také se prý bojí více o své ostatky než o svou duši.¹²⁸

---

¹²³ Mancho, R. R. (2018). *Conductas en el aula: Ilustración y Romanticismo en la literatura española*. Valencia: Universitat de València.

¹²⁴ Bécquer, G. a. (2007). *Leyendas. Edición de Francisco Torrecilla del Olmo*. Madrid: Ediciones AKAL, S.A., str. 129.

¹²⁵ Bécquer, G. a. (2007). *Leyendas. Edición de Francisco Torrecilla del Olmo*. Madrid: Ediciones AKAL, S.A., str. 285.

¹²⁶ Avellaneda, G. G. (2019). *Al árbol de Guernica. Poemas*. Barcelona: Red ediciones, str. 66.

¹²⁷ Díaz, M. M. (1974). *La poesía de Rosalía de Castro*. Madrid: Gredos, str. 235.

¹²⁸ Florencio, R. N., & Núñez González, E. (2014). *¡Viva la muerte!: Política y cultura de lo macabro*. Salamanca: Marcial Pons, str. 76.

6 ŠPANĚLSKÁ ROMANTICKÁ POEZIE

Podle studie Russella Sebolda došlo v rozmezí poslední třetiny 18. století a první třetiny 19. století ve Španělsku k přechodu z neoklasické estetiky k estetice romantické, přičemž k přechodu došlo pomalými změnami a v určitém bodě neoklasická estetika koexistovala zároveň s romantismem.¹²⁹ V roce 1826, 1827 a 1829 byly vydány tři traktáty o rétorice, které vznikly na základě klasických tendencí: *Umění mluvit v próze a ve verši (El arte de hablar en prosa y verso)* od Josého Gómeze Hermosilly a *Poetika (Poéticas)* Martíneze de la Rosy a Manuela Norberta Péreze de Camino. Generaci Esproncedy se dostalo neoklasického vzdělání. Proto si povšimneme některých neoklasických prvků i u spisovatelů, kteří stáli v popředí přechodu k romantismu (Espronceda, Martínez de la Rosa, a další). První inovativní spisovatelé, kteří pro španělskou literaturu představovali přechod k romantismu, byli např. Cienfuegos a jeho inovace na poli lingvistiky, Quintana se svou snahou o liberální vládu a láskou k vlasti, Blanco White a vášeň pro metafyziku a sklon k historicismu některých autorů, jako např. J. J. Mora.¹³⁰ V předešlé podkapitole jsme představili charakteristiky romantismu, stejné charakteristiky se pojí i s poezií na území Španělska. Shrňme-li díla *Romantismus. Historie a kritika (El Romanticismo. Historia y crítica)*¹³¹ a *Historie španělské literatury (Historia de la literatura española)*¹³², dojdeme k závěru, že se romantismus na španělském území vyznačuje snahou rozšířit a uvést do praxe zásady svobody (pravidla, gramatika, žánry, ...) a vzdálit se tak neoklasicismu, který tuto svobodu projevu neumožňuje, experimentováním s poetickou metrikou, míšením žánrů, opouštěním od rozumu a přechodu k emocím, příchodem nových tematických skupin a dalšími charakteristikami uvedenými v přechozí kapitole. Romantismus však ve španělské literatuře pronikl do poetické tvorby později. V roce 1814 zaznamenáme romantické rysy v kritice (*polémica calderoniana*), v roce 1824 v románové tvorbě (dílo *Ramiro, hrabě z Luceny [Ramiro, conde de Lucena, 1823]* od Rafaela Húmara Salamancy), dramatický žánr pak změnu zaznamená v roce 1834 madridskou premiérou *Spiknutí v Benátkách (La conjuración de Venecia, 1830)* Francisca Martíneze de la Rosy a v lyrice se pak změny projeví až po roce 1835. Pozdní změny v poetické tvorbě byly nejspíše následkem politických represí a klasicistického vzdělání mladých autorů Larry či

¹²⁹ Sebold, R. (1997). La poesía romántica del siglo XIX como modelo literario. V G. Carnero, *Historia de la literatura española, 8: Siglo XIX (2)*. Madrid: Espasa Calpe, str. 255-273.

¹³⁰ Mancho, R. R. (2018). Conductas en el aula: *Ilustración y Romanticismo en la literatura española*. Valencia: Universitat de València.

¹³¹ Ruiz, R. N. (1970). *El Romanticismo. Historia y crítica*. Madrid: Anaya.

¹³² Sebold, R. (1997). La poesía romántica del siglo XIX como modelo literario. V G. Carnero, *Historia de la literatura española, 8: Siglo XIX (2)*. Madrid: Espasa Calpe, str. 255-273.

Esproncedy. Také neexistoval žádný časopis, který by nové poetické myšlenky mohl propagovat. Později se nové romantické tématické začal věnovat časopis *Umělec (El Artista)*.¹³³ Příchod romantismu do španělské poezie znamenal obrovské změny, neboť si tyto dva směry naprosto odporovaly. Klasicista uznává Aristotela, miluje řecko-římskou historii a nevěří v umělecké ani inteligenční pokroky. Romantik se naopak snaží vzdělávat a rozjímat v oblasti nové literatury, dává prostor představivosti a spíše než k dávným Řekům (Dido, Eneas, Voltaire, Boileau) vzhlíží k proslulým osobnostem Španělska (Jimena, Cid, Calderón, Cervantes).¹³⁴

V roce 1835 si Mariano José de Larra stěžoval na stav španělské poezie, která byla dle jeho názoru povrchní, umělá a anachronická a položil si otázku, k čemu je vůbec tato poezie, které nevěří ani sám ten, co ji píše.¹³⁵ Zastane tedy názor, že španělská poezie musí držet krok s dobou a musí se přizpůsobit novým evropským lyrickým proudům. Do poezie se pak má inkorporovat metafyzická, sociální a historická tematika. Hlavní změna nastane v rozmezí roku 1835 a 1837. Právě v roce 1837 byla vydána sbírka básní Dona Josého Zorrilly a předmluvu ke sbírce napsal Nicomedes Pastor Díaz. Ten v předmluvě definitivně přiznává změny, které se za poslední roky odehrály ve španělské literatuře, a novou poezii popisuje následovně:

La poesía se ha refugiado, como a su último asilo, a lo más íntimo de la individualidad y del seno del hombre (...) y no conserva su corazón sino para sentir la soledad que le rodea. (...) La poesía se vuelve en expresión de la tristeza, la desesperación, la soledad, el lastre de un destino adverso, la ausencia de Dios. (...) Tal es, a mis ojos, el carácter de la época presente.¹³⁶

(Poezie se našla své útočiště v nejhlubší a nejintimnější lidské individualitě (...) a pocituje samotu, ve které se utápí. (...) Poezie se stane hlasem smutku, beznaděje, samoty, tíhy nepřítomného osudu a nepřítomnosti boha. (...) Taková je dle mého názoru povaha současné poezie.)¹³⁷

---

¹³³ Mancho, R. R. (2018). *Conductas en el aula: Ilustración y Romanticismo en la literatura española*. Valencia: Universitat de València.

¹³⁴ Espronceda, J. d. (1835). El pastor Clasiquino. *El Artista*, str. 251-252.

¹³⁵ (Nuestro siglo de oro ha pasado ya, y nuestro siglo XIX no ha llegado todavía. En poesía estamos aún a la altura de los arroyuelos murmuradores, de la tortolita triste, de la palomita de Filis, de Batilo y Menalcas, de las delicias de la vida pastoril, del caramilo y del recental, de la leche y de la miel, y otras fantasmagorías por este estilo. [...] Ningún rumbo nuevo, ningún resorte no usado. [...] ¿Qué significa escribir estas cosas que no cree ni el que las escribe, ni el que las lee?) - Larra, M. J. (1835). *Literatura. Poesías de don Juan Bautista Alonso. Revista Española, n.º 484.*

¹³⁶ Díaz, N. P. (1837). Předmluva. V D. J. Zorrilla, *Poesías*. Madrid: Imprenta de I. Sancho.

¹³⁷ Volný překlad autorky

6.1 TENDENCE ROMANTICKÝCH AUTORŮ

Po roce 1837 tedy zaznamenáme ve španělské poezii změny a zcela nový přístup, který někdy vyústí až k naprostému obnažení básnickovy duše. To můžeme dokázat na Esproncedově *Opěvování Terezy (Canto a Teresa)*, ve kterém jsme svědky srdceryvného vyznání lásky a zklamání. Trend velmi osobních básní se však rozšířil i do tvorby jiných romantických spisovatelů – Gertrudis Gómez de Avellanedy, Nicomedese Pastora Díaze a Caroliny Coronado.¹³⁸ Téma vroucí a nedosažitelné lásky se objevuje čím dál více a doprovází ho pocity melancholie a zoufalství. V případě Gila y Carrasca jsme svědky naprosté rezignace způsobené nikdy nepřicházející láskou. Skoro všechny elegie Nicomedese Pastora Díaze končí touhou po smrti kvůli ztracené lásce. Sama Carolina Coronado psala melancholické básně plné bolesti, které věnovala své ztracené lásce, Albertovi. V básni *Věčná láska (El amor eterno)* Gustavo Adolfo Bécquer tvrdí, že i napříč smrti v něm nikdy nezhasne vroucí láska.

Kromě milostné tematiky pronikne do tvorby romantických autorů i jiná inovativní tematika. Naprosto zásadní je básníkův vztah s přírodou, o kterém jsme se již zmínili v charakteristikách romantismu. Příroda se v romantických básních objevuje ve všech svých formách a protikladech, velmi oblíbené jsou obrazy moře, lesa, dne a noci, bouřky a klidu, nadpřirozené bytosti, vesmírné objekty jako slunce, hvězdy a měsíc, dále květiny, krajiny a ruiny. To si později dokážeme na rozboru Carolininy tvorby v podkapitole 8.4 – Carolinin imaginární svět. Dále přichází pochybnosti o existenci Boha a velkým tématem je pak morální poezie. Romantici touží po odhalení opravdového smyslu života a o záhadách, které ho doprovází. Snaží se popsat situaci člověka, který je ztracen ve společnosti a ve světě. Lidé žijící na okraji společnosti jsou pak symbolem svobody, přičemž je odsuzována třídní společnost a rozdíly mezi jednotlivými třídami. Velmi důležitý je boj proti společenskému a politickému útlaku, což jsme opět měli šanci dokázat na Carolinině tvorbě. Setkáme se jak s opravdovou, tak satirickou oslavou politických a literárních úspěchů. Zorrilla a Duque de Rivas také reprezentovali velmi oblíbený historický žánr, hledání národní identity se pak projevovalo ve výpravné próze nejen těchto autorů, ale i Juana Arolase, Bermúdeze de Castra, Patricia de la Escosura, Josého Joaquína de Mora, Gregoria Romera Larrañaga a Jacinta Salas Quirogy.¹³⁹ Posledním velmi důležitým rysem je příliv ženských hlasů ve španělské literatuře, v jehož čele stála jako klíčová osobnost právě Carolina Coronado a kterému se budeme

---

¹³⁸ Mancho, R. R. (2018). *Conductas en el aula: Ilustración y Romanticismo en la literatura española*. Valencia: Universitat de València.

¹³⁹ Mancho, R. R. (2018). *Conductas en el aula: Ilustración y Romanticismo en la literatura española*. Valencia: Universitat de València.

věnovat v následující kapitole. Carolinina báseň *Svoboda (Libertad)* je výborným příkladem toho, že Carolina opravdu byla romantickou autorkou, která následovala tendence nové španělské romantické poezie. Zanalyzujeme tedy konkrétní strofy a demonstrujeme na nich některé oblíbené romantické tendence.

Risueños están los mozos,
gozosos están los viejos
porque dicen, compañeras,
que hay libertad para el pueblo.

Más, por nosotras, las hembras,
ni lo aplaudo, ni lo siento,
pues aunque leyes se muden
para nosotras no hay fueros.

¡Libertad! ¿qué nos importa?
¿qué ganamos, qué tendremos?
¿un encierro por tribuna
y una aguja por derecho?

Pero, os digo, compañeras,
que la ley es sola de ellos,
que las hembras no se cuentan
ni hay Nación para este sexo.¹⁴⁰

(Smějí se mladí chlapi
vysmívají se starci
protože říkají, drahé kolegyně,
že svoboda je všudypřítomná v naší dědině.

Více tleskám nám, ženám
ani neoslavuji, ani nelituji,
protože i kdyby se zákony změnily,
pro nás ženy by neplatily.

---

¹⁴⁰ Coronado, C. (1852). *Poesías [Apuntes biográficos de la señorita Carolina Coronado por Ángel Fernández de los Ríos; prólogo de Eugenio Fernández Hartzenbusch]*. Alicante: Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes, str. 71.

Svoboda! Co nám po ní je?
Co tím získáme, co mít budeme?
Tribun nás stejně uvězní
a jehlice do rukou umístí.

Ale říkám vám, kolegyně,
že zákon je jen pro muže
že s ženami se nepočítá
a národ nám nepomůže.)¹⁴¹

Carolina začíná skeptickou vizí mužů, kteří se vysmívají slovu „svoboda“. Ve druhé strofě si stěžuje, že jistoty nově nastolených zákonů vlády Izabely II. platí jen pro muže. Ve třetí strofě vysvětlí postoj, který vůči politickému triumfu zaujímají ženy. V poslední strofě se Carolina ironicky vysmívá heslu nové liberální vlády, která slibuje rovnost ve vlasti a svobodu v království, ale ve skutečnosti se tyto sliby nevztahují na ženy. V této básni tedy autorka uplatnila různé romantické tendence té doby – nespokojenost s osudem žen, boj proti společenskému a politickému útlaku a satirické vyjádření politického úspěchu.

6.2 NOVÉ VYJADŘOVACÍ FORMY

Z nové romantické poezie zmizí klasická mytologie a nahradí ji křesťanský Bůh, nebo severští bohové. Ossian se stane strážcem básníků, kteří si začnou říkat *bardos*. Jazyk je plný konotací a symbolů a lexikum naplní termíny melancholie, nostalgie, zoufalství, lásky a smrti. Básníci se také začnou dožadovat práva volně užívat metrické varianty a obohacovat své texty o inovativní slova z jiných jazyků. Tím se romantismus přiblíží nastávajícímu modernismu, pro který je toto jazykové experimentování běžné. Je hojně využíván jedenáctislabičný verš, již méně básníci volí sonet. Co se strof týče, velmi oblíbená je španělská básnická forma *silva*, charakterizovaná strofami libovolné délky, ve kterých se pravidelně střídají verše jedenáctislabičné a sedmislabičné. Často je *silva* využívána pro emočně vypjatý příběh. Také je hojně využívána *lira* (pět veršů jedenáctislabičných či semislabičných) a stance složená z osmi jedenáctislabičných veršů. Dále jsou velmi oblíbená terceta a kvarteta a osmislabičný verš je často využíván v podobě *redondilly* (čtyři osmislabičné verše abba nebo abab) a *quintilly* (pět osmislabičných veršů ve formě ababa, abbab, abaab, aabba). Velmi populární je

---

¹⁴¹ Volný překlad autorky

těž *verso manriqueño* (Verš užívaný Jorgem Manriqueem v *Coplas por la muerte de su padre* (15. století): 8a, 8b, 4c, 8a, 8b, 4c.).¹⁴²

Poezie se pak dělí na poemu, neboli byronskou povídku a na lyrickou poezii. Poema je rozsáhlejší lyricko-epická veršovaná skladba, ve které se setkáme především s tématy legend, historie a orientalismu. Znamé poemys jsou např. *Odložený Maur* (*El moro expósito*, 1834) duqueho de Rivas, nebo Esproncedův *Student ze Salamancy* (*Estudiante de Salamanca*, 1840) a *Ďábelský svět* (*El diablo mundo*, 1841). Lyrická poezie je pak velmi ovlivněná subjektivismem a sentimentalismem. Predominují osobní témata jako láska, příroda, smysl života, samota, náboženství, apod. V lyrické poezii má také velké zastoupení boj za svobodu a za vlast. Autoři se pak dají rozdělit do tří hlavních skupin. První skupina, tzv. romantický předvoj (*Avanzada romántica*), datuje svou tvorbu od roku 1770 do roku 1837 a najdeme v ní neoklasicistické předromantické autory jako Cienfuegos, Quintanu či Listu. Další skupinou jsou opravdoví romantičtí lyrikové (*Líricos propiamente románticos*) tvořící od roku 1837 do roku 1850, tato skupina je nejpočetnější a autoři v ní obsažení se vyznačují obrovskou romantickou horlivostí a přehnaně strojenou řečí. Hlavním básníkem je Espronceda. Dalšími významnými reprezentanty je pak Carolina Coronado, Arolas, Pastor Díaz, Gertrudis Gómez de Avellaneda a Gil y Carrasco. Poslední skupinou jsou pak pozdní romantici (*Románticos rezagados*), kteří již postupně předpovídají příchod modernismu. Jejich poezie je více intimistická a je ovlivněná jemnou přirozeností a jednoduchostí Heinricha Heineho. Tuto skupinu reprezentuje Gustavo Adolfo Bécquer a Rosalía de Castro.¹⁴³

---

¹⁴² Mancho, R. R. (2018). *Conductas en el aula: Ilustración y Romanticismo en la literatura española*. Valencia: Universitat de València.

¹⁴³ Mancho, R. R. (2018). *Conductas en el aula: Ilustración y Romanticismo en la literatura española*. Valencia: Universitat de València.

7 FEMINISMUS, CAROLINA JAKO HLAS ŽEN

Jak jsme již uvedli v předchozí kapitole, jedním z hlavních rysů romantismu byl i vzestup ženských hlasů ve španělské literatuře, v jehož čele stála svým způsobem Carolina Coronado. Proto tuto kapitolu věnujeme právě této tématice. Od mysticismu 16. století ve Španělsku výrazně vzrostl počet kvalitních spisovatelek a žen, které se rozhodly vydobýt si své místo v patriarchální společnosti a získat přístup k rovnoprávnému vzdělání. 17. století pak zemi dalo dvě důležité ženské osobnosti: Mariú de Zayas, hlavní představitelku zlatého věku španělské literatury, jež se skrze svou tvorbu aktivně věnovala otázkám rovnosti pohlaví v milostné a kulturní sféře, a také Sor Mariú de Santa Isabel, která si dovolila tvrdit následující: „Kdo dal duši ženám, dal ji i mužům a u obou pohlaví je stejná. A to co mnohým mužům odepřel, mnohým ženám nadělil.“¹⁴⁴ V 18. století pak již můžeme pozorovat první náznaky feminismu spjaté s válkou za nezávislost a absolutistickou vládou Fernanda VII. Ženy v té době měly tradičně nárok pouze na vykonávání výhradně ženských domácích prací. Návrat liberálů, zřízení konstituce a první Karlistická válka znamenal pro Španělsko impus k zamyšlení se nad nastavenými tradičními hodnotami. Carolina se řadila mezi první vlnu evropských feministek, které v polovině 19. století bojovaly za své právo na život a rozhodování o něm. Za možnost zvolit si povolání, oddat se literárnímu umění, vzdělávat se a poznat samu sebe, aniž by zanevřely na osudu matky a manželky.¹⁴⁵ Přibližně roku 1845 se rozhodla vzepřít se svému osudu ženy a utvrdila se v tom, co chce: bojovat proti absurdním předsudkům doby a za práva žen. V jednom z dopisů Hartzzenbuschovi napsala následující:

Las horas que pueda robar a la aguja seguiré empleándolas en escribir, puesto que me he convencido de que es fábula y enredo lo que algunos decían de que no se pueden conciliar los dos extremos de la pluma y el dedal. Me habían asustado, créalo usted; pensé que por último se verificaría esa transformación temida de la abeja en zángano y hallo que se puede una mujer estar escribiendo toda su vida sin renunciar a su sexo, como tantos pretenden...¹⁴⁶

---

¹⁴⁴ Volný překlad autorky

(Quien dio alma a la mujer la dio al hombre y que no es de otra calidad que éste aquella, y que a muchas concedió lo que negó a muchos.) - Santayana, P. J. (2013). *Margarita Nelken: del feminismo a la revolución*. Madrid: Sanz y Torres, str. 141

Citace pochází původně z rukopisu, který nikdy nebyl otištěn a nachází se v Národní knihovně Španělska se signaturou MS/7469.

¹⁴⁵ Castilla, A. (1987). *Carolina Coronado de Perry: biografía, poesía e historia en la España del siglo XIX*. Madrid: Ediciones Beramar, S.A., str. 47.

¹⁴⁶ Dopis Hartzzenbuschovi z 21. 9. 1845. - Madrid: Národní knihovna Španělska. Signatura: MS/20.806/113-115.

(Čas, který ušetřím na šití, budu i nadále investovat do psaní. Jsem totiž přesvědčená o tom, že to, co někteří říkají, že se nedá zvládnout oboje, jsou jen povídačky a lži. Představte si, že mi na chvíli nahnali strach. Myslela jsem si, že je to vše pravda, ale pochopila jsem, že žena může celý život psát, aniž by zanevřela na své pohlaví tak, jak by si někteří přáli.)

Carolina především vyžadovala možnost vzdělání a apelovala na ženy, aby se vzdělávaly, i kdyby vzdělání mělo mít vliv na jejich rodinný život, už jen proto, že vzdělaná žena pomůže svým dětem snáze, než žena nevzdělaná.¹⁴⁷ Věděla však, že ne všechny ženy jsou stejně silné a že většina z nich neměla takové štěstí na učitele a podporu, jako ona sama, a tak se je, a zároveň další básnířky, rozhodla povzbudit básní *Zpívejte krásky* (*Cantad hermosas*). Od tohoto momentu už její poezie není pouze pro ni, nýbrž pro všechny ženy. Carolina se stává hlasem žen, které mluvit nemohou. Sama se musela potýkat s nesouhlasem a se zákazy rodičů ohledně jejího snu stát se spisovatelkou. Ačkoliv se jim mnohokrát vzepřela, tak je i nadále respektovala, a když jí vzali pero a papír, začala se verše učit nazpaměť. Věděla, že ten nejdůležitější nástroj k tvoření je přímo v její hlavě. Později v roce 1854 ve svém románu *La Sigea* uvedla, že v naší společnosti existuje určitá mužská sekta, která ze srdce nenávidí všechny slavné ženy, jak minulé, tak současné, a jejich nenávisť je živena satirou, opovržením a pomluvami.¹⁴⁸ Sama Carolina byla navíc obětí profesní diskriminace, o které 30. prosince 1848 napsala v dopise Hartzenbuschovi. Přihlásila se do soutěže poezie, ze které byla dost pravděpodobně vyloučena z toho důvodu, že byla žena. „Přiznejte se, není to snad špatný vtíp, že mne vyloučili jen proto, že ví, že jsem básnířka a ne básník a protože básnířek je málo, tak je to nevhodné.“¹⁴⁹ Byla si velmi dobře vědoma, že žije ve světě mužů a že jediným způsobem, jak do tohoto světa proniknout, je pracovat a nebýt pouze žena v domácnosti. Přijala tento osud a o to víc živila svůj sen stát se spisovatelkou.

---

¹⁴⁷ Castilla, A. (1987). *Carolina Coronado de Perry: biografía, poesía e historia en la España del siglo XIX*. Madrid: Ediciones Beramar, S.A., str. 48.

¹⁴⁸ Volný překlad autorky

(Hay una secta de hombres implacables que con su odio colectivo a todas las mujeres ilustres, antiguas y modernas, se han armado de la sátira, del desprecio y de la comunia.) - Coronado, C. (1854). *La Sigea*. Madrid: A. Santa Coloma, str. 12.

¹⁴⁹ Volný překlad autorky

(Confiese usted que es broma muy pesada ésta de excluir una composición porque se conoce que es poetisa, y habiendo pocas, se le adivina la firma.) – Dopis Hartzenbuschovi z 30. 12. 1848. - Madrid: Národní knihovna Španělska. Signatura: MS/20.806-230.

7.1 HERMANDAD LÍRICA

Carolina se dál snažila a psala čím dál více básní, skrze které promlouvala k ženám. Až se nakonec na její stranu začaly přidávat ženské hlasy z celého Španělska. První vydané knihy Caroliny Coronado (1843) a Gómez de Avellanedy (1841) znamenaly rozkvět nové generace odhodlaných básnířek, které svou kvalitou a silou hlasu neměly obdoby. Mezi těmito ženami bychom našli jména jako Robustiana Armiño (Gijón), Manuela Cambroneró (Valladolid), Josefa Massanés (Barcelona), María Verdejo (Zaragoza), Angela Grassi (Barcelona), Amalia Fenollosa (Castellón), Vicenta García Miranda (Extremadura), Antonia Espinosa de los Monteros (Ronda), Dolores Cabrera y Heredita (Zaragoza), aj.¹⁵⁰ Tyto ženy společně tvořily tzv. *Lyrické sesterstvo (Hermandad Lirica)*, jehož srdcem byla právě Carolina Coronado. Spjoval je romantismus a odhodlání bojovat za práva žen. Vzájemně se podporovaly, udržovaly spolu pravidelnou korespondenci a společně vytvořily korpus milostných básní určený ženám. Na rozdíl od mužů, kteří mezi sebou udržovali spíše rivalitu, se ženy spisovatelky ve všem podporovaly. Všechny se narodily kolem roku 1820 a pocházely z významnějších rodin a samy se vzdělávaly. Jejich básně byly otištěny v obrovském množství časopisů a vzájemně si napomohly k vydání knih v letech 1841 a 1843. Některé z nich se staly ředitelky některého z časopisů, např. Angela Grassi měla na starost madridský *El correo de la moda* a Faustina Sáez de Melgar zase *La Voioleta*. Většina pocházela z menších měst, ale jakmile se z nich staly profesionální spisovatelky, tak zaměřily do Madridu. Antonio Manzano Garías v *Extremadurské desetiletí (Década extremeña)* sesterstvo popsal následovně:

El coro de poetas que por esta década tenía sus primeros vuelos por los seminarios literarios de Madrid y provincias, formaban (según pude comprobar en los papeles y cartas encontradas en la antigua casa de los García Miranda...) una especie de *Hermandad Lirica*. Sin conocerse personalmente mantenían entre sí una correspondencia copiosa y efusiva, saludándose al principio y al fin de las cartas con el dulce título de hermana. Cada nueva firma femenina al pie de alguna poesía aparecida en las revistas literarias, intrigaba a las otras poetisas, que se ponían en relación epistolar con ella.¹⁵¹

(Sbor básnířek, které se během této dekády poprvé ocitly na madridských a jiných literárních seminářích, společně tvořily [jak jsem měl tu možnost sám se přesvědčit v listech a dopisech

¹⁵⁰ Kirkpatrick, S. (1991). *Las románticas: escritoras y subjetividad en España, 1835 - 1850*. Universitat de València: Ediciones Cátedra, str. 88.

¹⁵¹ Kirkpatrick, S. (1991). *Las románticas: escritoras y subjetividad en España, 1835 - 1850*. Universitat de València: Ediciones Cátedra, str. 87.

ve starém domě rodiny Garcíi Mirandy...] jakési „Lyrické sesterstvo. I přesto, že se osobně neznaly, spolu udržovaly hojnou korespondenci. Vždy se v dopise autorka vyjadřovala o té druhé jako o sestře. Každý další ženský podpis pod básní v literárních časopisech motivoval další básnířky k tomu, aby s onou autorkou navázaly epistolární komunikaci.)¹⁵²

V letech 1845 a 1846 složila Coronado v Bótoa a v Badajozu několik básní, které byly určené dalším básnířkám té doby, s několika z nich udržovala pravidelnou korespondenci. Kromě již zmíněné básně *Zpívejte krásky (Cantad hermosas)* to byla např. báseň *Pozvání (Invitación)*, *Slečně Armiño (A la señorita Armiño)*, *Vodní květina (La flor del agua)*, *A Lidia (Lýdii)*, *Elise (A Elisa)*, atd. Pravidelná korespondence a komunikace prostřednictvím básně byla pro Carolinu velmi typická. I když se osobně neznaly, vznikala mezi nimi přátelství, obzvláště dobrý vztah měla Carolina s Armiño, jak je vidět v dopise, ve kterém Carolina Armio píše: „Byla bych ráda, aby sis uschovala mé verše společně s dopisy, tak ti je posílám... Sestro! Jak sladké je takové přátelství... Tak moc tě mám ráda, můj sladký slavíku!“¹⁵³

Carolina se často o svých kolegyních vyjadřovala jako o květinách, břízách, sluncích, apod. Využívala přírodních jevů a jejich charakteristik, aby je přirovnávala k básnířkám. Jednou z nejlepších básní vydaných v tomto období je bezpochyby *Vodní květina (La flor del agua)*, která pojednává o křehké vodní květině s nejistou budoucností, která se neustále snaží udržet na hladině vody, aby se nepotopila, a proto je slabá. Stejně jako spisovatelky ženy, které se snaží udržet ve společnosti, aby nebyly potopeny muži. Na úvod Carolina veršem popisuje květinu, jak se neustále potápí a zase vynořuje. V další části básně pak promlouvá přímo ke spisovatelkám.

¡Ya se inunda!... ¡Ya se eleva!...
¡Ya la corriente la traga!...
¡Ya navega... ya naufraga!
¡Ya se salva... ya venció!
¡Ya el agua otra vez la lleva
en sus urnas sepultada!...
¡Ya de nuevo sobre-nada
en el agua que la hundió!...

---

¹⁵² Volný překlad autorky

¹⁵³ Volný překlad autorky

(Queriendo que conserves estos versos con mis cartas, te los pongo aquí... ¡Hermana! cuán dulce es oír de una amistad semejante sin nubes... Cuánto te quiero, ¡dulce cantaora mía!) – Pedro, M. M. (30. 6. 1953). Carolina Coronado. Notas y papeles inéditos. *Índice de artes y letras*.

(...)

Tú, poetisa, flor del lago,
por amante, por cantora,
has venido en mala hora
con tu lira y tu pasión;
que en el siglo extraño y vago
a quien vida y arpa debes.
dondequiera que le lleves
fluctuará tu corazón.¹⁵⁴

(Už se potápí!... Už se vynořuje!...
Už jí strhává proud!...
Už pluje... Už troskotá!
Už se zachraňuje... Už prohrála!
Už jí s sebou zase odnáší voda
Zbyde po ní jen urna
Už zase vyplavala!
Z vody co jí topila!...)

[...]

Ty, básnířko, jezerní lístku okvětní
přišla jsi jako milenka, jako *cantaora*,¹⁵⁵
ve špatný čas si dorazila
se svou lyrou a vášní;
protože ve zvláštním a líném století
komu život a harfu dlužíš
kamkoliv jej odneseš
ti tvé srdce změní.)¹⁵⁶

Na jaře roku 1848 pobývala Carolina v pohoří Jarilla a rozhodla se tam napsat esej, ve které porovnávala řeckou básnířku Sapphó a španělskou Svatou Terezu od Ježíše, jejichž život a dílo velmi dobře znala. Podle Caroliny si byly obě ženy navzájem podobné, stejně jako kvalita a intenzita jejich práce. To jí vedlo k myšlence, že všechny ženy milují stejně, jen má každá svůj odlišný, osobitý

---

¹⁵⁴ Nebrera, G. T. (1986). *CAROLINA CORONADO: Treinta y nueve poemas y una prosa (antología poética, 1840-1904)*. Valladolid: Editora Regional de Extremadura, str. 123.

¹⁵⁵ zpěvačka flamenka

¹⁵⁶ Volný překlad autorky

způsob, jak lásku vyjadřuje. Sapphó žila v liberální pohanské společnosti. Své verše věnovala Faónovi, miláčkovi všech žen, včetně bohyně Afrodity, ve kterých líčila svou lásku k němu a popisovala cudnost a vznešenost její duše. Faón v jejích verších nabývá až duchovního rozměru, jako by byl pro ni bohem. Svatou Terezu se pak snažila očistit od nepravd, které o ní tvrdila církev. Na závěr eseje Carolina opět promlouvala k ženám a apelovala na důležitost vzdělání, které jako jediné může dokázat změnit tradiční španělskou společnost.¹⁵⁷

7.2 ROSALÍA DE CASTRO, FERNÁN CABALLERO, GERTRUDIS GÓMEZ DE AVELLANEDA

I když se v té době na literární scéně objevovalo čím dál více ženských jmen, stále byla tou nejdůležitější osobností Carolina Coronado. Setkáme se však se dvěma spisovatelkami, které se z určitých důvodů držely stranou Lyrického sesterstva a hnutí za práva žen a s jednou osobností, která byla sice klíčová pro španělský feminismus, ale držela se stranou Lyrického sesterstva. Jednalo se o Rosalíu de Castro, Fernán Caballero a Gertrudis Gómez de Avellanedu. První z nich, Rosalía de Castro, se podle Susan Kirkpatrick držela hnutí stranou kvůli svatbě s Manuelem Murguía, významným spisovatelem, která způsobila její odcizení od společenských kruhů Caroliny Coronado. Právě Murguía se stal jejím literárním mentorem, jenž jí doporučoval četbu a určoval její další kroky v oblasti literatury. I přesto je tvorba Rosalíi de Castro naplněna feministickým cítěním.¹⁵⁸

Fernán Caballero, neboli Cecilia Böhl de Faber, naopak nikdy své kolegyně nepodpořila, a opovrhovala ženským feministickým hnutím. Tato nevráživost a odmítnutí pravděpodobně pramení ze skutečnosti, že Cecilia nikdy plně nepřijala své postavení spisovatelky a cítila nutnost splynout s mužskou literární společností.¹⁵⁹

Když bychom měli porovnat Carolinu Coronado a Gertrudis Gómez de Avellanedu, pak Gertrudis, narozená na Kubě, byla temperamentní a její poezie byla spíše hrubšího a maskulinní rázu. Byla velmi průbojná a již ve čtyřicátých letech zářila na královském dvoře. Carolina byla naopak jemnější a ovlivněná utlačovanou pozicí ženy ve společnosti. Duchovní výchova matky ji také naučila pevné morálce, která se odrážela v její poezii a kterou se

---

¹⁵⁷ Castilla, A. (1987). *Carolina Coronado de Perry: biografía, poesía e historia en la España del siglo XIX*. Madrid: Ediciones Beramar, S.A., str. 56.

¹⁵⁸ Mancho, R. R. (2018). *Conductas en el aula: Ilustración y Romanticismo en la literatura española*. Valencia: Universitat de València.

¹⁵⁹ Kirkpatrick, S. (1991). *Las románticas: escritoras y subjetividad en España, 1835 - 1850*. Universitat de València: Ediciones Cátedra, str. 227.

Carolina také zabývala. Když ještě pobývala v Extremaduře, nechala si poslat portrét Avellanedy a své dojmy pak popsala Hartzenbuschovi v jednom ze svých dopisů. V něm tvrdila, že na ní autorka udělala obrovský dojem, že má nádherné oči a že je překrásná. Prý by si na dvoře měly ženy hlídat své muže, když bude blízko Gertrudis. Tato kubánsko-španělská spisovatelka však nikdy úplně nepronikla do Lyrického sesterstva, byla prý nebezpečná tím, že se odmítla přizpůsobit normám skromnosti a ctnosti.¹⁶⁰

Lyrické sesterstvo po dvaceti letech existence začíná upadat v zapomnění, avšak výrazně ovlivnilo pozdější literaturu. Nejvýraznějšího vlivu sesterstva si všimneme u Gustava Adolfa Bécquera, jehož básně vzpomínají na Dolores Cabreru y Heredia a její postavu krásné ženy neschopné milovat. Susan Lynch a Alfred Rodríguez po analýze Bécquerových *Rimas* došli k názoru, že se *Rima* č. XVI podobá básni *Bùh žehnej Albertovi* (*Bendito seas Alberto*), kterou napsala Carolina Coronado.¹⁶¹

---

¹⁶⁰ Mancho, R. R. (2018). *Conductas en el aula: Ilustración y Romanticismo en la literatura española*. Valencia: Universitat de València.

¹⁶¹ Medina, R., & Zecchi, B. (2002). *Sexualidad y escritura (1850-2000)*. Barcelona: Anthropos Editorial, str. 44.

8 DÍLO JAKO VÝSLEDEK ROMANTISMU

V této kapitole bych ráda nejdříve shrnula Carolininu tvorbu, jak prozaickou, tak veršovanou. Nejprve představím prózu, ve které budu jmenovat známé povídky a romány, novinové články a fejetony, tuto část pak zakončím korespondencí. V další podkapitole se budu věnovat poezii, která je u autorky ve větším zastoupení, než próza. Je nutno podotknout, že ne všechna autorčina díla byla vydána, a proto existuje řada románů, divadelních her a novinových článků, které zůstaly pouhými rukopisy. Bude následovat rozbor Carolininy metriky a imaginárního světa, který dokáže, že autorka uplatňovala ve své tvorbě nové romantické vyjadřovací způsoby, které jsme představili v podkapitole 6.2.

8.1 PRÓZA

Ačkoliv je Carolina Coronado známá především díky své básnické tvorbě a i my jsme jí v této práci nazývali spíše básnířkou, nemůžeme opomenout její hojnou prozaickou tvorbu, a proto si zde představíme její prozaické dílo ve vzestupném pořadí. V roce 1850 napsala román *Paquita. Zbožňování (Paquita. Adoración)*, ke kterému napsal předmluvu Adolfo de Castro. Ten samý rok se v Madridu vydala *Jarilla*. O rok později následoval román *Světlo (Luz)*, uveřejněn v časopise *El Clamor público* v červencovém, srpnovém a zářijovém vydání. Také v roce 1851 v týdeníku *Semanario Pintoresco Español* byla publikována první část *La Sigea*, a to na stránkách 110 – 214, která byla znovu vydána o tři roky později a dále v roce 1872. Po delší odmlce bylo v roce 1873 v únorovém, březnovém a dubnovém vydání *Epochy (La Época)* publikováno *Kolo neštěstí. Rukopis jednoho hraběte (La rueda de la desgracia. Manuscrito de un conde)*. V roce 1886 pak vydá *El pagaré* v časopise *La ilustración artística*. Napsala i divadelní hry, nejznámější z nich je bezpochyby *Obraz naděje (El cuadro de la esperanza, 1846)*.

Daleko početnější jsou Carolininy novinové články a fejetony. První napsala v roce 1849 a jmenoval se *Popel Carlose Alberta (Las cenizas de Carlos Alberto)*. Uveřejněn byl v *El Clamor público*. Následoval článek s názvem *Galerie básnířek. Ángela Grassi (Galería de las poetisas. Ángela Grassi)* a *Galerie básnířek. Úvod do poezie slečny Armiño (Galería de las poetisas. Introducción a las poesías de la señorita Armiño)*. *Galerii básnířek* vydala ještě celkem čtyřikrát, dvě věnovala Gertrudis Avellanedě (1857, 1861), další Josefě Massanés

(1860) a jednu pak znovu Ángele Grassi (1861). V týdeníku *Semanario Pintoresco Español* se objevil v roce 1850 článek s názvem *Dva stejní géniové. První srovnání. Sapphó a Svátá Tereza od Ježíše* (*Los genios gemelos. Primer paralelo. Safo y Santa Teresa de Jesús*). Dále publikovala ještě bezpočet dalších článků, nejznámějšími z nich byly články *Španělsko a Napoleon* (*España y Napoleón*, 1861) a *Letopisy Taja* (*Anales del Tajo*, 1875).¹⁶²

Další početnou skupinou v próze jsou dopisy. Již víme, že se dochovalo celkem třicet dva dopisů určených Hartzenbuschovi, které se v současnosti nachází v Národní knihovně v Madridu. Udržovala také hojnou korespondenci s členkami Lyrického sesterstva, dodnes však nevíme přesný počet dopisů, které básničkám poslala, jelikož se mnoho z nich nedochovalo. Další z dopisů adresovala např. ředitelovi *Obránce krásného pohlaví* (*El Defensor del bello sexo*, 1846), katalánským občanům (1864), Barbierimu (1879), Nicolásovi Díaz y Pérezovi (1890, 1897, 1898), Publiu Hurtadovi (1900), Emilii Pardo Bazán (1893), Antoniu Arquerosovi (1902), a dalším.

8.2 POEZIE

Carolinina své básně nejdříve začala vydávat prostřednictvím časopisů a novin. V roce 1843 pak byla vydána její první sbírka třiceti dvou básní společně s předmluvou Juana Eugenia Hartzenbusche. V současné době nalezneme dva exempláře, jeden v Národní knihovně Španělska a druhý v Knihovně Rodrígueza Moñino. V roce 1852 byla vydána druhá edice básní, daleko komplexnější, než první sbírka z roku 1843. Tato edice se skládá ze 139 ozdobně lemovaných stran, na kterých najdeme dvě stě dvacet dva básní. K této edici také napsal biografické poznámky Ángel Fernández de los Ríos a byla zachována Hartzenbuschova předmluva. Existuje celkem šest exemplářů, jeden z nich se nachází rovněž v Národní knihovně Španělska. V roce 1872 se začala tisknout třetí edice *Poesías*, která však nikdy nebyla dokončena, vzhledem k autorčině náhlému odjezdu do Portugalska v důsledku smrti dcery. Jediný existující exemplář patří Marií Brey, vdově Rodrígueza Moñina. Jedná se jen o částečný výtisk, poslední básně jsou totiž k tištěné sbírce přiloženy ve formě rukopisů, které už nebyly otištěny. O dvanáct let později se v Mexiku objevila edice nazvaná *Kompletní*

---

¹⁶² Amarillo, F. M. (1992). *Carolina Coronado: su obra literaria*. Badajoz: TECNIGRAF, S.A., str. 247.

poezie Carolyn Coronado (Poesías completas de Carolina Coronado), ke které předmluvu napsal Emilio Castelar. Jediný exemplář se nachází na Univerzitě Comillas a čítá 415 stran.¹⁶³

8.3 METRIKA CAROLININY POEZIE

Básnířka se Hartzenbuschovi několikrát svěřila se svým cílem správně skládat verše a psát kvalitní, dobře konstruovanou poezii.¹⁶⁴ Experimentovala s délkou veršů a s rýmem. Její poezie je proto metricky velmi různorodá. Fernando Manso Amarillo provedl analýzu Carolininy poezie, kterou bych prostřednictvím této podkapitoly ráda představila a rozvinula. Fernando nejprve rozdělil autorčinu poetickou tvorbu do dvou hlavních skupin: vydání z roku 1852, které je rozsáhlejší, než vydání první a veškerou pozdější poetickou tvorbu, která zároveň obsahuje dvě básně napsané před rokem 1852, které však nebyly v druhé edici zahrnuty. Počty jsou následující: 13 218 veršů v první skupině a 4 167 veršů ve skupině druhé. To dokazuje, že básnířka byla daleko aktivnější v první fázi, do roku 1852. V její tvorbě najdeme různé typy strof. Již jako mladá básnířka se držela španělské literární a jazykové tradice a užívala způsoby básníků z období zlatého věku, jako např. jedenáctislabičný a sedmislabičný verš, *liru*¹⁶⁵, stanci, romance, sapfickou strofu a *verso manriqueño*¹⁶⁶. Celkem však v její poezii najdeme 19 typů strof, viz příloha č. 11. Z Fernandova grafu je jasně vidět, že největší rozmanitost strof nalezneme v tvorbě před rokem 1852. V romantismu populární pětiveršová *lira* je Carolinou hojně užívaná. Stejně tak *cuarteto-lira*, která kombinuje jedenáctislabičný a sedmislabičný verš a ve které je napsaná báseň *Hrdlička (A una tórtola)*. Rovněž často užívala *sexteto-liru*. V jejích prvních básních je zastoupena sapfická strofa, které, dle svých vlastních slov, jak básnířka popsala Hartzenbuschovi v jednom ze svých dopisů, dostatečně nerozuměla. Napsala i pár sonetů, ty však v její poezii mají minimální zastoupení. Jejimi nejznámějšími sonety jsou např. *Jedné kapce rosy (A una gota de rocío)*, *Bílá růže (La rosa blanca)* a *Jak moc tě zbožňuji (¡Oh cuán te adoro!)*.

¹⁶³ Amarillo, F. M. (1992). *Carolina Coronado: su obra literaria*. Badajoz: TECNIGRAF, S.A., str. 238.

¹⁶⁴ Dopisy Hartzenbuschovi z období 40. let - Madrid: Národní knihovna Španělska. Signatura: MS/20.806/195-230.

¹⁶⁵ Strofa složená ze tří sedmislabičných veršů a ze dvou jedenáctislabičných, dle španělské a italské metriky, přičemž struktura sloky je následující: 7a, 11B, 7a, 7b, 11B.

¹⁶⁶ Verš užívaný Jorgem Manriqueem v *Coplas por la muerte de su padre* (15. století): 8a, 8b, 4c, 8a, 8b, 4c.

Velmi rozmanitý je způsob užívání tzv. kvartet (*cuartetos*)¹⁶⁷, konkrétně *serventensio*¹⁶⁸, *cuarteto*, *cuarteta*¹⁶⁹ a *redondilla*¹⁷⁰. Autorka se sice většinou držela klasického užití těchto strof, v některých případech se však rozhodla experimentovat a klasickou normu tak porušila. Např. báseň *Jedné hvězdě* (*A una estrella blanca*) je napsaná jako kvartet, poslední strofa však nerespektuje rým ABAB. Naopak, rýmuje se pouze čtvrtý verš s osmým a rým je navíc asonanční.

Z pětiveršových forem používá pouze *quintilla*¹⁷¹, které se od samotného kvinteta (*quinteto*) liší tím, že je menšího formátu. Kvinteto Carolina neměla v lásce, napsala celkem 24 básní v kvintetu, některé však poslala Hartzenbuschovi k jejich opravě. Šestiveršová *sextilla*¹⁷² je pak vždy složená z osmislabičných veršů a mění se pouze rým.

Jedenáctislabičný verš je autorčin nejužívanější typ verše. Těch bylo napočítáno 9 500. Hned za ním následuje osmislabičný verš, který dosáhl počtu 4 500. Třetím nejužívanějším veršem je pak sedmislabičný verš. Rozmanitost v Carolině poezii je tedy spíše v rýmu, než v délce.

Carolina v poezii často používá hyperbaton. Běžné je užití předložkového doplňku v antepozici, setkáme se i s předložkou „de“ (z) na počátku verše:

Ya he visto a la primera golondrina
de su antigua morada tras la ruina
cruzar por mi ventara en vuelo incierto.

Y ¡qué verde estará bajo la encina
del Gévora a la orilla caldeada
aquella yerba reluciente y fina...

del fresno entre la húmeda enramada

¹⁶⁷ Strofa složená ze čtyř jedenáctislabičných veršů s pravidelným rýmem, přičemž se první verš rýmuje se čtvrtým a druhý se třetím (ABBA).

¹⁶⁸ Strofa složená ze čtyř, většinou jedenáctislabičných veršů, s rýmem ABAB.

¹⁶⁹ Kastilská strofa složená ze čtyř veršů s pravidelným rýmem, oproti *serventensio* je menšího formátu.

¹⁷⁰ Kastilská strofa složená ze čtyř, většinou osmislabičných veršů, rovněž menšího formátu.

¹⁷¹ Kastilská strofa složená z pěti osmislabičných veršů, přičemž se rým musí (maximálně po třech slokách) měnit.

1. ababa
2. abbab
3. abaab
4. aabab
5. aabba

¹⁷² Kastilská strofa složená z šesti, většinou osmislabičných veršů a s pravidelným rýmem. Dvě *sextilly* dohromady tvoří *copla manriqueña*.

¿van a buscar contra el incendio asilo?¹⁷³

(Již jsem první vlaštovku viděla
jak ze svého starého hnízda přes ruiny
až k mému oknu přiletěla.

jak je asi pod dubem zelená
v Gévoře u prohřátého břehu
ta jemná rostlina třpytivá...

Ve vlhkých větvích jasanu
budou snad hledat před plameny úkryt?)¹⁷⁴

Takto užitý hyperbaton naprosto odporuje běžné syntaxi mluvené formy. Začínání verše předložkou nutí čtenáře udělat pauzu, a tak mu přijde, že je verš rozdělen do dvou poloveršů.¹⁷⁵ Podobné příklady bychom našli i v *Rimas* Gustava Adolfa Bécquera (*Rima* VII, LXXV, VI, XIV). Dámaso Alonso tvrdí, že předložka „de“ (z) se v historii španělské literatury objevovala běžně: „Předložka „z“ v antepozici (ať už ve svém plném či jen částečném sémantickém významu) se v kastilské poezii objevuje již od prvopočátku, od prvního verše naší prvotní básně až dodnes.“¹⁷⁶

8.4 CAROLININ IMAGINÁRNÍ SVĚT

V této podkapitole budeme analyzovat slova, které se pravidelně objevují v Carolinině tvorbě, na základě zkoumání Fernanda Mansa Amarilla. Nejpočetnější tematickou skupinou jsou obrazy zoologické, ty tvoří celkem 29% Carolininy tvorby, 65% z nich je pak zastoupeno v poezii. Autorka v některých básních sama sebe přirovnává ke včele, orlovi i jinému opeřenci. Obrazy zvířat jí umožňují napodobit krajinu, ve které vyrůstala a zároveň mohou zpodobňovat samotnou autorku. Jsou odpovědí na její touhu po svobodě, která jí tak scházela vzhledem k její pozici ženy ve společnosti a striktní výchově, která jí zakazovala věnovat se psaní. Daleko častěji se ve svých básních srovnávala spíše se včelou, nežli s orlem, dost

¹⁷³ Coronado, C. (1852). *Poesías*. Madrid, str. 27.

¹⁷⁴ Volný překlad autorky

¹⁷⁵ Amarillo, F. M. (1992). *Carolina Coronado: su obra literaria*. Badajoz: TECNIGRAF, S.A., str. 227.

¹⁷⁶ (Pero na anteposición del „de“ [ya en alguno o ya en todos sus valores semánticos] es toda la historia de la poesía castellana, desde el primer verso de nuestro primer poema hasta el día de hoy.) – Dámaso, A. (1976). *Poesía española*, str. 56.

pravděpodobně proto, že včela je pokornější a slabší, než orel.¹⁷⁷ Včela daleko lépe vyjadřovala její pocity. V jednom z dopisů Hartzenbuschovi napsala, že se cítí jako pták bez křídel. Právě křídla reprezentují tak vytouženou svobodu. V básni *Strach ze světa (Temor del mundo)* píše:

Tengo en mi mente mis alas
voy cruzando ola tras ola
pero en la mar española
temo mis alas hundir.¹⁷⁸

(Myslím na svá křídla
a všechny vlny překonávám
avšak ve španělském moři
utopení svých křídel se obávám)¹⁷⁹

Jindy také tvrdí, že vzít někomu křídla znamená vzít mu svobodu: „Přiznává, že politika zastřihuje křídla génium.“¹⁸⁰ Ve stejném dopise nalezneme i následující: „Je to těžké a já jsem jako pták bez křídel. Mám takovou touhu létat, ale nemohu, jsem připevněna k zemi, protože bůh si přál, abych měla dobré rodiče a milované bratry.“¹⁸¹ Je nutno podotknout, že se většinou uchyluje spíše k přirovnání, než k metaforám, jakoby se bála identifikovat se naplno s obrazem opeřence či včely. Po tom, co v *Byron z hrobu (Byron desde la tumba)* napsala, že pro ni žena je jako motýl, kterému utrhli křídla¹⁸², již není pochyb o tom, že okřídlené zvíře je pro ni zoologickým ekvivalentem jí samé a žen obecně. Dalšími zoologickými úkazy v její poezii jsou např. lvi, kachny, hnízda, psi, ryby, žáby, hrdličky, hyeny, červi, osli, ovce, hadi, úly a další. Velká většina z nich přitom nese nějaký vedlejší a symbolický význam (orel – síla a svoboda, had – samota, neštěstí a svoboda, úl – společnost, apod.).¹⁸³

---

¹⁷⁷ Amarillo, F. M. (1992). *Carolina Coronado: su obra literaria*. Badajoz: TECNIGRAF, S.A., str. 93.

¹⁷⁸ Coronado, C. (1852). *Poesías*. Madrid, str. 36.

¹⁷⁹ Volný překlad autorky

¹⁸⁰ Volný překlad autorky

(Asegura que la política corta las alas del genio) – Dopis Hartzenbuschovi - Madrid: Národní knihovna Španělska. Signatura: MS/20.806-218.

¹⁸¹ Volný překlad autorky

(Esto es difícil y yo estoy como un pájaro sin alas; muchas ansias de volar y precisada a permanecer fija porque ha querido Dios que yo tenga padres buenos y hermanos muy queridos.) – Dopis Hartzenbuschovi - Madrid: Národní knihovna Španělska. Signatura: MS/20.806-218.

¹⁸² Coronado, C. (1901). *Byron desde la tumba*. *Revista de Extremadura*, str. 484.

¹⁸³ Amarillo, F. M. (1992). *Carolina Coronado: su obra literaria*. Badajoz: TECNIGRAF, S.A., str. 93.

Další hojně zastoupenou tematickou skupinou jsou botanické úkazy, které tvoří celkem 12% autorčiny prozaické a poetické tvorby, přičemž 70% z nich najdeme právě v poezii. Nejužívanějším úkazem, jak již víme z předešlých kapitol, je u Caroliny Coronado obraz květiny. Květina se objevuje celkem v 19 metaforách a 10 přirovnáních. Velmi často si protiřečí, v některých případech symbolizuje smrt, v jiných naopak život. Druhý význam je pak posílen faktem, že květina rozkvétá v květnu, v měsíci, ke kterému se také váže zrod života. Často se setkáme i s obrazem stromu, který se váže s představou rodiny. Právě z něj se pak odvíjí slova jako rostlina, větev či větvička. Vše dohromady má symbolizovat rodinu, většinou právě tu Carolininu, jak je vidno v básni *Bolest bolestí (El dolor de los dolores)*.¹⁸⁴ Dále se setkáme s obrazem zahrady, vavřínu, lesa, ostružiníku, topolu, pobřeží, apod.¹⁸⁵

Druhou nejpočetnější skupinou jsou přírodní jevy, které se v Carolinině tvorbě vyskytují celkem ve 230 případech, 183 z nich jsou pak metafory. Jedná se tak o skoro 20% z celkové tvorby. Všechna slova se pak odvíjí od dvou hlavních: světlo a stín. Světlo symbolizuje tvořivou sílu, morálku a ctnost, zatímco stín se pojí s negativními lidskými vlastnostmi. V prvním případě se tedy setkáme se slovy jako svítání, ranní červánky, aura, déšť, jiskra, jasnost, den, oheň, apod. Se stínem se naopak pojí kouř, krupobití, hurakán, mlha, noc, zeměřesení, temnota, atd. Často autorka používá tato slova jako protiklady, aby posílila jejich kvality a dala důraz na jejich kontrast.

Kromě přírodních jevů se v její tvorbě setkáme i s přírodními prvky a jinými přírodními úkazy. Ty tvoří přibližně 9% autorčiny tvorby, 70% těchto slov pak nalezneme v poezii. Řadí se do nich slova jako železo, pahorek, hora, zlato, láva, prach, průdych, hvězda, oblázek, jeskyně, Slunce, kámen, skála, stříbro, perla, atd. Skoro všechna slova by se mohla sémanticky rozdělit do tří skupin. Skupina jedna by se tak skládala z Měsíce, Slunce, nebeského tělesa a hvězdy, skupina dva by obsahovala slova jako jezero, močál, láva, voda a moře, do třetí skupiny by se tak řadil kámen, oblázek, perla, mramor, železo, zlato, stříbro, hora a pahorek. Jedním z nejpoužívanějších slov je Měsíc (*luna*). Toto slovo často používala jako metafору a přirovnání ke své dceři Carolině. V básni *Mé dceři Maríi Carolině (A mi hija M.ª Carolina)* nazvala dceru Měsícem nejkrásnějšího léta.¹⁸⁶ Měsíc zároveň znamená vzpomínky. Slunce pak znamená temperament a závist. Naopak moře znamená klid a život.

---

¹⁸⁴ Coronado, C. (1852). *Poesías*. Madrid, str. 82.

¹⁸⁵ Amarillo, F. M. (1992). *Carolina Coronado: su obra literaria*. Badajoz: TECNIGRAF, S.A., str. 113.

¹⁸⁶ Volný překlad autorky

(Luna de los estíos más hermosos) - Coronado, C. (1902). A mi hija M.ª Carolina. *Florilegio de poesía castellana del siglo XIX*, str. 116.

Pojí se s ním obraz lodi a bouře.¹⁸⁷ V básni *Zpívejte krásky* (*Cantad hermosas*) je prý básník jako moře, které se „naparuje“ svou velikostí, zatímco básnička, která se bojí a mlčí, je jako voda v bažině. Utlumená, nakažená a neplodná.¹⁸⁸ Moře také v básni *Svítání Svatého Alberta* (*La aurora de San Alberto*) symbolizuje její první lásku, která v moři zahyne. Moře prý určuje vzdálenost mezi ní a její ztracenou láskou¹⁸⁹.

Dále u Caroliny Coronado napočítáme 73 příkladů reprezentujících povolání a sociální statut. Tato slova jsou úměrně rozvržena v próze i v poezii. Setkáme se se slovy jako starosta, čaroděj, kavalír, kantor, dělník, voják, soudce, panna/panenský, pilot, vdova, dcera, žebrák, prorok, odsouzenec, sluha, jeptiška, cestovatel, královna, apod. Panenství pak přirovnává k palmě, jež v Carolinině poezii představuje absolutní samotu.¹⁹⁰

Stejně počty bychom našli u slov, která se pojí s nadpřirozenými jevy. Jsou to slova jako anděl, zjevení, pták Fénix, serafín, nymfa, víla, démon, duch, ďábel, chiméra, ... Nejopakovanějším slovem v celé Carolinině tvorbě je duch (*fantasma*). Může značit např. závist, jako je tomu v básni *Dub z Bótoa* (*La encina de Bótoa*), kde závist, neboli vidění duchů, způsobuje oslabení mysli.¹⁹¹ Obrazy anděla, serafína a ďábla pak syntetizují opravdové antitetické obrazy. Anděl je tedy v románu *Sigea* (*La Sigea*) jednou v pozici dobrého Krista a vzápětí je popsán jako nekompromisní soudce.¹⁹²

Nemůžeme si nevšimnout, že témata převládající v Carolinině poezii a její metrika odpovídá novým trendům romantických spisovatelů. Jak na metrice Carolininy poezie, tak na té obecně romantické je znát jasné přiblížení k modernismu, které dokazuje experimentování s poetickou metrikou. Carolininy náměty ani experimenty tedy nejsou ojedinělé, ale jsou sdílené všemi romantickými spisovateli. Pravdou však je, že ne tak častý je u dalších spisovatelů hyperbaton, který je naopak hojně užíván v Carolinině poezii.

---

¹⁸⁷ Amarillo, F. M. (1992). *Carolina Coronado: su obra literaria*. Badajoz: TECNIGRAF, S.A., str. 144.

¹⁸⁸ Coronado, C. (1852). *Poesías*. Madrid, str. 97.

¹⁸⁹ Coronado, C. (1852). *Poesías*. Madrid, str. 39.

¹⁹⁰ Amarillo, F. M. (1992). *Carolina Coronado: su obra literaria*. Badajoz: TECNIGRAF, S.A., str. 161.

¹⁹¹ Coronado, C. (1852). *Poesías*. Madrid, str. 105.

¹⁹² Coronado, C. (1854). *La Sigea*. Madrid: A. Santa Coloma, str. 38.

9 ZÁVĚR

Při realizaci této závěrečné práce jsem musela spoléhat výhradně na zahraniční literaturu a materiály dostupné na odborných internetových zdrojích. Podnikla jsem tedy několik cest do španělského Madridu a navštívila jsem i rodné město básničky a jiná pro ni symbolická místa. Velmi mě překvapilo, že se často odborná literatura rozcházela, což dokazuje, že biografické informace jsou v některých bodech opravdu nedostačující či nepřehledné, jak jsem tvrdila v úvodu. Spolupracovala jsem tedy s Národní knihovnou Španělska, která mi poskytla důležité dokumenty a pomohla mi tak tyto informace ověřit. Velmi důležitá byla při psaní této práce korespondence Caroliny s Juanem Eugeniem Hartzenbuschem, ze které se v Národní knihovně Španělska dochovalo celkem dvaatřicet dopisů.

Došla jsme k závěru, že Carolina byla velmi silnou ženou a excelentní básničkou. Nejen, že se mohla kvalitou rovnat dalším romantickým autorům, ale v některých aspektech je i předčila. Nebála se riskovat jak v poezii, tak v životě. Vyrůstala v prostředí, které trpělo absolutistickou vládou Fernanda VII. a v rodině, která podporovala liberály. Její katolická rodina byla zároveň velmi konzervativní, a tak se již v dětství u Caroliny zrodila touha po společenské a osobní svobodě. Zamilovala se tedy do skládání veršů, které jí, jak ona sama tvrdila, dovolovaly zhmotnit její myšlenky a vnitřní hlasy. Zjistili jsme, že ji v dětství a v mládí rodina nepodporovala v jejím snu stát se spisovatelkou, matka jí zakázala psát, a tak si vytvořila svou vlastní metodu tvoření veršů způsobem, že si je pamatovala z paměti. Carolina se i přes zákaz nadále snažila, a tak v roce 1839 byla vydána její první báseň, která jí zajistila obdiv čtenářů a jejích kolegů Hartzenbusche, Esproncedy a dalších. Právě tato publikace otevřela Carolině dveře do literárních kruhů a nastalo tak, dle mého názoru, Carolinino nejproduktivnější období, které bylo započato touto publikací v roce 1839 a začalo postupně upadat po publikaci *Poesías* v roce 1852. Domnívám se, že právě to byl ten důvod, proč Carolinina v 19. století tak zářivá sláva postupně opadla a nevydržela do dnešního dne. Carolina po roce 1852 už nikdy nepsala tak horlivě jako dříve, a tak byl její umělecký vrchol v porovnání s ostatními romantickými kolegy velmi krátký.

Kromě již zmíněné touhy po svobodě její tvorbu markantně ovlivnilo malebné prostředí Extremadury, ve které vyrůstala. Její raná tvorba tedy obsahuje především přírodní výjevy, které používá jako přirovnání i metafory. Postupem času omezí užití přírodních námětů a přijme svou úlohu jako hlas lidu v zájmech politických a společenských. Později se však k přírodě opět vrátí, především po přesunu do Portugalska, ve kterém žila posledních třicet

sedm let svého života. Po analýze autorčiny tvorby jsme také došli k závěru, že od prvopočátku její tvorby až do jejího skonání figuruje v jejích básních obraz smrti. Již její první báseň, *Hrdlička (A una tórtola)*, kterou autorka složila ještě před desátým rokem života, pojednává o smrti hrdličky a smutku její druhé polovičky, která pro svou ztracenou lásku pláče a trpí. Carolina se pak v průběhu života setkávala neustále se smrtí milovaných lidí. Dožila se velmi vysokého věku (91 let), a tak postupně přišla téměř o všechny milované osoby, včetně svých dvou dětí. Na základě korespondence jsme zjistili, že postupně začala věřit, že je ona sama nesmrtelná.

Celá práce je koncipovaná tak, abychom nejdříve představili autorčin život společně s rysy její tvorby a následně tyto rysy porovnali s charakteristikami romantismu. Tak jsme v druhé části práce dokázali, že autorka opravdu byla čistě romantickou básnířkou, která se držela romantických tendencí své doby. Srovnali jsme tyto rysy i s jinými významnými romantickými autory a zjistili jsme, že se jednotlivé náměty přírody, smrti, samoty, vlastenectví, aj. opakovaly u všech autorů jako trend romantismu. Stejně jako další romantici i ona čerpala z tvorby španělských klasiků. Carolina se nedržela jen typických námětů, ale stejně jako jiní romantičtí autoři experimentovala s poetickou metrikou a její poezie se tak přiblížila pozdějším způsobům modernismu. Zajímavostí pak je, že se u Caroliny Coronado oproti jiným autorům aktivně opakovaly všechny představené romantické charakteristiky bez výjimky. Je sice pravdou, že co se námětů a jazykového vyjádření týče, nebyla Carolinina tvorba na poli romantických spisovatelů novinkou. V jednom bodě však silně vynikala, a to v rozkvětu ženské feministické literatury, která je také jednou z hlavních charakteristik španělského romantismu. V rodině jí bylo dopřáno pouze výchovy, která byla v té době pro ženu vhodná. Musela se učit domácím pracím a škola byla jen pro muže. Carolina již jako dítě chápala, že to nebylo správné a rozhodla se bojovat za vzdělání žen. Stala se tak průkopnicí 19. století za práva žen a byla srdcem tzv. *Lyrického sesterstva (Hermandad lírica)*. Od tohoto tématu nikdy neopustila, téma vzdělání figuruje v její poezii a próze napříč celou její tvorbou.

Našli jsme odpovědi na otázky, které jsme si položili v abstraktu. Představili jsme způsob, jakým Carolina tvořila, zjistili jsme, kdy a proč se v ní zrodil tak výjimečný cit pro poezii a proč bojovala za ženská práva. Představili jsme romantismus a romantickou španělskou poezii a porovnali jsme její tvorbu s tendencemi romantismu a s jinými romantickými autory. V současnosti bývá Carolina Coronado studována především jako básnířka. Její prozaická tvorba měla velký úspěch v době autorčina života, pak začala ztrácet čtenáře. Metrické polymorfismy a bohaté užití adjektiv dokazuje, že básnířka ráda experimentovala a hledala

nové způsoby k tvoření veršů. Ty se tak v některých případech vzdalují romantismu a podobají se modernismu. Už jen to dokazuje, že Carolina byla ve své době opravdu kvalitní básníčkou a že si i v současnosti zaslouží více pozornosti.

10 RESUMÉ

Prostřednictvím této práce jsem se rozhodla představit život a dílo španělské romantické spisovatelky Caroliny Coronado, které se nedostává takové pozornosti, jakou by si zasloužila. O tom svědčí i fakt, že v českém prostředí není k dispozici žádná přeložená ani originální literatura, která by se autorce hlouběji věnovala. Veškerá literatura použitá k realizaci této závěrečné práce je zahraniční. Problémem je také skutečnost, že se odborná literatura v otázkách biografických často rozchází. Cílem tedy není jen spisovatelku představit jako romantickou autorku a položit tak základ budoucímu zkoumání českými studenty filologie, ale také ověřit a upřesnit biografické informace.

Dle mého názoru jsou první roky života Caroliny Coronado nejdůležitějším pilířem pro další zkoumání autorky, proto jsem se v první části věnovala jejímu dětství, které prožila ve španělské Extremaduře. Hned na začátku jsem měla potíže s nepřesnostmi, které se vyskytovaly v odborné literatuře. Různé zdroje uváděly odlišné datum narození. Rozhodla jsem se tedy ověřit autorčino datum narození a dohledala jsem fotokopii originálního archivu farnosti, ve které byla Carolina pokřtěná. Fotokopie uvádí jako datum narození 12. prosince roku 1920. Po objasnění přesného data narození jsem popsala autorčín život v Almendraleju, ve kterém se narodil i José de Espronceda, a v Badajozu. Nastínila jsem společensko-politickou situaci v zemi a popsala Carolininu výchovu.

Po odhalení prvních zdrojů inspirace (extremadurská příroda) jsem pak ve druhé kapitole rozebrala Carolininu mládí a její ranou tvorbu. Carolina se vzdělávala jako samouk zatímco plnila povinné domácí práce, které byly vhodné pro mladou dívku. Její výchova byla přísná a Carolina se četbě a tvoření věnovala v noci. Sama se učila hře na klavír. V té době se u ní zároveň začalo rozvíjet liberální myšlení vzhledem k politické situaci tehdejšího Španělska, kterou jsme si v rámci této kapitoly objasnili. Zjistili jsme, že se v ní již od útlého věku projevovala láska k poezii a že od šesti let četla knihy všech různých žánrů. Před desátým rokem života pak napsala svou údajně první báseň, *Hrdlička (A una tórtola)*, která pojednávala o ptácích, přírodě, samotě a o smrti. Věnovali jsme se i zkoumání Carolininu způsobu skládání veršů. Zjistili jsme, že pravidelně meditovala a rozvíjela tak schopnost koncentrace, aby se mohla své verše učit z paměti. Byl to jediný způsob, jak mohla tvořit, jelikož jí matka zakázala psát. V poslední části druhé kapitoly jsme se věnovali Carolinině největšímu zdroji inspirace – přírodě. Milovala přírodu, kterou obdivovala prostřednictvím veršů a její popis zdokonalovala ve svých básních zvukomalbou. Velmi často se v její poezii

opakoval motiv květiny a hrdličky tak, jak tomu bylo u klasických spisovatelů zlatého věku. Tyto motivy jsme následně analyzovali na základě autorčiných básní.

Dostali jsme se tím k jádru práce, která mapuje, dle našeho názoru, Carolinino nejproduktivnější období. Kapitulu jsme otevřeli úvodem do první publikované básně *Palmě (A la palma)*, která vyšla v časopise *El Piloto*. Společně s touto publikací Carolina pronikla do literárních kruhů a započala tak svou kariéru spisovatelky, která již tak v raném věku zaujala vysokou kvalitou básně. Po vydání básně započala pravidelnou epistolární korespondenci s Juanem Eugeniem Hartzenbuschem, který se stal jejím mentorem. Do dnešní doby se dochovalo třicet dva Carolininych dopisů, které jsou uloženy v archivu Národní knihovny Španělska a o které jsme se v této práci mnohokrát opřeli. V roce 1843 pak byla vydána její první sbírka třiceti sedmi básní nazvaná *Poesías*, ke které napsal prolog sám Hartzenbusch. V té době již psala bezpočet článků a fejetonů, které byly velmi žádané. Věnovala se aktivně jak literatuře, tak přísným pracím v rodině. Tento hektický život její tělo neuneslo a Carolina utrpěla svůj první kataleptický šok, který si okolí spletlo se smrtí. Tak se rozšířila falešná zpráva o její smrti. Křehké zdraví a kataleptické šoky jí pak měli pronásledovat do konce života. Po ročním zotavovacím pobytu v Bótoa se vrátila do Badajozu, kde se opět zapojila do bohatého společenského života. Do jejího života pak vstoupil první muž, Alberto, který o pár let později zemřel a Carolina mu věnovala básně o lásce a o samotě. Zjistili jsme, že smrt Alberta pro Carolinu znamenala návrat k melancholické a bolestné poezii. Její poezie v tento moment opustila mladou lyričnost a Carolina přijme své povolání i jako povinnost přispět k otázkám společenským. V další básni proto bude hovořit přímo ke španělské mládeži 19. století. Také se snažila změnit situaci v Medellínu, rodném městě Hernána Cortése, ve kterém neexistovala jediná památka na slavného dobyvatele. V rámci této práce jsem se rozhodla Medellín navštívit a zjistila jsem, že v současnosti stojí na Náměstí Hernána Cortése i jeho socha. Carolina pak vycestovala na jih Španělska a po svém návratu se zařadila mezi nejznámější jména španělské společnosti. Tato skutečnost byla pak stvrzena vavřínovou korunou a zařazením na seznam literárních celebrit té doby. Přestěhovala se do Madridu a začala psát kromě básní i romány a divadelní hry. Přijala návrh editora Ángela Fernández de los Ríos, který jí nabídl možnost vycestovat a napsat články z cest. Navštívila tak Francii, Belgie, Anglii a Německo.

Ve čtvrté kapitole jsme zjistili, že svatba s anglikánem Horaciem Perrym byla přechodníkem mezi autorčiny aktivním a pasivnějším obdobím, ve kterém básnířku znovu navštíví smrt a navždy jí vezme syna. Od té doby psala spíše v próze a čas od času napsala jednotlivé básně,

kteře se vřak často tematicky liřily. To se změnilo v roce 1872, kdy se rozhodla vydat třetí antologii básní kvůli svým dcerám, které si stěžovaly na nemořnost přečíst si maminciny básně. Po smrti starří dcery se Carolina zhroutila a rodina se nadobro přesunula do Portugalska, kde se později opět zapojili do společenského života. Zde se básnířka začala opět uchylovat k básním s přírodní tematikou, vzpomínala tak nostalgicky na dětství v Extremaduře. Také psala básně, které tematicky držely chod s kulturními, politickými i vědeckými novinkami. Po smrti manřžela Horacia pak zůstáva sama se svou již vdanou dcerou a na sklonku života napíše svou poslední báseň, symbolicky pojmenovanou *¡...!*.

V následující části jsme představili romantismus, první projevy a hlavní charakteristiky, které jsme demonstrovali i na tvorbě Caroliny Coronado ve srovnání s dalšími romantickými autory. Zjistili jsme, že romantismus je charakterizován touhou po osobní a estetické svobodě, novým pojetím přírody zalořeným na silném subjektivismu, zájmem o vlastenectví, národní historii a identitu, řešením filozofických otázek jako je smrt, smysl života a osud. Jednotlivé charakteristiky jsme dokázali v první řadě na tvorbě Caroliny Coronado, a to již v předeřlých kapitolách, které se zabývaly životem a dílem autorky. Dále jsme je v této kapitole demonstrovali i na tvorbě jiných romantiků, např. Percyho Bysshe Shelleyho, José de Esproncedy, duqueho de Rivase, Lorda Byrona, Gustava Adolfa Bécquera, Gertrudis Gómez de Avellanedy a Rosalíi de Castro.

řestou kapitolu jsme pak zasvětili španělské romantické poezii, která pronikla do španělské literatury velmi pozdě oproti kritice, románu a dramatu. Uvedli jsme změny, které příchod romantismu znamenal pro španělskou poezii a věnovali jsme se tendencím romantických autorů, které jsme dokázali na tvorbě Caroliny Coronado, Josého de Esproncedy, Gertrudis Gómez de Avellanedy, Nicomedese Pastora Díaze, Enriqueho Gila y Carrasca a Rosalíi de Castro. Dále jsme se zabývali novými vyjadřovacími formami španělských romantiků a rozdělili si autory do tří skupin dle intenzity a doby tvoření.

Protože jedním z hlavních rysů romantismu byl nárůst ženských hlasů ve španělské literatuře, kterému jednoznačně velela Carolina, rozhodli jsme se tématu Caroliny jako průkopnice feminismu ve řpanělsku 19. století věnovat sedmou kapitolu. V předeřlých kapitolách jsme analýzou autorčina života zjistili, že feministické myřlení má prvopočátek ve výchově založené na nemořnosti stejného vzdělání pro ženy a muže. Již v mládí se tedy rozhodla bojovat za právo žen na vzdělání. V páté kapitole jsme tedy nastínili historii ženských hlasů ve španělské literatuře a rozhodnutí Caroliny bojovat proti absurdním předsudkům doby. Postupně psala více básní s touto tematikou a snařžila se oslovit co největřší počet žen. Spolu

s básničkami, které se k ní přidaly, pak tvořila tzv. *Lyrické sesterstvo* (*Hermandad lírica*), ve kterém si navzájem pomáhaly a udržovaly vzájemnou korespondenci. Opět jsme si představili neznámější tvorbu z té doby v čele s básní *Zpívejte krásky* (*Cantad hermosas*). Zjistili jsme však, že tři velmi důležité básničky se z určitých důvodů držely stranou Lyrického sesterstva, a sice Rosalía de Castro, Fernán Caballero a Gertrudis Gómez de Avellaneda, kterou jsme zároveň porovnali s Carolinou Coronado.

Závěrečná kapitola práce se zaměřuje na sumarizaci autorčina díla. Je rozdělena na část prozaickou a na část poetickou. Ve vzestupném pořadí jsme si představili prozaická díla ve formě románů, novinových článků, fejetonů a dopisů. Daleko rozsáhlejší však byla Carolinina veršovaná tvorba, proto jsme si zopakovali, jak se postupně editovala její básnická sbírka *Poesías* a následně jsme se věnovali metrice její poezie. Analýzou jejích básní jsme zjistili, že experimentovala s délkou veršů a rýmem a často u ní nalezneme užití hyperbatonu. Také jsme došli k názoru, že se autorka snažila držet španělské literární a jazykové tradice a užívala tak způsoby básníků z období zlatého věku, jako např. jedenáctislabičný a sedmislabičný verš, *liru*, stanci, romance, sapfickou strofu a *verso manriqueño*. Objasnili jsme si užívání tzv. kvartet a pětiveršových forem a představili si strofy, které jsou typické pro španělskou veršovanou tvorbu. Na závěr jsme analyzovali její imaginární svět a předvedli jsme reprezentativní vzorky slov ze všech u autorky hojně zastoupených tematických skupin. Analýzu jsme zároveň demonstrovali na jejích básních. Došli jsme k závěru, že nejvíce zastoupenou tematickou skupinou jsou zoologické, botanické a obecně přírodní úkazy. Tato závěrečná kapitola s rozбором Carolininy metriky a námětů dokázala, že se Carolina striktně držela tehdejších romantických tendencí.

Po zpracování této práce mě překvapuje ještě více, že byla autorka, tak slavná během celého jednoho století, ve 20. století tak hluboce zapomenuta.

11 RESUMEN

Decidí dedicar mi trabajo final a la vida y la obra de la escritora romántica Carolina Coronado. Opino que no se la había estudiado de modo suficiente, como se suele estudiar a sus coetáneos románticos. Lo demuestra además el hecho de que en la República Checa no existe ninguna literatura traducida ni original, que se dedicara a esta autora. Por lo tanto, todas las fuentes literarias utilizadas para este trabajo provienen del extranjero, concretamente de España. Pero la poca accesibilidad no es el único problema. Lo es también el hecho de que hay un número escaso de fuentes de las que algunas, además, se han repetido, muchas veces con variantes e incorrecciones que nunca han sido corregidas. El objetivo de este trabajo no es, por lo tanto, solamente analizar la vida y la obra de la poetisa y así crear un punto de partida para futuros estudios de los estudiantes checos de filología, sino que también revisar y corregir dicha información errónea.

Bajo mi opinión, los primeros años de Carolina Coronado son los más importantes para el análisis de la autora, con lo cual la primera parte de este trabajo tratará sobre su niñez que pasó en Extremadura. Ya en el comienzo descubrí diferencias en cuanto a la fecha de su nacimiento, en cada fuente figuraba una fecha distinta. Decidí investigar y encontré la fotocopia del archivo de la parroquia donde bautizaron a Carolina y en ese archivo figuraba la fecha del 12 de diciembre de 1820. Después de concretar la fecha de su nacimiento empecé a describir su vida en Almendralejo, en el que, asimismo, nació José de Espronceda, y en Badajoz. Traté de introducir al lector en la situación socio-política del país de aquella época y describí el proceso educativo en la familia Coronado.

Después de haber descubierto las primeras fuentes de inspiración para Carolina (la naturaleza extremeña), decidí dedicar el siguiente capítulo a su juventud y a su primera creación literaria. Carolina fue autodidacta ya que, siendo mujer, no se le permitía estudiar cómo se les permitía a los hombres. Su educación en casa fue muy estricta y solo se le permitía hacer las tareas del hogar, por lo tanto durante el día hacía sus labores y por la noche estudiaba y leía. También aprendió por su cuenta tocar el piano ya que poseía un gran talento musical. Fue en aquella época cuando se desarrolló en Carolina el pensamiento liberal, debido a que vivió en el seno de una familia liberal, que sufrió represiones del absolutismo de Fernando VII, las que también procuramos de explicar en este capítulo. Descubrimos que ya desde muy pequeña mostraba gran amor y admiración por la literatura y, sobre todo, la poesía. Desde los 6 años leía libros de todos los géneros. Antes de cumplir los 10 años supuestamente escribió su

primer poema, *A una tórtola*, que trató sobre los pájaros, la naturaleza, la soledad y la muerte. Nos dedicamos a analizar su manera de componer versos y revelamos que Carolina desarrolló un método muy original de crear poesía – meditaba regularmente para entrenar su capacidad de concentración y así poder memorizar sus versos, ya que su madre le prohibió escribir. En la última parte del segundo capítulo hablamos de su mayor fuente de inspiración, la naturaleza, cuya descripción llevó a la perfección utilizando las onomatopeyas. La imagen de flor y de tórtola es la más repetida en su poesía, lo que era muy popular en los escritores clásicos del Siglo de Oro. Estudiamos estas imágenes basándonos en los poemas más destacados de la autora.

Llegamos al núcleo del trabajo que analiza la etapa más productiva y de mayor calidad, bajo nuestra opinión, de Carolina Coronado. Comenzamos el capítulo introduciéndonos en su primera publicación llamada *A la palma*, publicada en la revista madrileña *El Piloto*. Esta publicación de gran calidad le abrió las puertas en los círculos y las tertulias literarias y comenzó así su carrera literaria. Muy pronto empezó a mantener una correspondencia epistolar con Juan Eguenio Hartzenbusch que llegó a ser su mentor. En la Biblioteca Nacional de España se han conservado en total 32 cartas de Carolina para Hartzenbusch y precisamente estas cartas me han servido en bastantes ocasiones mientras realizaba este trabajo. En el año 1843 fue publicada su primera colección de 37 poemas llamada *Poesías* junto con el prólogo del propio Hartzenbusch. En aquella época ya había escrito una gran cantidad de artículos y folletines. Se dedicó de una manera absoluta tanto a la literatura como a las tareas del hogar, lo que fue extremadamente difícil para su frágil cuerpo y fue entonces cuando sufrió su primer ataque cataléptico que la dejó inmóvil y paralizada durante unos días hasta tal punto que la gente pensaba que se había muerto. En consecuencia se difundió una falsa noticia de su muerte. Desde entonces padecería ataques catalépticos y enfermedades de origen nervioso durante toda su vida. Pasó un año en Bótoa para ganar fuerzas y a la vuelta a Badajoz volvió a entrar en los círculos literarios. En aquella época encontró su primer amor, Alberto, que, desgraciadamente, murió pocos años después. Su trágica muerte provocó un cambio en la creación de la poetisa, y es que volvió a la poesía llena de dolor y melancolía y abandonó por completo el lirismo de juventud. Asimismo decidió asumir su responsabilidad de contribuir con su poesía a las cuestiones sociales y políticas y se transformó en una poetisa comprometida, por lo que compuso un poema en el que se dirigiría a la juventud española del siglo XIX. Después se quejó de que no había ningún recuerdo del gran Hernán Cortés en su pueblo natal, Medellín. Yo misma decidí ir a Medellín para comprobar si la situación había cambiado y me encontré con la Plaza de Hernán Cortés en la que se encontraba la estatua del

conquistador. Después Carolina viajó al sur de España y a la vuelta recibió la famosa corona de laurel y fue añadida a la lista de celebridades literarias de la época. Se mudó a Madrid y aparte de la poesía empezó a escribir también novelas y obras de teatro. Aceptó, además, la invitación de Ángel Fernández de los Ríos para viajar a Francia, Bélgica, Inglaterra y Alemania y escribir artículos que resumieran sus viajes.

En el cuarto capítulo descubrimos que la boda con el anglicano Horacio Perry marcó la transición de sus años más fructíferos a los más pasivos. La llevó por el camino de la familia y de la alta sociedad en la que realizó múltiples tertulias, y por el camino de la intromisión en asuntos políticos. Además, en esta época otra vez experimentó la muerte con el fallecimiento de su hijo Horacio. Desde entonces escribió más prosa y de vez en cuando compuso alguno u otro poema de temáticas diferentes. Sin embargo, con el objetivo de complacer a sus hijas, reeditó en el año 1872 su antología de poesías. Toda su vida se derrumbó con el fallecimiento de su hija mayor y la familia Coronado se marchó a Portugal en busca de paz. Ahí recuperó las fuerzas y se reincorporó en la vida de alta sociedad. En Portugal volvió a escribir poemas con temas de naturaleza ya que recordaba su infancia en Extremadura. Asimismo se dedicó a escribir poemas que siguieran las tendencias culturales, políticas y científicas. Después de la muerte de su marido permaneció sola con su hija ya casada y antes de fallecer escribió su último poema, simbólicamente llamado *¡...!*.

En la siguiente fase de trabajo presentamos el Romanticismo, su inicio y principales características. Esas características las demostramos en la obra de Carolina Coronado y en la comparación con otros autores románticos. Descubrimos que lo que caracterizó el Romanticismo fue el anhelo por la libertad vital y la libertad estética, una nueva concepción de la naturaleza, el interés por los valores patrióticos y nacionales y aprecio de la historia y la necesidad de tratar los temas filosóficos como la muerte, el destino y el sentido de la vida. Ya en los capítulos previos habíamos demostrado estas características románticas en la obra de Carolina Coronado. Sin embargo, en este capítulo decidimos demostrar dichas características también en la obra de Percy Bysshe Shelley, José de Espronceda, duque de Rivas, Gustavo Adolfo Bécquer, Gertrudis Gómez de Avellaneda y Rosalía de Castro.

En el capítulo 6 tratamos la poesía romántica en España, que penetró en la literatura española bastante tarde en comparación con la crítica, la novela y el teatro. Presentamos los cambios que se produjeron con la llegada del Romanticismo a la poesía española y nos dedicamos a estudiar las tendencias románticas que también tratamos de ver en la obra de Carolina Coronado, José de Espronceda, Gertrudis Gómez de Avellaneda, Nicomedes Pastor Díaz,

Enrique Gil y Carrasco y Rosalía de Castro. Para terminar el capítulo dividimos los autores románticos en tres grupos según la intensidad y época de crear.

Ya que uno de las mayores rasgos del Romanticismo en España fue el florecimiento de las voces femeninas, cuya pionera fue Carolina Coronado, decidimos dedicar el siguiente capítulo a Carolina Coronado como pionera del feminismo en España del siglo XIX. En los capítulos anteriores aclaramos que el pensamiento feminista provino ya de la infancia de la autora, de su educación familiar estricta en la que tenía que seguir el modelo de mujer de la época. Siendo tan joven decidió luchar por los derechos de mujer a la educación. Comenzamos el quinto capítulo con una breve introducción histórica de las voces femeninas en la literatura española y seguimos con la decisión de Carolina de ser una defensora de la dignidad de la mujer esclavizada por el hombre y por la sociedad. Para expresar sus quejas se valió de la poesía y cada vez más mujeres se sumaban a su lucha. Pronto se convirtió en el corazón de lo que se llamó *Hermandad Lírica*, en la que las poetisas se ayudaban entre sí y mantenían correspondencia epistolar. Damos a conocer la obra más destacada de esa época junto con el poema más famoso *Cantad hermosas*. Al final descubrimos que tres autoras románticas de una gran importancia decidieron alejarse de la *Hermandad Lírica* por varios motivos. Fue Rosalía de Castro, Fernán Caballero y Gertrudis Gómez de Avellaneda, la también comparamos con Carolina Coronado.

El capítulo concluyente se centra en resumir su obra y se divide en la parte de prosa y en la de poesía. En orden ascendente presentamos toda su obra en prosa: novelas, artículos, folletines y cartas. Sin embargo, la obra en verso fue más extensa. Volvimos a nombrar las ediciones de su antología poética y después nos dedicamos a la métrica de sus versos. Analizando sus poemas descubrimos que la autora experimentaba con la longitud de versos y con la rima, asimismo incorporaba con bastante frecuencia el hipérbaton. Llegamos a la conclusión de que Carolina quiso seguir la tradición literaria y lingüística española y por lo tanto utilizaba las formas de grandes clásicos del Siglo de Oro, como por ejemplo: el endecasílabo y heptasílabo, la lira, la estanza, la estrofa sáfica y el verso manriqueño. Nos fijamos en el uso de los cuartetos y quintetos y explicamos las estrofas típicas para la poesía castellana. Para concluir el trabajo analizamos el mundo imaginativo de la poetisa y presentamos un corpus de palabras divididas según su temática y que se suelen repetir a lo largo de la creación poética de Carolina. Hicimos el análisis basándonos en sus poemas concretos y llegamos a la conclusión de que el grupo temático más utilizado por Carolina es el de las imágenes zoológicas, botánicas y generalmente naturales. Este último capítulo con el análisis de la

métrica y de los temas en la obra de Carolina demostraron que la poetisa respetaba estrictamente las reglas y tendencias del nuevo Romanticismo en España.

Después de terminar el estudio de la vida y de la obra de Carolina Coronado me sorprende aún más que antes que una poetisa tan extraordinaria y conocida durante un siglo haya sido tan olvidada en el siglo XX.

12 BIBLIOGRAFIE

- Avellaneda, G. G. (2019). *Poemas*. Barcelona: Red ediciones.
- Avellaneda, G. G. (nedaťováno). Antología poética. *Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes*, http://www.cervantesvirtual.com/obra-visor/antologia-poetica--11/html/ff187710-82b1-11df-acc7-002185ce6064_2.html.
- Amarillo, F. M. (1992). *Carolina Coronado: su obra literaria*. Badajoz: TECNIGRAF, S.A., str. 219.
- Bécquer, G. a. (2007). *Leyendas. Edición de Francisco Torrecilla del Olmo*. Madrid: Ediciones AKAL, S.A. .
- Castilla, A. (1987). *Carolina Coronado de Perry: biografía, poesía e historia en la España del siglo XIX*. Madrid: Ediciones Beramar, S.A.
- Carrasco, E. G. (1954). La Violeta. V *Obras completas: Biblioteca de autores españoles*. Madrid: Ediciones Atlas.
- Coronado, C. (1840). Meditación. *Semanario Pintoresco Español*.
- Coronado, C. (1852). *Poesías [Apuntes biográficos de la señorita Carolina Coronado por Ángel Fernández de los Rios; prólogo de Eugenio Fernández Hartzenbusch]*. Alicante: Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes.
- Coronado, C. (1854). *La Sigea*. Madrid: A. Santa Coloma.
- Coronado, C. (1884). El fantasma rojo. *Diccionario de extremeños ilustres*.
- Coronado, C. (1901). Byron desde la tumba. *Revista de Extremadura*.
- Coronado, C. (1902). A mi hija M.ª Carolina. *Florilegio de poesía castellana del siglo XIX*.
- Dámaso, A. (1976). *Poesía española*. Madrid: Gredos.
- Darío, R. (1977). Ruben Darío, sus mejores poemas. V *Pensamiento de América* (str. 125). Uruguay: Ediciones de la Banda Oriental.
- Díaz, M. M. (1974). *La poesía de Rosalía de Castro*. Madrid: Gredos.
- Díaz, N. P. (1837). Předmluva. V D. J. Zorilla, *Poesías*. Madrid: Imprenta de I. Sancha.
- El Piloto*. (22. listopad 1839). Madrid.

- Espronceda, J. d. (1835). El pastor Clasiquino. *El Artista*.
- Florencio, R. N., & Núñez González, E. (2014). *¡Viva la muerte!: Política y cultura de lo macabro*. Salamanca: Marcial Pons.
- González, M. I. (1986). *Carolina Coronado: etopeya de una mujer*. Badajoz: Departamento de Publicaciones.
- Graham's Magazine. (12. prosinec 1851).
- Hernández, J. D. (2009). Lo romántico y el romanticismo en Schlegel, Hegel y Heine. Un debate de cultura política sobre el arte y su tiempo. *Revista de Estudios Sociales*.
- Kirkpatrick, S. (1991). *Las románticas: escritoras y subjetividad en España, 1835 - 1850*. Valencia: Universitat de València.
- Larra, M. J. (1835). Literatura. Poesías de don Juan Bautista Alonso. *Revista Española*, n.º 484.
- Larpent, F. (1853). *Private Journal*. Londýn.
- Mancho, R. R. (2018). Conductas en el aula: *Ilustración y Romanticismo en la literatura española*. Valencia: Universitat de València.
- Medina, R., & Zecchi, B. (2002). *Sexualidad y escritura (1850-2000)*. Barcelona: Anthropos Editorial.
- Muñoz, J. C. (1911). Carolina Coronado, su vida y su obra. *La España Moderna*.
- Nebrera, G. T. (1986). *CAROLINA CORONADO: Treinta y nueve poemas y una prosa (antología poética, 1840-1904)*. Valladolid: Editora Regional de Extremadura.
- Pedro, M. M. (1953). Carolina Coronado. Notas y papeles inéditos. *Indice de Artes y Letras*, 1, 21, 22.
- Porpetta, A., & Jimenez, L. F. (1983). *Carolina Coronado (Apunte biográfico y Antología)*. Madrid: Ediciones Torremozas.
- Robles, F. C. (1963). *Enigmas de 50 mujeres inolvidables*. Madrid: Ediciones Daimon.
- Rodríguez, A., & Ruiz-Fábrega, T. (1980). Una fuente probable de la Rima LII de Bécquer. *Modern Philology*.

- Ruiz, R. N. (1970). *El Romanticismo. Historia y crítica*. Madrid: Anaya.
- Sandoval, A. (1944). *Carolina Coronado y su época*. Zaragoza: Librería General.
- Santayana, P. J. (2013). *Margarita Nelken: del feminismo a la revolución*. Madrid: Sanz y Torres.
- Sanz, E. F. (18. 1 1844). *A la memoria de la poetisa Carolina Coronado* . Načteno z Poesía castellana:
<https://www.poesiacastellana.es/poema.php?id=A+LA+MEMORIA+DE+LA+POETISA+CAROLINA+CORONADO&poeta=Coronado%2C+Carolina>
- Sebold, R. (1997). La poesía romántica del siglo XIX como modelo literario. V G. Carnero, *Historia de la literatura española, 8: Siglo XIX (2)*. Madrid: Espasa Calpe.
- Serna, R. G. (1956). *Mi tía Carolina, Obras Completas*. Barcelona.
- Valera, J. (1902). *Florilegio de Poesías Castellanas del Siglo XIX*. Madrid: Librería de Fernando Fé.
- Weber, J. P. (1963). *Domaines Thématiques*. Paříž: Editions Gallimard.

13 PŘÍLOHY

PŘÍLOHA 1

Fotokopie archivu farnosti, ve které byla Carolina Coronado pokřtěna, dokazující, že se narodila 12. prosince roku 1920. Certifikát vydán D. Tomásem Carretero Rodríguezem, arciknězem Almendraleja, 12. 5. 1896.

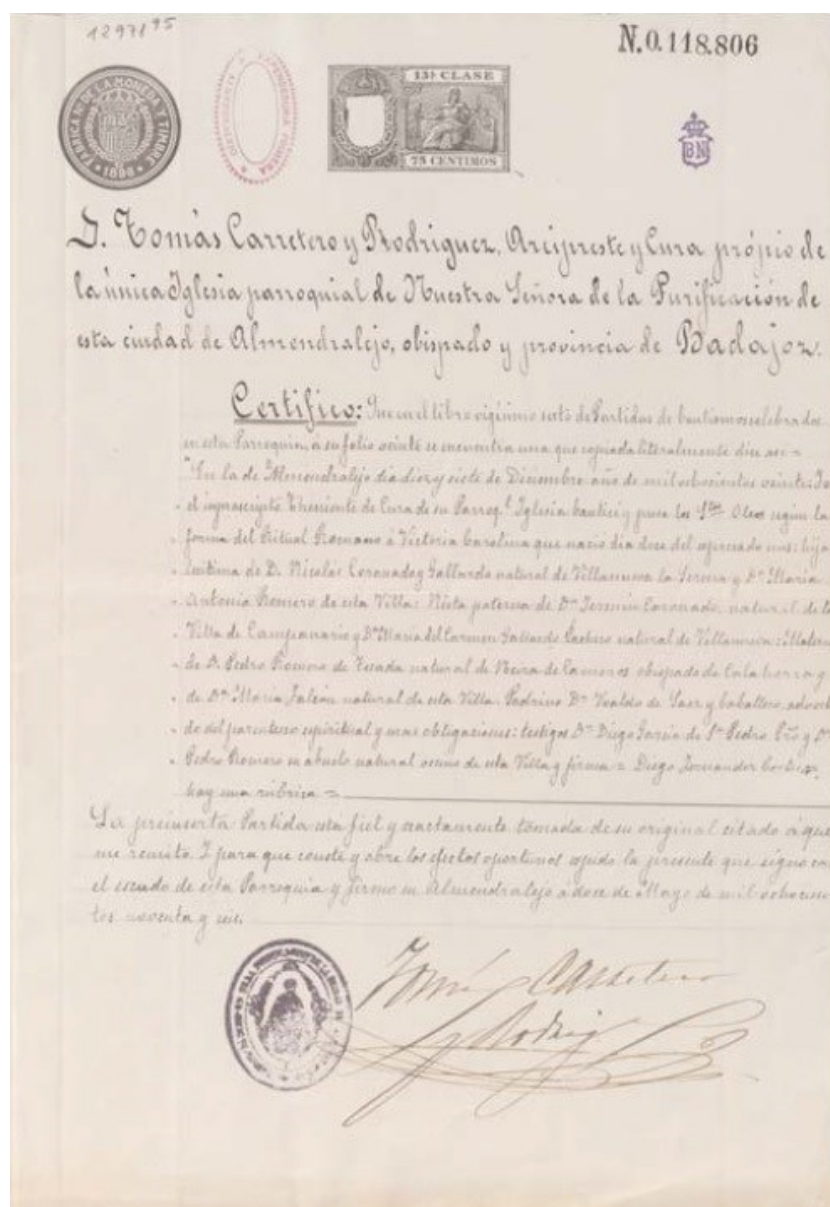

Foto z expozice *Carolina Coronado: un universo romántico*.

Národní knihovna Španělska, Madrid. Signatura: MS/12971/95

PŘÍLOHA 2

Dům rodiny Caroliny Coronado v Almendraleju, Badajoz, ve které se narodila Carolina.
Náměstí Esproncedy, 6.

Foto z expozice *Carolina Coronado: un universo romántico*.

Národní knihovna Španělska, Madrid. Signatura: 17/160/2

PRÍLOHA 3

První publikace Carolyn Coronado v madridském časopise *El Piloto* z 22. 11. 1839.

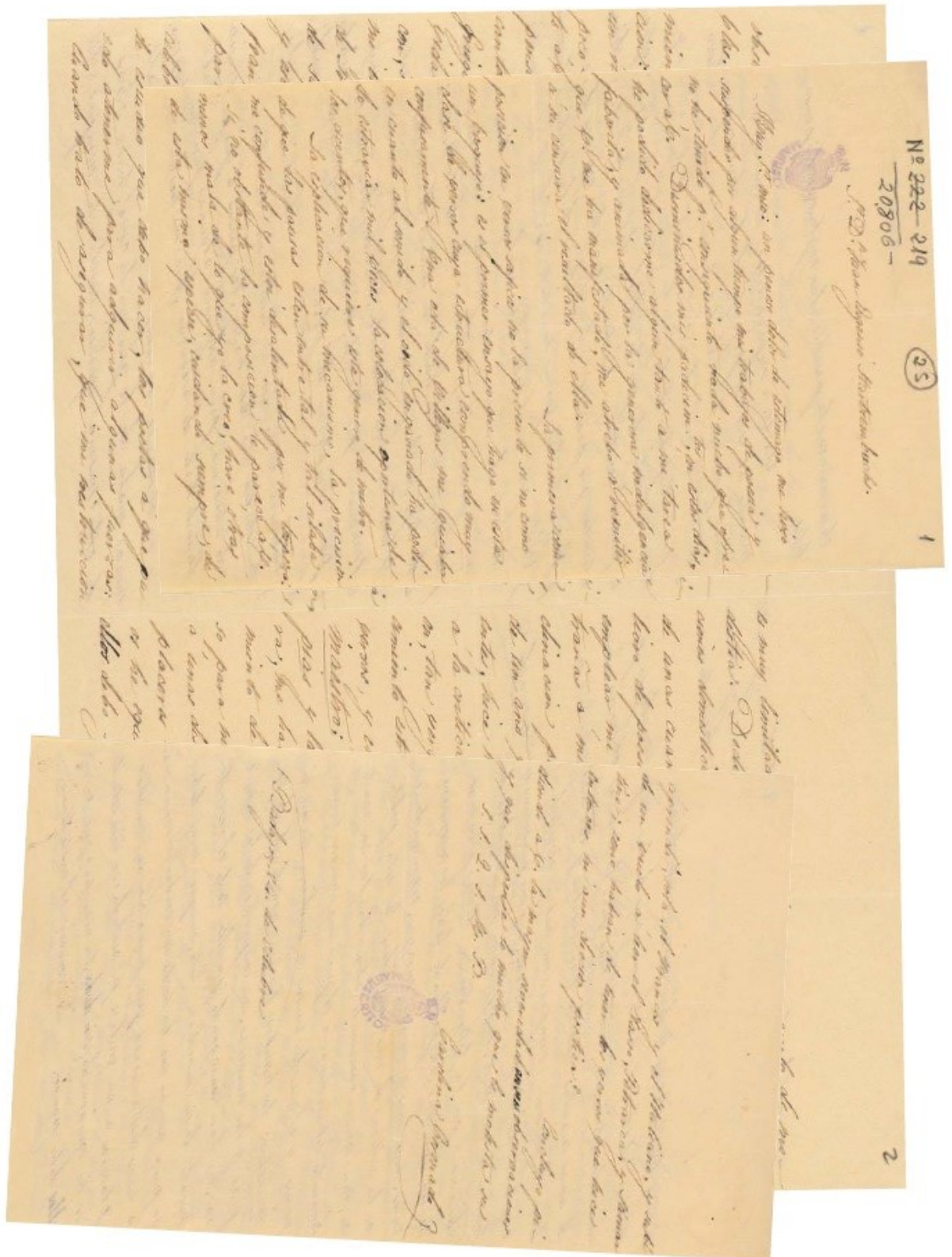

Foto z expozice *Carolina Coronado: un universo romántico.*

Národní knihovna Španělska, Madrid. Signatura: HN/1913

PŘÍLOHA 4

Dopisy Caroliny Coronado Juanovi Eugeniovi Hartzbuschovi.

Nº 196-
28806- 1

D. Juan Eugenio Barboza

Muy Sr. mío:

Como usted se acuerda, yo le he escrito una
 carta que usted me devolvió con una
 respuesta que yo he leído con mucho gusto
 y me ha dado mucho placer. Yo me voy a
 Madrid en un momento y me voy a quedar
 allí algunos días.

Su afecto
 D. Juan Eugenio Barboza

Si me ha escrito alguna vez, por favor
 envíe la carta a D. Juan
 D. Juan Eugenio Barboza
 punto de partida

Nº 195-
28806- 1

D. Juan Eugenio Barboza

Muy Sr. mío:

Como que yo puedo ya dar a la vida
 muestra de mi agradecimiento. Si que lo consiento
 en las cosas que yo juzgaba tan sabias y
 tan buenas. Bueno, que me pedia que
 dejara de hacer cosas buenas, buenas
 tradiciones y cosas buenas para el pueblo.
 He de obedecer. - Buenos - He de hacer
 humildad, hasta el punto de despreciar, a
 los señores pte. harto. La compaña
 de que estoy le consiento de mensajes mío
 me, pero, desde ya descomocido en. Buenas
 que importa en pedia tener mi dedicación.

D. Juan Eugenio Barboza
 D. Juan Eugenio Barboza
 D. Juan Eugenio Barboza

2

<p>de hoy, cuando se demande de la imaginación, que sea la que se le ofrece el fin de la poesía que el hombre humanizado</p>	<p>que vive, que convence de la misma, la que la vida, que se halla, y ella se va, que convence de la vida de los poetas.</p>	<p>de que, como se halla de que, como se halla de que, como se halla de que, como se halla</p>	<p>de que, como se halla de que, como se halla de que, como se halla de que, como se halla</p>
<p>de que, como se halla de que, como se halla de que, como se halla de que, como se halla</p>	<p>de que, como se halla de que, como se halla de que, como se halla de que, como se halla</p>	<p>de que, como se halla de que, como se halla de que, como se halla de que, como se halla</p>	<p>de que, como se halla de que, como se halla de que, como se halla de que, como se halla</p>
<p>de que, como se halla de que, como se halla de que, como se halla de que, como se halla</p>	<p>de que, como se halla de que, como se halla de que, como se halla de que, como se halla</p>	<p>de que, como se halla de que, como se halla de que, como se halla de que, como se halla</p>	<p>de que, como se halla de que, como se halla de que, como se halla de que, como se halla</p>

Después de haber leído la traducción de
esta obra, que me ha gustado mucho, y
el gusto de leer, me falta a mi satisfacción
nada más que la circunstancia que le es
especial.
Si que la importancia
de la obra que me ofrece a publicar
se le da únicamente la recomendación de
la, si que en el hecho de juzgarla le me
ocurre ya la situación del público y de la
obra que le ofrece con la intención de mi
obra más de la que ya le quisiera ahora de
darse.
Si tengo la fortuna de que mi
siguiente edición sea digna del talento a
quien me dedica no me será una compensación

No le he escrito a V. de las
nuevas traducciones y P. S. S. M.
Carolina Coronado

Octubre
1843

Foto z expozice Carolina Coronado: un universo romántico.

Národní knihovna Španělska, Madrid. Signatura: MSS/20808/113-115.

PŘÍLOHA 5

Socha Hernána Cortése na Náměstí Hernána Cortése v Medellín, Badajoz.

Vlastní foto pořízené při návštěvě Medellín.

PŘÍLOHA 6

Román *Jarilla* z roku 1851.

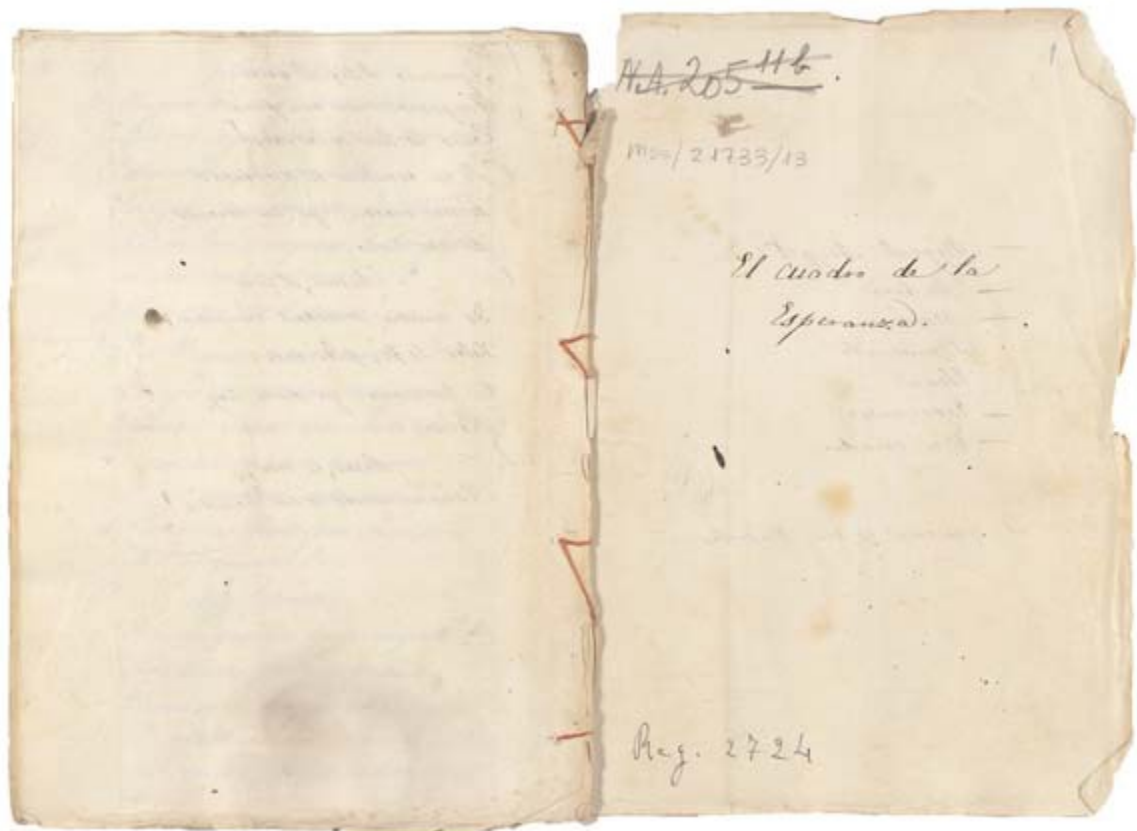

Foto z expozice *Carolina Coronado: un universo romántico*.

Museo de las familias, Madrid: Francisco de Paula Mellado, 1843-1870.
Signatura: AHS/46288.

PŘÍLOHA 7

Divadelní hra *Obraz naděje* (*El cuadro de la esperanza*, 1846).

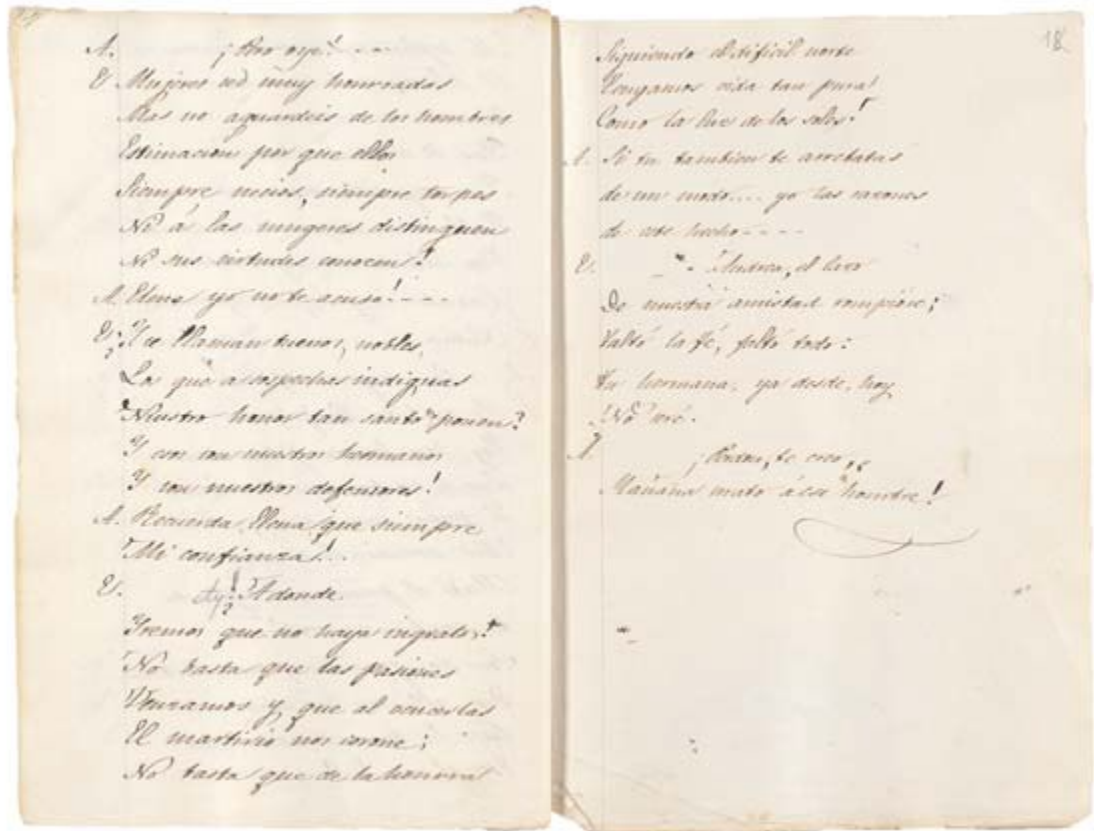

Foto z expozice *Carolina Coronado: un universo romántico*.

Rukopis z 19. století

Národní knihovna Španělska, Madrid. Signatura: MS/ 21733/13

PŘÍLOHA 8

Vavřínová koruna, kterou obdržela Carolina Coronado v Uměleckém a literárním lyceu v Madridu.

Foto z expozice *Carolina Coronado: un universo romántico*.

435 x 300 mm

Muzeum Národní knihovny Španělska (MBNE) - CE/0069.

PŘÍLOHA 9

Úvod Caroliny Coronado k její poslední poetické antologii z roku 1872.

La mayor parte de mis composiciones en verso y prosa se han extraviado, hasta el extremo de tener que acudir a mi memoria y a las bibliotecas para poder formar una colección. La causa de esto es que estando tan descontenta de ellas, no tenía ánimo ni de reimprimir las publicadas, ni de publicar las inéditas. Mis primeros versos fueron creados en tan corta edad, que se resienten de graves incorrecciones, y tal vez por lo mismo hallaron gracia en los oídos del pueblo, que es más indulgente con los ingenuos que con los sabios. Pero ¡cosa extraña! Aun cuando aquellas obras desaparecieron y yo dedicada al cuidado de mis hijos, viví ajena a todo contacto literario, quedó el recuerdo del nombre, y yo me encontré años después con nombre y sin libros. Los periódicos literarios seguían colocándome en su lista de colaboradores, y yo veía aquel nombre que jamás colaboraba, como una evocación de mis primeros años, como un fantasma de mí misma, como un mito. Las escritoras americanas que, durante mi silencio, habían seguido en su propaganda, me pedían cuenta del retiro de aquel nombre, porque no vale en estos tiempos retraerse de la escena donde una vez se ha aparecido. Yo era una de las primeras en esta época que se habían atrevido a escribir haciendo en España una innovación sobre esta desusada facultad de la mujer, y en la lucha de ideas que sostiene la actual sociedad, los que dirigen el movimiento aprovechan todas las fuerzas para apoyar su doctrina, no permitiendo que quede inútil ninguna rueda humana. Pero, a pesar de todo, yo permanecía muda, sin ceder a las amonestaciones de los amigos ni a las excitaciones de los contrarios. Sólo no pude resistir una voz. La voz de mis niñas, cuando al apercibirse de que había sido yo escritora, se empeñaron en leer mis libros, y se quejaban de no poder hallarlos en ninguna parte. Entonces se despertó en mí la idea de reunir las poesías dispersas que se habían publicado tantos años hace, y añadir las inéditas. Conozco lo aventurado que es reimprimir las primeras sin corregirlas; pero yo no podía hacer esas correcciones, porque era preciso fundirlas, y esto sólo saben hacerlo bien los maestros en el arte. *Yo no soy literata; hice versos desde que supe hablar; dejé de hacerlos desde que aprendí a callar, y esos tonos que de tiempo en tiempo se han escuchado*

como el eco sordo del arroyo subterráneo que oye el viajero en el silencio de la noche, no pueden servir de base al crítico de buena ley para fundar un juicio sobre mis facultades poéticas. Esos ecos se han escapado de mi alma resignada y silenciosa sobre la voluntad mía. La aparición de *Lincoln*, la *Victoria del Callao*, la *Catástrofe de Maximiliano*, la *Muerte de Méndez Núñez*, la *Derrota de Sedán*, hirieron mi imaginación de manera que, sin pensarlo y sin quererlo, prorrumpí en algunas exclamaciones que van al final de la colección. Luego, sin más fuerza que la que tiene el péndulo para seguir moviéndose después que se le ha dado impulso, me he dirigido al *Poeta del Porvenir* para contarle las cuitas de nuestro siglo.

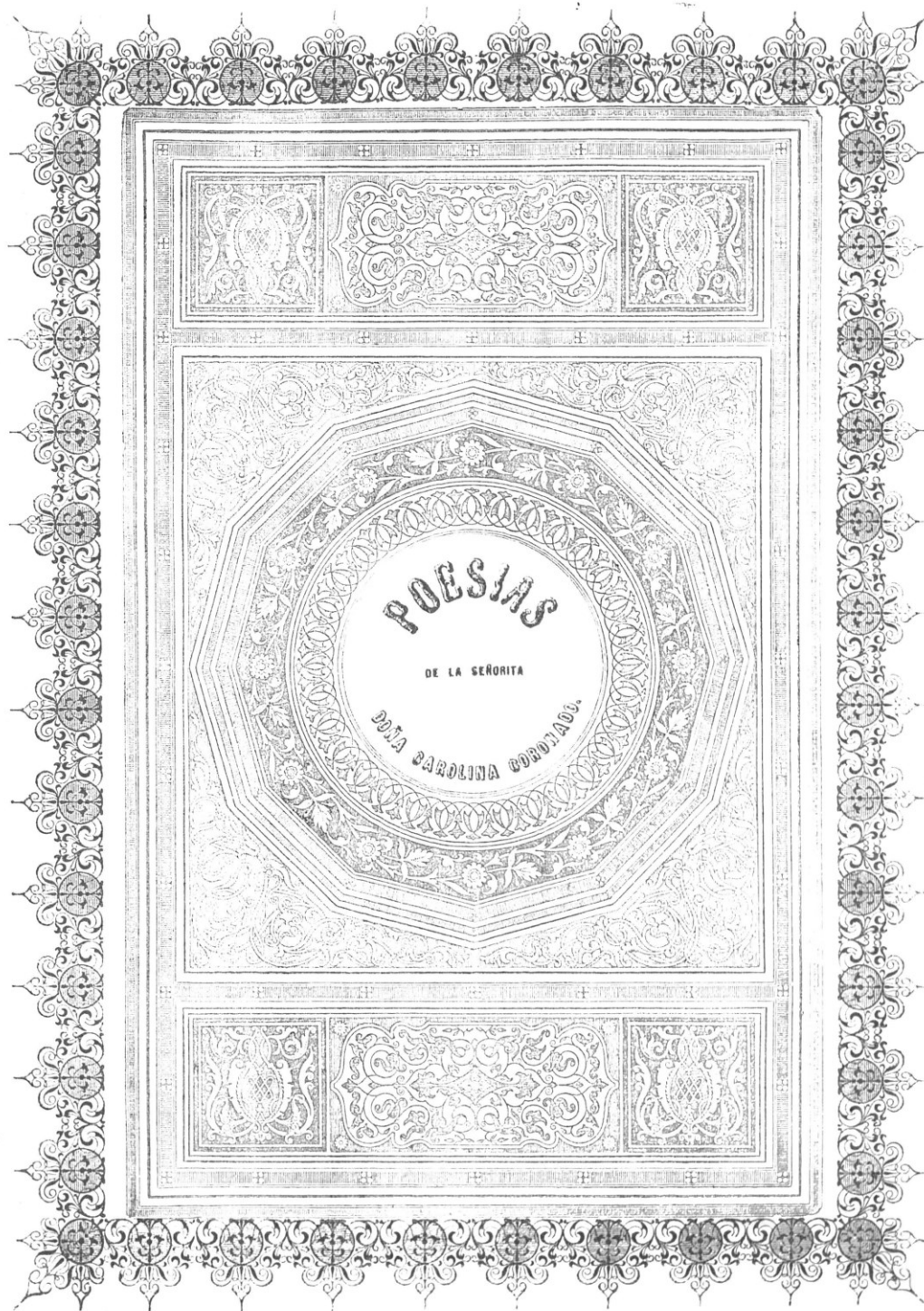
Mi conciencia me dice que esta publicación no va a corresponder al recuerdo de aquellas poesías balbucientes que hace tantos años obtuvieron del público la cariñosa protección bajo la cual acaso viven todavía. Pero yo no quiero usurpar un nombre a la sombra de una tradición; vuelvo al tribunal de la prensa con la culpa de haber escrito, puesto que me toman como culpa el haber dejado de escribir. Ignoro si escribiré más: tal vez cuando debiera concluir empiece de nuevo; tal vez el rubor de llevar un nombre literario que no estoy cierta de haber merecido, despierte en mi alma la ambición legítima que creí haber ahogado cuando esperé caer en el olvido; pero la verdad es que por mis condiciones especiales necesito, más que otra escritora alguna, disculpa por lo que escribí antes, benevolencia para lo que escriba ahora.⁷

Naskenovaná kopie z Coronado, C. (1872). *Poesías*. Madrid, str. 19 – 22.

Coronado, C. (1872). *Poesías*. Madrid, str. 19 – 22.

PŘÍLOHA 10

Ukázka vydání *Poesías* z roku 1852 s biografickými poznámkami Ángela Fernanda de los Ríose a s předmlouvou Juana Eugenia Hartzenbusche.

de Alemania, cuenta mayor tesoro de antiguas tradiciones poéticas, conservadas fielmente á través de los siglos; de la Bélgica, con sus cantos nacionales y místicos de la edad media y sus antiguas poesías populares, y de las orillas encantadas del Rin, llenas de ficciones populares, de castillos mágicos, de seres fantásticos, de cantos tradicionales que resuenan aun en aquellas montañas, entre las cuales se espera encontrar á los héroes de tantas leyendas, evocados por el continuo recuerdo de los habitantes.

Lo que ha aparecido de la última producción de la emi-

nente poetisa, hace esperar que quien ha sabido encontrar en su lira sonidos dulces y tiernos para cantar las maravillas de la naturaleza, no quedará tampoco deslucida al desarrollar á nuestra vista todo lo sublime y lo poético que durante su peregrinación la ha impresionado.

23 de octubre.

Angel Fernandez de los Rios.

A MI HERMANO EMILIO.

MEMORIAS DE LA INFANCIA.

Ya no es tan jóven mi vida
Que desde esta cima, hermano,
Logre ver distinto el llano
Donde quedó mi niñez.
Es la pradera florida
Bajo la sombra de un monte,
Y por eso es su horizonte
Mas delicioso, tal vez.

Yo con el rostro no acierto
De ese tiempo fugitivo,
Mas su belleza percibo
De los años al trasluz,
Como aquel reflejo incierto,
Aquellos matices rojos
Que perciben nuestros ojos
Cerrados frente á la luz.

Yo no sé lo que soñaba....
Mas recuerdo mis amores;
Sé que amaba entre las flores
A un hermoso tulipan:
Y que á mis solas le hablaba,
Emilio, tan dulcemente
Que murmuraba el ambiente
Celoso en mi tierno afán.

Lloré cuando se agostaba
Su cabeza peregrina...
Pero amé á la golondrina
Así que la flor murió:
La golondrina emigraba
Y entonces, Emilio mio,
A mi constante amorio
Buscaba otro objeto yo.

¡Oh! todo me enamoraba
En aquel tiempo querido!
¡Cual me recuerda un sonido
El ave y el tulipan;
Y la fuente que manaba
El agua que yo bebía
Y el campo donde crecía
La semilla de mi pan!...

Pero si no me comprendes,
Si aquella edad ha pasado
Y yo ya tengo olvidado
El suave idioma infantil!
Si por acaso me atiendes
Huyes riendo á deshora,
¡Por qué no estoy en tu aurora
O tú no estás en mi abril?

Tú juzgas porque me hallaste,
Bello gerzon, á tu lado
Que una ruta ha señalado
Á nuestra existencia Dios:
No, que tu via empezaste
En la mitad de la mía
Y poco por esa via
Iremos juntos los dos.

Emilio, cuando recuerdes
Cual yo tu pasada infancia,
Ya habrá una eterna distancia
Que me separe de tí;
Entonces, tal vez, te acuerdes
De mí, cual yo de las flores,
Y entre tus tiernos amores
Me cuentas, Emilio, á mí.

Ermita de Botea, 1824.

EL JUEGO DEL NIÑO.

Emilio, no le atormentes,
Deja al insecto en reposo
Que es juego muy doloroso
Ese que tomas con él;
Ambas alas transparentes
Prenderle, y despues burlarse
Porque no puede escaparse,
Es Emilio, bien cruel!

¡Mira cual bulle y cual pena
Por desclavarse las alas
Y lucir sus nuevas galas
En el ambiente de abril!...
Si por la rubia melena
A un espinó te apresara
Así tu cuerpo luchara
En tu cólera infantil.

Escucha; ese pobre insecto
Aire solo necesita;
¿Qué le queda si le quita
El aire tu voluntad?
Tú su camino perfecto
Le tuercas en tu capricho...
Hombrecillo, ¿quién te ha dicho
Que es tuya su libertad?

Porque era la mariposa
Mas endeble que tu mano
Ya con decreto inhumano
La inmolas á tu pasión;
¿Será esperiencia ingeniosa
De tus obras de otro día?
¿Sou ensayos, vida mía,
Que vá haciendo tu ambicion?

¡Por Dios, que á mi talle alcanza
Tu brava cabeza, apenas,
Y ya labras las cadenas
Para amarrar á otro ser.
No bien el Señor te lanza
A este campo dilatado,
Y ya seres te has ballado
A quien mostrar tu poder.

¡Oh! si la oruga lozana
Te bastara solamente,
Aunque esclava injustamente
No mas que insecto es al fin;
Pero ¡ay Emilio! mañana
Las cosas truecan de nombres;

Naskenováná kopie z Coronado, C. (1852). *Poesías [Apuntes biográficos de la señorita Carolina Coronado por Ángel Fernández de los Ríos; prólogo de Eugenio Fernández Hartzenbusch]*. Alicante: Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes.

PŘÍLOHA 11

Analýza užití strof v poezii Caroliny Coronado.

Počet užití jednotlivých strof v edici z roku 1852, v pozdější tvorbě a celkový výsledek.

<u>Estrofas</u>	<u>Ed. 1852</u>	<u>Poe. post.</u>	<u>Total</u>
Coplas manriqueñas	15	—	15
Cuartetas	109	—	109
Cuartetos	183	91	274
Cuartetos-liras	45	26	71
Estrofa sáfica	20	—	20
Liras	161	6	167
Octavas agudas	—	12	12
Octavas reales	633	133	766
Octavillas agudas	159	113	272
Quintetos	24	—	24
Quintillas	167	39	206
Redondillas	80	—	80

<u>Estrofas</u>	<u>Ed. 1852</u>	<u>Poe. post.</u>	<u>Total</u>
Romances octosílabos	14	—	14
Romances heroicos	1	—	1
Serventesios	128	218	346
Sextetos-liras	268	38	306
Sextillas	22	3	25
Sonetos	11	13	24
Tercetos	—	36	36

Naskenovaná kopie z Amarillo, F. M. (1992). *Carolina Coronado: su obra literaria*. Badajoz: TECNIGRAF, S.A., str. 219.